

ในกรณีที่โคติดโรคปากเท้าเปื่อย เกษตรกรจะโทรมาแจ้งกับสหกรณ์ให้ช่วยจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปช่วยเหลือ โดยจะทำการกักโซนโคในฟาร์มที่มีปัญหา ส่วนฟาร์มที่เหลือรอบนอกเจ้าหน้าที่ต้องเข้าไปฉีดวัคซีนซ้ำเพื่อกระตุ้นภูมิคุ้มกัน และทำการประกาศแจ้งให้เกษตรกรทราบถึงปัญหาที่เกิดโดยทั่วกัน พร้อมทั้งเน้นย้ำให้มีการฆ่าเชื้อก่อนเข้าฟาร์ม ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เกษตรกรจะรับผิดชอบต้นทุนน้ำยา สาเหตุหลักในการแพร่กระจายของโรคปากเท้าเปื่อย คือ การติดแพร่กระจายของเชื้อจากฟาร์มหนึ่งไปยังอีกฟาร์มหนึ่งเนื่องจากการเข้า-ออกจากฟาร์มจากรถขนนํ้านมดิบ หรือจากหมอที่เข้าไปทำการรักษา ซึ่งภายในศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบจะมีการป้องกันการติดเชื้อ โดยฉีดน้ำยาฆ่าเชื้อตามลําดับต่างๆ อยู่เป็นปกติ

สหกรณ์จัดให้มีการอบรมในเรื่องมาตรฐานฟาร์มแก่สมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง โดยเชิญเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์มาให้ความรู้ในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม GAP หรือเป็นความร่วมมือของบริษัทที่ทำธุรกิจร่วมกันจัดส่งวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านระบบสืบพันธุ์หรือด้านพันธุ์สัตว์เข้ามาให้ความรู้แก่สมาชิก โดยส่วนใหญ่เกษตรกรในพื้นที่ที่มีความรู้ในเรื่องการจัดการฟาร์มค่อนข้างดีอยู่แล้ว เกษตรกรรายใดที่ฟาร์มได้รับมาตรฐาน GAP แล้ว จะมีเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์เข้ามาติดตามประเมินผล ทุก 6 เดือน เมื่อครบ 2 ปี หากฟาร์มยังคงมีมาตรฐานก็จะได้รับอนุมัติให้ต่อไปอนุญาต

นอกจากนี้สหกรณ์ยังมีการดูแลปัญหาของสมาชิกในเรื่องคุณภาพนํ้านมดิบ เมื่อเกษตรกรรายใดมีปัญหาในเรื่องจุลินทรีย์ในนํ้านมดิบมีจำนวนมากหรือคุณภาพนํ้านมดิบไม่ดีเป็นเวลาอย่างต่อเนื่อง สหกรณ์จะเรียกสมาชิกเข้ามาคุยและถามถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในฟาร์ม จากนั้นสหกรณ์จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ลงไปในพื้นที่เพื่อให้คำแนะนำตามหลักปฏิบัติที่ถูกต้องแก่เกษตรกร

จากการสัมภาษณ์พบว่าปัญหาคุณภาพนํ้านมดิบที่ไม่ได้มาตรฐานเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุ ดังนี้ คือ 1) การดำเนินการของสมาชิกขาดความต่อเนื่อง ช่วงใดที่สหกรณ์ส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจที่ฟาร์ม สมาชิกก็จะมีคามกระตือรือร้นในเรื่องมาตรฐานฟาร์ม แต่หากไม่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจเยี่ยมก็จะไม่คำนึงในเรื่องมาตรฐานฟาร์มมากนัก และ 2) แรงงานทดแทนขาดความรู้ กรณีที่เจ้าของฟาร์มไม่สามารถดูแลฟาร์มหรือไม่ว่าง แรงงานที่มาดูแลแทนยังไม่มีความรู้เพียงพอในด้านการจัดการ ทำให้เกิดความผิดพลาดในเรื่องคุณภาพนํ้านมดิบไม่ได้มาตรฐาน

4.2.4 สมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีสมาชิก 4,522 คน โดยสมาชิกทั้งหมดจะมีการแบ่งเป็นกลุ่ม 49 กลุ่ม ซึ่งเกษตรกรในแต่ละกลุ่มจะอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน โดยมีหัวหน้ากลุ่มซึ่งมาจากการเลือกของสมาชิกในกลุ่ม การแบ่งกลุ่มเกษตรกรมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกันภายในหมู่สมาชิก โดยมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้ดูแล และประสานงานต่าง ๆ กับสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีขั้นตอนดังนี้

- 1) กรอกแบบฟอร์มการเข้าสมัคร
- 2) เข้าอบรมในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนม เช่น การจัดการฟาร์ม ขั้นตอนการรีดน้ำนมดิบที่มีมาตรฐาน การจัดการสุขภาพโคนมต่างๆ เป็นต้น (การเข้าอบรมจะมีการรวบรวมผู้สนใจเข้าเป็นสมาชิก 100 คน ต่อการอบรม 1 ครั้ง)
- 3) จ่ายค่าสมาชิกเป็นค่าหุ้นๆละ 10 บาท เป็นจำนวน 10 หุ้น ต่อสมาชิก 1 ราย (ในอดีตอนุญาตให้ซื้อเพียง 1 หุ้นๆละ 100 บาท)

จากการสัมภาษณ์คุณสาทร คงกระพัน รักษาการผู้จัดการสหกรณ์ฯและรองประธานสหกรณ์ฯ ทราบว่า สมาชิกของสหกรณ์ฯมีจำนวนกว่า 4,000 ราย แต่จำนวนสมาชิกที่ส่งนมให้กับสหกรณ์ฯมีอยู่ประมาณ 2,500 รายต่อวัน สมาชิกที่ไม่ได้ส่งน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์ฯแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรก เป็นสมาชิกที่โคนมยังไม่สามารถให้น้ำนมได้ กลุ่มที่สอง เป็นสมาชิกที่เลิกเลี้ยงโคนมไปแล้วและอยู่ในระหว่างการตัดสินใจว่าจะกลับมาเลี้ยงโคนมอีกหรือไม่ และกลุ่มสุดท้ายเป็นกลุ่มสมาชิกที่นำน้ำนมดิบไปขายให้กับศูนย์นมเอกชน โดยกลุ่มสมาชิกที่ไม่ส่งน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์ฯแต่ยังดำรงความเป็นสมาชิกและยังคงได้รับสิทธิ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการ เงินปันผลจากหุ้นที่ยังไม่ถอนเหมือนสมาชิกอื่นๆได้เนื่องจากเป็นสมาชิกเก่าใช้กฎข้อบังคับเก่าอยู่

นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสสัมภาษณ์เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมซึ่งเป็นสมาชิกกับสหกรณ์ฯ โดยแต่ละรายอธิบายถึงการจัดการฟาร์มรวมถึงการเลี้ยงโคนม ดังนี้

1. เกษตรกรรายแรกมีสมาชิกภายในครอบครัว 2 คน (คือ ตัวเกษตรกรเองกับลูกชาย) มีอาชีพเลี้ยงโคนมมาประมาณ 23 ปี และมีอาชีพเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่สหกรณ์ฯ (เงินเดือนประมาณ 8,000 บาท) เป็นอาชีพควบคู่ สาเหตุที่ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเนื่องจากเป็นอาชีพที่สืบทอดมาจากบิดาและมารดา โดยมีผู้เลี้ยงร่วมกันเป็นญาติ อีก 3 คน โดยแต่ละครอบครัวต่างก็มีพื้นที่เป็นของตัวเอง ซึ่งจะช่วยกันเลี้ยง สาเหตุที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก

กับสหกรณ์ เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินงานของสหกรณ์เพื่อประโยชน์ของสมาชิกโดยแท้จริง และให้ความช่วยเหลือเมื่อสมาชิกเกิดความเดือดร้อน เช่น การให้เงินกู้เพื่อลงทุนในการเลี้ยง ไก่เนื้อหรือในกรณีฉุกเฉินต่างๆ

รายได้จากการประกอบกิจการจะได้จากการขายน้ำมันดิบ และขายมูลวัว ซึ่งราคาน้ำมันดิบได้ประมาณกิโลกรัมละ 13.50 หรือรายได้ที่ยังไม่หักค่าใช้จ่ายใดๆประมาณเดือนละ 30,000 บาท ค่าใช้จ่ายในส่วนของอาหารประมาณเดือนละ 15,000 บาท

ในอดีตที่เริ่มเลี้ยงไก่เนื้อยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไก่เนื้อที่ให้น้ำมันดิบสูง ไก่เนื้อที่ใช้เป็นพันธุ์พื้นเมืองที่ให้ปริมาณน้ำมันดิบต่ำ ต่อมาได้รับความรู้จากการอบรมของทางสหกรณ์จึงเปลี่ยนพันธุ์ไก่เนื้อที่ใช้เป็นโคพันธุ์โฮลส์ไตน์ฟรีเซียนหรือเรียกว่า “พันธุ์ขาว ดำ” ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ผสม ซึ่งได้มาจากการผสมพันธุ์พื้นเมืองแล้วนำมาถ่ายทอดผสมต่อมา ผู้เลี้ยงไม่ทราบว่าเป็นพันธุ์ที่เลี้ยงมีสายเลือดที่เปอร์เซ็นต์

เกษตรกรมีพื้นที่ของฟาร์มประมาณ 11 ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่โรงเรือน 1 ไร่ พื้นที่บ้านและบริเวณ 3 ไร่ และพื้นที่ปลูกหญ้า 7 ไร่ ลักษณะการเลี้ยงไก่เนื้อเป็นแบบผูกยืนโรง คือพื้นคอกทำจากซีเมนต์กันโคลนเป็นช่องๆ กว้างประมาณ 1.5 เมตร ยาวประมาณ 2 เมตร ด้านหน้ามีรางให้อาหาร-น้ำ (ให้อาหาร-น้ำในรางเดียวกัน) สถานที่เลี้ยงห่างจากที่พักอาศัยประมาณ 10 เมตร และมีพื้นที่เป็นคอกดินเพื่อเป็นที่พักสำหรับไก่เนื้อที่มีปัญหาเรื่องเจ็บก๊ีบจากการที่ยืนบนซีเมนต์เป็นเวลานาน ในฟาร์มมีไก่เนื้อประมาณ 20 ตัว ประกอบด้วย ไก่แรกเกิดถึงโคเล็ก (อายุ 3 เดือน- 1 ปี) ประมาณ 2 ตัว ไก่รีดนมประมาณ 12 ตัว ไก่สาวประมาณ 6 ตัว

การจัดการด้านอาหารไก่เนื้อ ปริมาณอาหารชั้นที่ให้แบ่งเป็นรุ่นโคดังนี้ ไก่แรกเกิดถึงโคเล็ก (อายุ 3 เดือน- 1 ปี) กินอาหารชั้นสูตร 16 ประมาณ 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ไก่รีดนมกินอาหารชั้นสูตร 20 ประมาณ 7 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน ไก่สาวที่ยังไม่รีดนมกินอาหารชั้นสูตร 16 ประมาณ 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน โดยอาหารชั้นที่ใช้จะใช้อาหารชั้นสำเร็จรูปของสหกรณ์ ส่วนอาหารหยาบจำพวกหญ้าต่างๆ ส่วนหนึ่งจะปลูกเองและจะซื้อฟางแห้งบ้างแล้วแต่กรณี โดยจะให้หญ้าสดสลับกับฟางแห้งแล้วแต่ความเหมาะสม

การจัดการสุขภาพไก่เนื้อภายในฟาร์ม เกษตรกรกล่าวว่าเจ้าหน้าที่สหกรณ์จะเข้ามาฉีดวัคซีนให้ไก่เนื้อ 3 เดือนต่อครั้ง โดยเป็นวัคซีนที่ได้รับมาจากสหกรณ์

ขั้นตอนในการรีดนม ในตอนเช้าจะเริ่มงานในเวลาประมาณ 5.00 น. และในช่วงเย็นเริ่มงานในเวลา 15.00 น. โดยจะเริ่มอาบน้ำให้โค ล้างพื้นโรงเรือน เช็ดเต้านมโคด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อก่อนรีดนมทุกครั้งทั้งเช้าและเย็น จากนั้นทำการรีดนมด้วยเครื่อง โดยกิจกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อต่างๆ รวมถึงขั้นตอนในการรีดนมจะกระทำในโรงเรือนเดียว เกษตรกรส่งน้ำมัน

ดิบวันละประมาณ 150 กิโลกรัม ยอดเงินปันผลที่ได้รับจากสหกรณ์มาจากยอดการซื้ออาหาร การส่งน้ำนมดิบ และร้านเบ็ดเตล็ด เกษตรกรเข้าร่วมประชุมทุกครั้งในเดือนพฤษภาคมและ กันยายน (ปีงบประมาณ) ความช่วยเหลือที่เกษตรกรได้รับจากสหกรณ์ คือ ด้านการผสมพันธุ์และการ รับข่าวสารข้อมูลรวมถึงการจัดการฟาร์มต่างๆจากการเข้ารับการอบรมของสหกรณ์

2. เกษตรกรคนที่สองมีสมาชิก 4 คน คือ ตัวเกษตรกร ภรรยาและบุตรอีก 2 คน มีอาชีพเลี้ยงโคนมตั้งแต่ปี 2521 เนื่องจากเป็นอาชีพที่สืบทอดจากบิดาและเห็นว่าเป็นอาชีพ ของคนในพื้นที่ที่นิยมทำกัน แรงงานหลักที่เลี้ยงโคนม คือ ตัวเกษตรกรและภรรยา ในปี 2521 เกษตรกรเลี้ยงโคนมเพื่อช่วยเหลือบิดา ต่อมาแยกออกมาเลี้ยงกับภรรยาเอง โดยบิดาให้โคนม เพศเมียผสมติดแล้วมา 4 ตัว ต่อมาขยายฟาร์มโดยการซื้อโคนมใกล้คลอดจากเกษตรกรใน ราคาประมาณตัวละ 20,000 บาท และลงทุนสร้างโรงเรือนใหม่ เงินลงทุนดังกล่าวมาจากการกู้ จากธนาคารจำนวน 400,000 บาท ดอกเบี้ยขณะนั้น (ปี 2538) ร้อยละ 13 ระยะเวลาชำระคืน 5 ปี ซึ่งเงินจำนวนนี้นำมาซื้อโคนม สร้างโรงเรือน และซื้อยานพาหนะ แต่ในปัจจุบันเหลือโคน มอยู่ 4 ตัว สาเหตุที่ขายทิ้งไปเนื่องจากต้นทุนที่เพิ่มสูงมาก ทำให้ไม่มีกำไรจากการเลี้ยงโคนม

พันธุ์โคนมที่เลี้ยงมีหลากหลายพันธุ์ แต่ส่วนใหญ่จะใช้ลูกผสมของพันธุ์โฮลส์ ไตน์ฟรีเซียน พันธุ์อื่นๆที่ใช้ก็เป็นลูกผสมเหมือนกัน เกษตรกรรายแรกกล่าวว่าไม่มีหลักเกณฑ์ ในการเลือกพันธุ์ที่จะเลี้ยง ตัดสินใจเลือกพันธุ์ตามที่เพื่อนบ้านบอกว่าพันธุ์ใดให้นมดี และไม่ ทราบว่ามีสายเลือดกี่เปอร์เซ็นต์

ลักษณะการเลี้ยงเป็นการเลี้ยงแบบผูกยืนโรงพื้นซีเมนต์ และเลี้ยงติดกับที่พัก อาศัยเนื่องจากมีพื้นที่จำกัด โคนมที่เลี้ยงในปัจจุบันทั้ง 4 ตัว เป็นโคสาวที่ยังไม่ให้ผลผลิต โดยเลี้ยงรวมกัน ในอดีตก่อนขายโคนมเป็นการเลี้ยงโคนมรวมกันทุกรุ่น

การจัดการด้านอาหารโคนม เกษตรกรรายที่สองมีการจัดการด้านอาหาร โคนมโดยแบ่งโคนม ดังนี้

- โคแรกเกิด ให้กินนมเหลืองจากแม่โคประมาณ 3 วัน (โดยหลังคลอด 3 วัน จะส่งตัวอย่างให้สหกรณ์ตรวจว่าสามารถส่งน้ำนมดิบให้สหกรณ์ได้หรือยัง)

- โคอายุ 4-5 เดือน อาหารชั้นใช้อาหารสำเร็จรูปของสหกรณ์ สูตรโปรตีน 16 จำนวน 0.5 กิโลกรัมต่อตัวต่อมือ หรือใช้การสังเกตว่าให้เท่าไรโคจึงอ้วน(ราคาอาหารชั้น สูตรโปรตีน 20 คือ 195 บาทต่อกระสอบ) ส่วนอาหารหยাবจะให้ชนิดอ่อนๆ เช่น ข้าวโพด ฝักอ่อน หรือยอดหญ้าอ่อน

- โคอายุ 6-12 เดือน อาหารชั้นใช้อาหารสำเร็จรูปของสหกรณ์ สูตรโปรตีน 16 จำนวนที่พิจารณาจากต้นทุนและลักษณะโค เช่น หากโคมีสุขภาพดีน่าจะให้ผลผลิตได้สูง

จะให้อาหารมากกว่าตัวที่สุขภาพไม่แข็งแรง ส่วนอาหารหยาบส่วนใหญ่จะให้ข้าวโพด 1 มัด ต่อตัวต่อมือ

- โคสาวที่ยังไม่ให้ผลผลิต อาหารชั้นจะใช้อาหารสำเร็จรูปของสหกรณ์ สูตรโปรตีน 16 จำนวนที่ให้จะวัดจากต้นทุนและลักษณะโคเหมือนโคอายุ 6-12 เดือน ส่วนอาหารหยาบส่วนใหญ่จะให้ข้าวโพด 2-3 มัด ต่อตัว ต่อมือ

- โครีด อาหารชั้นจะใช้อาหารสำเร็จรูปของสหกรณ์ สูตรโปรตีน 20 ครั้งละ 3 กิโลกรัมต่อมือต่อตัว (ราคาอาหารชั้นสูตรโปรตีน 20 คือ 195 บาทต่อกระสอบหรือ 30 กิโลกรัม) ส่วนอาหารหยาบส่วนใหญ่จะให้ข้าวโพด 20 กิโลกรัม ต่อตัว ต่อมือ ส่วนในช่วงขาดแคลนข้าวโพดจะให้กินหญ้าแห้ง

- โคท้อง อาหารชั้นจะใช้อาหารสำเร็จรูปของทางสหกรณ์ สูตรโปรตีน 20 ครั้งน้อยกว่าโครีดเล็กน้อย (เนื่องจากหากให้มากเกินไปจะทำให้คลอดยาก เนื่องจากลูกโตเกินไป) ส่วนอาหารหยาบจะเหมือนกับโครีด

เนื่องจากเกษตรกรรายที่สองมีเพื่อนบ้านใกล้เคียงที่มีพื้นที่ว่างจึงขอเช่าเพื่อปลูกหญ้าชน เพื่อใช้เป็นอาหารหยาบ ซึ่งจำนวนที่ปลูกส่วนใหญ่จะประเมินจากความต้องการ (ดูจากจำนวนโคที่เลี้ยง) แต่ในช่วงที่ขาดแคลนข้าวโพดและผลิตหญ้าไม่ทันมีบางส่วนที่ต้องซื้อจากเกษตรกรรายอื่น ส่วนต้นข้าวโพดจะซื้อกับเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมรายอื่นโดยไปรับซื้อที่ไร่ข้าวโพด โดยเกษตรกรที่ซื้อจากไร่ข้าวโพดนั้นจะเป็นการซื้อในลักษณะผูกขาด คือ ทุกครั้งที่เจ้าของไร่ต้องการตัดขายต้องมารับซื้อทุกครั้ง ราคาที่รับซื้อนั้นไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับฤดูกาลหากเป็นช่วงขาดแคลนจะมีราคาแพง คือ ในช่วงปกติราคาอยู่ที่ 200 บาทต่อไร่ หากเป็นช่วงที่ขาดแคลนราคาอยู่ที่ 2,000 บาทต่อไร่ แต่ตัวคุณสมชายจะซื้อกับเกษตรกรที่รับมาจากไร่ข้าวโพดในราคา มัดละ 6 บาท ซึ่งในช่วงขาดแคลนราคาจะ 6 บาทเท่าเดิมแต่ปริมาณที่ได้ลดลง ทำให้ในการใช้เลี้ยงต้องใช้ในปริมาณที่มากขึ้นกว่าเดิม

การจัดการด้านสุขภาพโคนม ส่วนใหญ่เกษตรกรรายที่สองได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการฟาร์มและสุขภาพโคนมมาจากการอบรมที่สหกรณ์จัดขึ้นปีละ 2 ครั้ง ซึ่งจะเข้ารับการอบรมทุกครั้งที่มีการจัดอบรม ในการอบรมสหกรณ์จะแจ้งให้สมาชิกทราบล่วงหน้า เกษตรกรรายที่สองมีความเห็นว่าการอบรมมีประโยชน์ต่อการเลี้ยงมาก เนื่องจากเมื่อเกิดปัญหาภายในฟาร์มซึ่งมีอยู่ตลอดเวลา สามารถนำความรู้จากการอบรมมาใช้แก้ไขปัญหาภายในฟาร์มได้ จากการสอบถามเรื่องฟาร์มมาตรฐานว่าสหกรณ์ได้มีการให้ข้อมูลหรือความรู้เรื่องนี้หรือไม่ เกษตรกรรายที่สองกล่าวว่าได้รับรู้ข้อมูลบ้างแล้วแต่ยังไม่กล้าตัดสินใจในการลงทุนเพราะไม่แน่ใจถึงผลตอบแทนที่มากขึ้นว่าจะคุ้มทุนหรือไม่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องพื้นที่ที่มีอยู่จำกัดด้วย ส่วนการจัดการด้านสุขภาพโคนมอื่นๆ เช่น การจัดการเกี่ยวกับโรคเต้านมอักเสบ จะใช้

การสังเกตก่อนรีดนมจากลักษณะเต้านมโคที่เปลี่ยนไป ไม่มีการตรวจเต้านมอีกเสบจากน้ำยาตรวจที่มีความแน่นอนกว่า ส่วนเรื่องการผสมพันธุ์จะใช้บริการจากทั้งสหกรณ์และศูนย์เอกชน เนื่องจากค่าใช้จ่ายใกล้เคียงกัน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการผสมพันธุ์มากขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำเชื้อที่เลือกใช้ ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายโดยประมาณ 60 บาทต่อครั้งต่อตัว ซึ่งทั้งสหกรณ์และศูนย์เอกชนจะคิดค่าใช้จ่ายแต่ค่าน้ำเชื้อเท่านั้นส่วนค่าบริการผสมพันธุ์นั้นเป็นการบริการฟรีหากใช้บริการของสหกรณ์ไม่ต้องจ่ายเป็นเงินสดโดยจะจ่ายด้วยการตัดจากค่าน้ำนมดิบเหมือนการบริการอื่นๆ

ขั้นตอนในการรีดนม ในตอนเช้าจะเริ่มงานในเวลาประมาณตี 4-5.00 น. (ในช่วงที่มีโคนมมาก) และในช่วงเย็นเริ่มในเวลา 15.00 น. โดยจะเริ่มเก็บมูลโคออกจากคอกก่อน จากนั้นอาบน้ำให้โค ล้างพื้นโรงเรือน เช็ดเต้านมโค ด้วยวัตถุประสงค์ของสหกรณ์และจุ่มน้ำยาฆ่าเชื้อเช็ดโคก่อนรีดนมทุกครั้งทั้งเช้าและเย็น ในการรีดนมยังใช้มือในการรีดน้ำนมดิบ ช่วงเช้ารีดเสร็จเวลาประมาณ 6.45 น. เย็นเวลาประมาณ 16.30 น. จากนั้นจะส่งน้ำนมดิบของตัวเองและของเพื่อนบ้านที่รับจ้างส่งไปส่งให้สหกรณ์ทันที โดยน้ำนมดิบส่วนใหญ่ได้ราคาคุณภาพที่บวก 50 สต. เกษตรกรรายที่สองกล่าวว่าทราบถึงวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ที่ตรวจน้ำนมดิบว่าเพื่อให้สมาชิกผลิตน้ำนมดิบให้ได้มาตรฐานและสะอาด

ของเสียที่เกิดขึ้นจากการเลี้ยงโคนม เกษตรกรรายที่สองจะนำมาตากและบรรจุใส่กระสอบไปขายให้กับชาวไร่ที่มีความต้องการรวมถึงไปขอรับซื้อมูลโคจากฟาร์มอื่นๆ เพื่อนำไปขายต่อด้วย โดยจะส่งขายตามคำสั่งซื้อของลูกค้าทั่วประเทศ ซึ่งในการบรรจุขายยังมีค่าใช้จ่ายดังนี้ ค่ามูลโค 6 บาทต่อกระสอบ ค่ากระสอบใบละ 2 บาท ค่าแรงใส่กระสอบ 2 บาทต่อกระสอบ ค่าขนขึ้นรถ 1 บาทต่อกระสอบ รวมต้นทุนต่อกระสอบคือ 11 บาทต่อกระสอบ ขายในราคา 14-15 บาทต่อกระสอบ

กรณีแม่โคคลอดออกมาเป็นตัวผู้จะขายทิ้งหลังหย่านมด้วยราคา 300-400 บาท จากการสัมภาษณ์ถึงศูนย์ขนนมเอกชนอื่นๆ ที่ให้ราคาที่สูงกว่า เกษตรกรรายที่สองกล่าวว่าเป็นความจริงแต่ตนมีความรักสหกรณ์จึงไม่สนใจที่จะส่งน้ำนมดิบให้ศูนย์ขนนมเอกชน เนื่องจากเห็นว่าสถานภาพทางบ้านที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นก็จากการเป็นส่วนหนึ่งของสหกรณ์ และการส่งนมให้ศูนย์ขนนมเอกชนนั้นไม่มีความมั่นคง เมื่อใดที่ราคานมผงถูกลงการที่จะรับซื้อน้ำนมดิบของศูนย์รวมนมเอกชนต้องลดลงไม่ว่าจะเป็นเรื่องราคาหรือปริมาณก็ตาม

ส่วนในสภาวะน้ำมันแพงสิ่งที่มีผลกระทบมาก ได้แก่ ต้นทุนการผลิตที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะค่าอาหารที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับการเลี้ยงมาก ทำให้ปริมาณอาหารที่จะให้กับโคนมลดลงเนื่องจากเงินทุนไม่เพียงพอต่อการให้อาหารได้เต็มที่ ส่วน

หนึ่งก็ได้รับความช่วยเหลือด้านเงินทุนจากสหกรณ์จากการกู้ยืมจากหุ้นในระยะสั้น และเงินปันผลที่ได้รับทุกปี รวมถึงทุนการศึกษาที่สหกรณ์มีให้แก่ลูกหลานสมาชิก

3. เกษตรกรรายที่สามให้ข้อมูลว่าปัจจุบันมีอาชีพหลักเป็นเจ้าหน้าที่สหกรณ์ในตำแหน่งหัวหน้าแผนกนมพาสเจอร์เนื่องจากจบ วุฒิ ปวส. ทางด้านการตลาดมา และมีอาชีพเสริมคือ อาชีพเลี้ยงโคนม และเป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย การเลี้ยงโคนมที่ฟาร์มเป็นการร่วมกันเลี้ยงภายในครอบครัวเป็นเวลา 4-5 ปี มีโคนมจำนวนกว่า 20 ตัว แบ่งเป็นโครีดทั้งหมด 9 ตัว โดยในจำนวนนี้แบ่งโครีดเป็นที่รีดเป็นเวลานานแล้ว 4 ตัว โครีดใหม่ (4-5 เดือน) 5 ตัว ส่วนโคที่เหลือเป็นโคพักท้องและโคทดแทน นำนมดิบที่ผลิตได้โดยเฉลี่ยประมาณวันละ 150 กิโลกรัม พันธุ์โคที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ขาว-ดำ สายพันธุ์เลือด 75% แต่ไม่ถึง 90% ลักษณะโรงเรือนที่เลี้ยงจะเป็นแบบผูกยืนโรงพื้นซีเมนต์ มีช่องโคนมต่อตัวประมาณ 1.5×2 ม.

การจัดการด้านอาหารโคนม เกษตรกรรายที่สามให้สัมภาษณ์ว่าเคยลดปริมาณการให้อาหารชั้นลง เนื่องจากราคาอาหารชั้นที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลต่อปริมาณนมนมดิบที่ผลิตได้ลดลงอย่างเห็นได้ชัด จึงต้องให้ในปริมาณเท่าเดิม อาหารชั้นที่เกษตรกรรายที่สามใช้เป็นอาหารโคนมสำเร็จรูปของสหกรณ์ซึ่งมีราคาถูก คุณภาพถึงแม้จะไม่ได้ดีเยี่ยมแต่ถ้าเทียบกับราคา ถือว่ากำลังดีถึงแม้ว่าอาหารชั้นที่มีราคาแพงกว่ามีคุณภาพดีกว่า จะให้ปริมาณนมนมที่มากกว่าแต่สู้ราคาไม่ไหว เพราะมีราคาที่สูงเกินไป โดยการให้อาหารชั้นของเกษตรกรรายที่สามมีดังนี้

- โครีดใหม่ จะให้อาหารชั้น (สูตร 20) ประมาณ 10 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน
- โครีดมาเป็นเวลานานแล้ว จะให้อาหารชั้น (สูตร 20) ประมาณ 6-7 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน
- โคนมแห้ง จะให้อาหารชั้น (สูตร 16) ประมาณ 2 กิโลกรัมต่อตัวต่อวัน

ปัญหาด้านสุขภาพโคนมที่เป็นปัญหาต่อต้นทุนการผลิต ได้แก่ การผสมติดยาก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากและทำให้นมนมดิบที่ผลิตได้น้อย และปัญหาโรคเต้านมอักเสบที่มีการดูแลรักษายากทำให้เกิดปัญหาจำนวนนมนมลดลงมากและค่ารักษาพยาบาลมากทำให้ต้องตัดสินใจขายโคทิ้งไปในที่สุด

4. เกษตรกรรายที่สี่ให้ข้อมูลว่าเริ่มสนใจในอาชีพเลี้ยงโคนมและเข้าร่วมเป็นสมาชิกตั้งแต่ปี 2527 และเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพเสริมโดยมีอาชีพหลักเป็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยที่สหกรณ์ การเลี้ยงโคนมของเกษตรกรเป็นการเลี้ยงร่วมกันกับพี่สาว เหตุที่ให้ความสนใจในอาชีพเลี้ยงโคนมเนื่องจาก เห็นว่าคนในพื้นที่เดียวกันนิยมเลี้ยงและให้ค่าตอบแทนที่ดี (ในปี 2527) การเลี้ยงโคนมเป็นการใช้แรงงานในครอบครัวเป็นหลัก โดย

เกษตรกรรายที่สี่ให้สัมภาษณ์ว่าการเลี้ยงโคนมในช่วงปี 2530 เป็นช่วงที่ได้รับผลตอบแทนดีมาก เนื่องจากต้นทุนในการเลี้ยงต่ำ และอาหารบางอย่างหาง่ายราคาถูก เช่น ต้นข้าวโพด ในอดีตมีจำนวนมาก หาง่าย และราคาถูก

พันธุ์โคนมที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ผสมขาว-ดำ ไม่ทราบว่ามีสายเลือดที่เปอร์เซ็นต์ และมีโคส่วนหนึ่งที่ไม่ทราบว่าเป็นพันธุ์ผสมอะไร ในฟาร์มมีโคทั้งหมด 40 ตัว โดยเป็นโครีดนม 14 ตัว ลักษณะการเลี้ยงเป็นแบบผูกยืนโรงพื้นทำจากซีเมนต์ และมีคอกดินกลางแจ้งเพื่อปล่อยโคเดินเล่นและสำหรับเลี้ยงโคนมคลอดใหม่ โดยคอกไม่ติดกับตัวบ้านห่างที่พักอาศัยประมาณ 10 เมตร เป็นลักษณะหลังคาสูงอากาศถ่ายเทตลอด ส่วนข้อมูลในการเลี้ยงโคนมส่วนใหญ่มาจากเพื่อนบ้านข้างเคียงที่ทำการเลี้ยงโคนมเหมือนกัน รองลงมาได้มาจากการอบรม เนื่องจากบางครั้งเกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดหรือไม่ทราบว่ามีสาเหตุใด เพื่อนบ้านจึงเป็นที่พึ่งอันดับแรกในการสอบถามหาความรู้ ในการอบรมซึ่งจัดโดยสหกรณ์ฯ เกษตรกรรายที่สี่ได้รับการอบรมทุกครั้งแต่บางหัวข้อไม่สามารถจดจำได้หมด

ขั้นตอนในการรีดนม ตอนเช้าจะเริ่มทำในเวลาประมาณ 5.00 น. และในช่วงเย็นเริ่มในเวลา 15.00 น. โดยจะเริ่มเก็บมูลโคออกจากคอกและล้างโรงเรือน อาบน้ำโคนม เช็ดเต้าโคนม ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อเช็ดหัวนมก่อนรีด แล้วรีดด้วยเครื่องรีด หลังจากรีดน้ำนมดิบแล้วจะส่งให้สหกรณ์ฯเลย ในเวลาเช้าจะมีรถมารับน้ำนมดิบไปส่งที่สหกรณ์ฯเวลาประมาณ 6.45 น. และเวลาเย็นประมาณ 17.00 น. รถที่รับ-ส่งน้ำนมดิบนี้จะเป็นสมาชิกสหกรณ์ฯที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันโดยรับจ้างขนส่งน้ำนมดิบด้วย และค่าขนส่งจะจ่ายเป็นงวดตามงวดรับค่าน้ำนมคือทุก 10 วัน ก็คือในวันที่ 5, 15, และ 25 ของเดือนเป็นเงิน 150 บาทต่องวดรับค่าน้ำนมดิบ สหกรณ์ฯจะทราบว่าได้เป็นของสมาชิกท่านใดโดยดูจากหมายเลขบนถังน้ำนมดิบ ปริมาณน้ำนมดิบที่เกษตรกรรายที่สี่รีดได้วันละประมาณ 120 กิโลกรัม ราคาที่ได้รับโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 14 บาทต่อกิโลกรัม

การจัดการด้านอาหารโคนม อาหารข้นจะซื้อจากสหกรณ์ฯเนื่องจากราคาถูกกว่ายี่ห้ออื่นๆและสะดวก เนื่องจากสหกรณ์ฯมีบริการจัดส่งให้ถึงฟาร์ม ส่วนอาหารหยาบ ที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นหญ้าขนและจะปลูกเอง เพราะมีพื้นที่เหลือแต่ก็ยังไม่เพียงพอ เกษตรกรรายที่สี่ติดต่อซื้อหญ้าจากเจ้าของที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันในราคามัดละ 25 บาท ค่าอาหารที่ใช้ประมาณ 600 บาทต่อวัน

การจัดการด้านสุขภาพโคนม เกษตรกรรายที่สี่ให้ข้อมูลว่ามีการถ่ายพยาธิให้โคนมเป็นประจำ ค่ายาประมาณ 70 บาทต่อตัวโดยจะซื้อยามาฉีดเอง ส่วนโรคทั่วไปจะทำการรักษาเองจากสมุนไพรต่างๆ เช่น ใช้น้ำนวดแมวตำใส่เหล้าขาว แกะตะขากัด เป็นต้น หลังจากลองรักษาโคเองแล้วไม่หายจะแจ้งให้สหกรณ์ฯทราบเพื่อขอให้นายสัตวแพทย์เข้ามา

ตรวจดู เมื่อ 2 ปีที่ผ่านมา ฟาร์มเคยประสบกับโรคปากเปื่อยเท้าเปื่อยทำให้โคนมตายไป 3 ตัว ส่วนโรคเต้านมอักเสบจะใช้ประสบการณ์ในการสังเกต คือ หากเป็นเต้านมอักเสบจะบวมแดง และเต้าร้อน นมเป็นลิ่มเลือด หรือโรคอื่นๆ จะสังเกตจากการกินของโคนมว่าโคนมกินน้อยลงหรือไม่ การผสมเทียมจะใช้บริการทั้งศูนย์เอกชนและบริการของสหกรณ์ค่าใช้จ่ายมาน้อย ขึ้นกับน้ำเชื้อที่ใช้ จะไม่ใช้น้ำเชื้อที่มีราคาสูงมากเฉลี่ยอยู่ที่ 60-80 บาท เนื่องจากปัญหาการผสมติดอยากทำให้ไม่กล่าลงทุนใช้น้ำเชื้อราคาสูง

4.3 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์

หัวข้อนี้อธิบายถึงโครงสร้างการบริหารองค์กรของของสหกรณ์โคนม 4 สหกรณ์ คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

4.3.1 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

สำหรับโครงสร้างการบริหารของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ก็มีลักษณะคล้ายกับสหกรณ์ทั่วไป โดยมีสมาชิกเป็นเจ้าของ ในที่ประชุมใหญ่มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งเป็นฝ่ายวางนโยบาย เพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการซึ่งมีผู้จัดการเป็นหัวหน้างานนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่ฝ่ายนโยบายได้วางไว้ (ภาพที่ 4.3)

คณะกรรมการดำเนินการ

คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีจำนวนทั้งหมด 15 คน ซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารและการจัดการเรื่องต่างๆภายในสหกรณ์ การควบคุมคุณภาพน้ำนมดิบโดยรวมทั้งหมด การดูแลผลประโยชน์ของสมาชิกและเป็นผู้กำหนดนโยบายของสหกรณ์

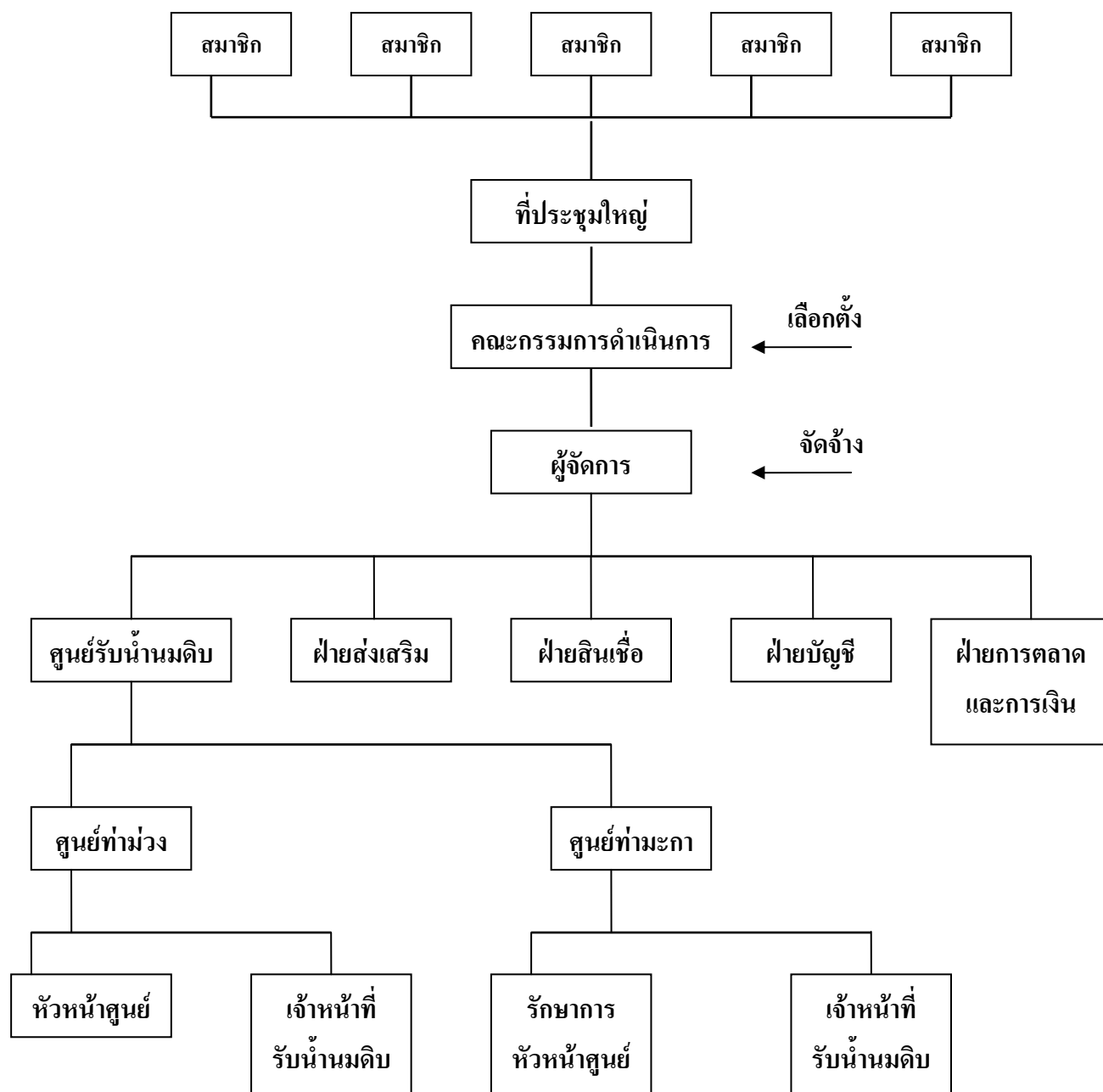
คณะกรรมการดำเนินการจะประกอบไปด้วยประธานกรรมการดำเนินงาน 1 คน และคณะกรรมการบริหารจำนวน 14 คน ซึ่งได้รับเลือกจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ โดยคณะกรรมการบริหารทั้ง 15 คนร่วมกันพิจารณาว่าใครควรดำรงตำแหน่งรองประธาน เลขานุการและเหรัญญิก และคณะกรรมการที่เหลือเป็นกรรมการของสหกรณ์

การดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการมีกำหนดวาระละ 2 ปี โดยกรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว อาจได้รับการเลือกตั้งซ้ำอีกได้ แต่ต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์แทนตำแหน่งที่ว่างให้กรรมการดำเนินการที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนแทน

วาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการ ชุดที่ 10 ของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด แสดงดังตารางที่ 4.4

ผู้จัดการของสหกรณ์

ผู้จัดการของสหกรณ์มาจากการจัดจ้าง โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งจะทำการคัดเลือกบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์

ภาพที่ 4.3 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.4 รายชื่อและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 10 ของ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วาระการดำรงตำแหน่ง			
			วาระที่ 1		วาระที่ 2	
			ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 1	ปีที่ 2
1.	นายสุรพงษ์ เพียรประสพ	ประธานกรรมการ	/			
2.	นายชั้น ทองดอนเหมือน	รองประธานกรรมการ			/	
3.	นายสมชัย เยียวยา	เลขานุการ				/
4.	นายคะนอง ชูตระกูลธรรม	เหรัญญิก	/			
5.	นายประสงค์ ศรีบูรณากาญจน์	กรรมการ				/
6.	นายบรรจง เกิดบัว	กรรมการ	/			
7.	นายสมเกียรติ คเชนชร	กรรมการ				/
8.	นายบุญชู สมคิด	กรรมการ				/
9.	นายระริน เหลืองอรุณ	กรรมการ			/	
10.	นายชนกร อ่องนก	กรรมการ			/	
11.	นายคำนึ่ง บุญประสพ	กรรมการ	/			
12.	นายรังสรรค์ ผ่องใส	กรรมการ			/	
13.	นายพจน์ ชุนย่อน	กรรมการ	/			
14.	นายอนุชา กิ่งทัพหลวง	กรรมการ	/			
15.	นายสุรพล พรหมมา	กรรมการ	/			

ที่มา: รายงานประจำปีสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

สุจริต ซึ่งในการจัดจ้างนั้นจะต้องทำเป็นหนังสือสัญญาจ้างไว้เป็นหลักฐาน และคณะกรรมการดำเนินการจะต้องเรียกให้มีหลักประกันอันเหมาะสม

ในการแต่งตั้งหรือจัดจ้างผู้จัดการ จะต้องให้ผู้จัดการรับทราบและรับรองที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้ ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการจะมีอำนาจในการกำหนดระเบียบปฏิบัติของสหกรณ์เกี่ยวกับการคัดเลือก สอบคัดเลือก การแต่งตั้ง การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง การจัดจ้าง การกำหนดเงินเดือน การให้สวัสดิการของผู้จัดการสหกรณ์

ผู้จัดการของสหกรณ์จะทำหน้าที่จัดการเรื่องทั่วไปและรับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของสหกรณ์รวมไปถึงในเรื่องต่อไปนี้ (ศิริทิพย์ ไทยถนันทน์, 2549)

1. ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกหรือสมาชิกสมทบและการชำระ

ค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับเงินค่าหุ้น ตามข้อระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ให้ถูกต้อง

2. พิจารณาในการจัดจ้างเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสหกรณ์ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในระเบียบ

ปฏิบัติ กำหนดหน้าที่และวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสหกรณ์ รวมทั้งเป็น

ผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสหกรณ์เหล่านั้น

3. ติดต่อประสานงานกับเลขานุการคณะกรรมการดำเนินการในการเรียกประชุมใหญ่ ประชุมคณะ

กรรมการดำเนินงาน ประชุมคณะกรรมการอื่น คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน

4. เข้าร่วมประชุมและเป็นผู้ชี้แจงในการประชุมใหญ่ ประชุมคณะกรรมการดำเนินการและการ

ประชุมอื่น คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เว้นแต่ในที่ประชุมนั้นมีให้เข้าร่วมประชุม

5. เสนอรายงานกิจการประจำเดือนต่อคณะกรรมการดำเนินการ

เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ฯ

นอกจากตำแหน่งผู้จัดการแล้ว สหกรณ์ฯอาจทำการจัดจ้างหรือแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อื่นตามความจำเป็นเพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์ฯ ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี 1 คน ฝ่ายสินเชื่อ 1 คน ฝ่ายการตลาดและการเงิน 1 คน ฝ่ายส่งเสริม 1 คน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ในส่วนของสำนักงาน ในส่วนศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯทั้ง 2 ศูนย์จะประกอบไปด้วย หัวหน้าศูนย์ 1 คน รักษาการหัวหน้าศูนย์ 1 คนและเจ้าหน้าที่รับนํ้านมดิบ 4 คน โดยแต่ละคนจะมีหน้าที่ดังนี้

หัวหน้าศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ ทำหน้าที่ดูแลและตรวจสอบด้านคุณภาพนํ้านมดิบด้านการควบคุมอุณหภูมิความเย็นของนํ้านมดิบให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดและด้านการทำความสะอาดภายใต้ระบบ CIP ของศูนย์รวบรวมนํ้านมทุกวัน

รักษาการหัวหน้าศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ ทำหน้าที่ดูแลและตรวจสอบด้านคุณภาพนํ้านมดิบ ด้านการควบคุมอุณหภูมิความเย็นของนํ้านมดิบให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้านการทำความสะอาดภายใต้ระบบ CIP ของศูนย์รวบรวมนํ้านมทุกวัน ซึ่งรักษาการหัวหน้าศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบจะประจำอยู่ที่ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบท่ามะกา และปฏิบัติหน้าที่โดยตรงต่อหัวหน้าศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบท่าม่วง

เจ้าหน้าที่รับนํ้านมดิบ ทำหน้าที่รับนํ้านมดิบทั้งรอบเช้าและเย็น เก็บตัวอย่างนํ้านมดิบจากถังนมทุกถังและตรวจสอบคุณภาพนํ้านมดิบในด้านต่างๆ ได้แก่ ตรวจสอบความถ่วงจำเพาะ สารปนเปื้อนชีวนะในนํ้านมดิบ เป็นต้น และทำความสะอาดอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักรภายในศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบและบริเวณโดยรอบศูนย์ ภายหลังจากการรับนํ้านมดิบทั้งรอบเช้าและเย็น

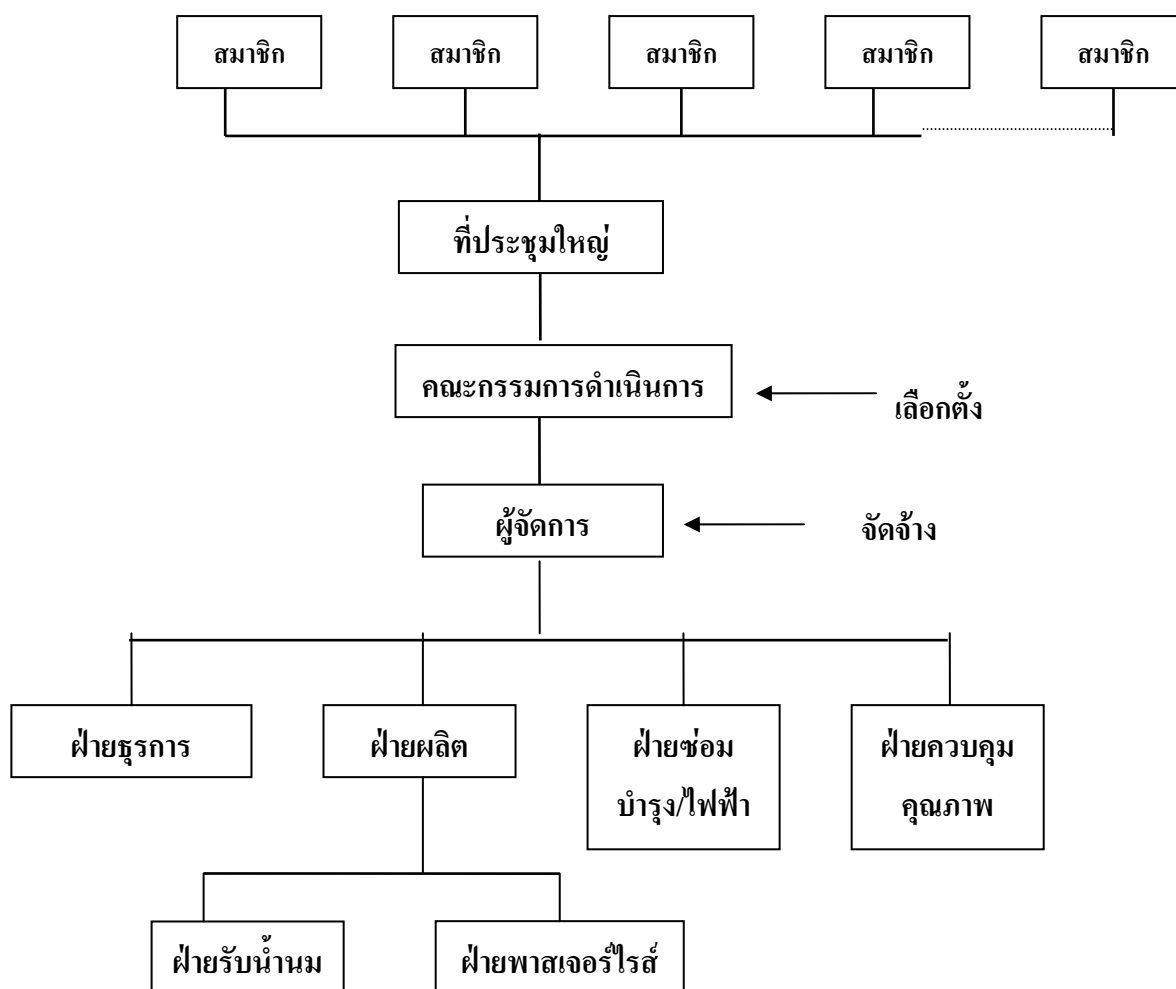
เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อ ทำหน้าที่อนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิกและจัดเก็บรายได้จากดอกเบี้ยเงินกู้ และรับฝากและถอนเงินของสมาชิกสหกรณ์ฯ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดและการเงิน ทำหน้าที่ซื้อขายสินค้าของสหกรณ์ฯ จัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก รับและดูแลเงินสดของสหกรณ์ฯ

เจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชี ทำหน้าที่จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย และจัดทำและสรุปงบการเงินประจำปีของสหกรณ์ฯ

4.3.2 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ลักษณะการบริหารจัดการองค์กรของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด เป็นไปตามโครงสร้างของสหกรณ์ทั่วไป คือ หน้าที่หลักๆถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายการจัดการ ซึ่งแผนผังโครงสร้างองค์กรแสดงดังภาพที่ 4.4

ภาพที่ 4.4 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ฝ่ายบริหารประกอบไปด้วยคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 11 คนซึ่งมีหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ และควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ฯทั้งหมดทั้งในส่วนของสหกรณ์บ้านบึงและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบหนองใหญ่ คณะกรรมการประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน รองประธานกรรมการ 1 คน เลขานุการ 1 คน เหรัญญิก 1 คน และคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งในปัจจุบันมีจำนวน 7 คน รวมทั้งหมดเป็น 11 คน เรียกรวมกันว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกในที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯที่มีการเลือกตั้งทุกปี โดยคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปีนับตั้งแต่วันเลือกตั้งในวาระเริ่มแรก และเมื่อดำรงตำแหน่งครบหนึ่งปีในวันเลือกตั้งให้

คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯทั้งหมด โดยวิธีจับฉลากและให้ถือว่าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ส่วนกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งได้อีก แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน ในกรณีที่มีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯแทนตำแหน่งที่ว่างให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ฯที่ได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ที่ตนเข้ามาแทน

ปัจจุบันสหกรณ์ฯมีคณะกรรมการดำเนินงานชุดที่ 20 ซึ่งมาจากการเลือกตั้งจากที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์ฯเมื่อวันที่ 23 พฤษภาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งมีรายชื่อและวาระการดำรงตำแหน่งดังแสดงดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 รายชื่อและวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 20 ของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	วาระการดำรงตำแหน่ง			
			วาระที่ 1		วาระที่ 2	
			ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 1	ปีที่ 2
1	นายสุรัชย์ ศิริมัย	ประธานกรรมการ	/			
2	นายจเร นันทพิศาล	รองประธาน			/	
3	นายอารมณ สุระประเสริฐ	เลขานุการ			/	
4	นายวิจิตร มงคลศิลป์	เหรัญญิก			/	
5	นายชนกร สุระประเสริฐ	กรรมการ	/			
6	นายเชวงศักดิ์ ศรีนัยโชติ	กรรมการ			/	
7	นายอนันต์ อนุรักษ์ลาวงศ์	กรรมการ	/			
8	นายแบน ยอดสร้อย	กรรมการ	/			
9	นายธนา วโนทยาน	กรรมการ	/			
10	นายชลัช วรอมราคุณ	กรรมการ	/			
11	นางบุญธรรม ระบาย	กรรมการ	/			

ที่มา: หนังสือรับรองการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ด้านการจัดการมีการแบ่งออกเป็นฝ่ายต่างๆ 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายควบคุมคุณภาพ ฝ่ายซ่อมบำรุง/ไฟฟ้า และฝ่ายผลิต ประจำอยู่ที่สหกรณ์โคนมบ้านโป่งและศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอนองใหญ่ โดยทั้งสองศูนย์มีพนักงานจำนวนทั้งสิ้น 29 คน ทำงาน 6 วัน ตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันเสาร์ เวลาทำงานคือ 8.00 – 16.00 น. ซึ่งแต่ละฝ่ายมีแบ่งหน้าที่รับผิดชอบดังต่อไปนี้

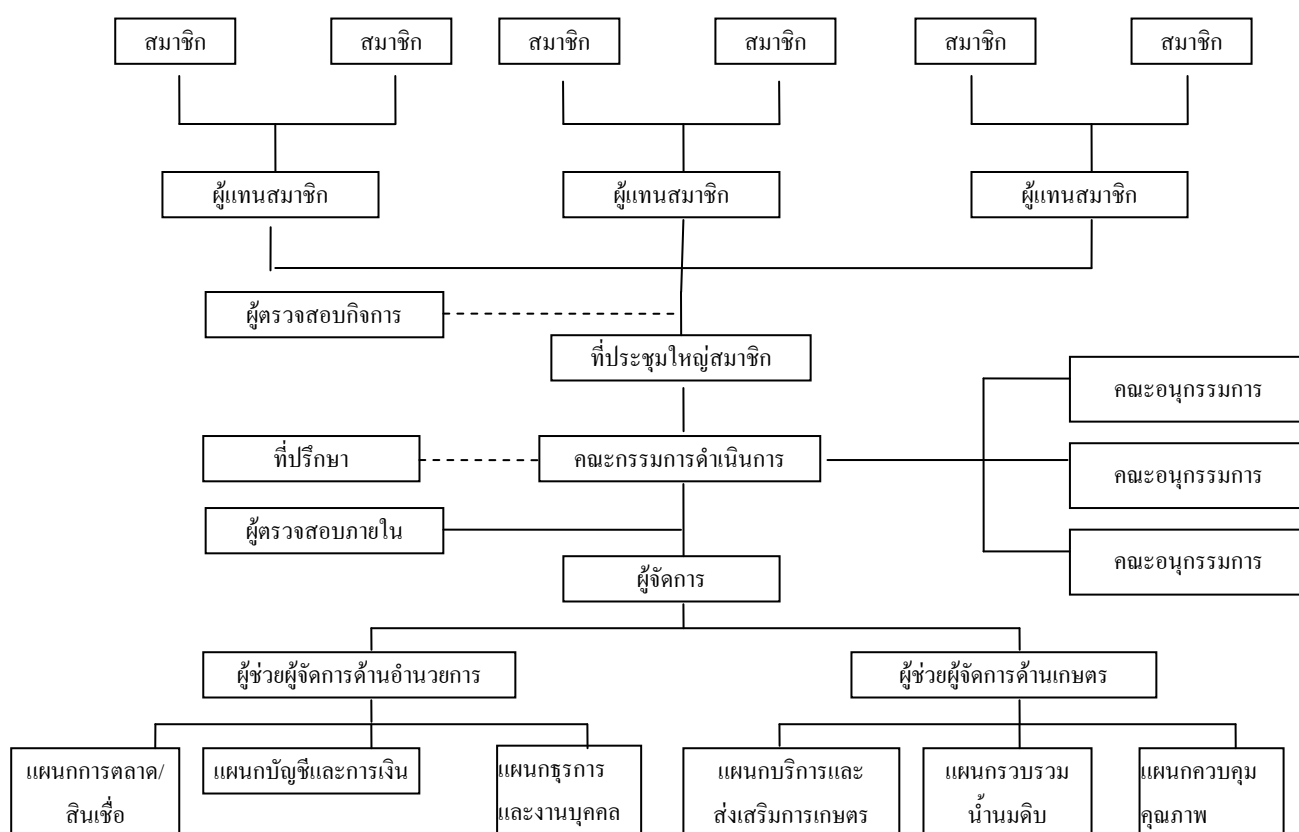
สำนักงานสหกรณ์โคนมบ้านโป่งมีพนักงานรวม 15 คนประกอบไปด้วยผู้จัดการสหกรณ์ฯ 1 คน รองผู้จัดการ 1 คน เป็นพนักงานสหกรณ์ฯ ที่ผ่านการคัดเลือกโดยคณะกรรมการดำเนินการ ผู้จัดการและรองผู้จัดการมีหน้าที่บริหารการตามทีคณะกรรมการดำเนินงานมอบหมาย ฝ่ายธุรการมีพนักงาน 2 คน หน้าที่หลักคือดูแลด้านบัญชีการเงิน งานสารสนเทศต่างๆ งานประชาสัมพันธ์และติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ฝ่ายควบคุมคุณภาพ มีพนักงาน 1 คนมีหน้าที่ดูแลตรวจสอบคุณภาพนํ้านม รวมทั้งการทำมาตรฐาน GMP และ QC ของสหกรณ์ฯ ฝ่ายผลิตมีพนักงาน 6 คนแบ่งออกเป็น เจ้าหน้าที่รับนํ้านมดิบ 1 คน พนักงานพาสเจอร์ไรซ์ 3 คน พนักงานบรรจุ 2 คนซึ่งจะมีหน้าที่ขายวัตถุดิบของสหกรณ์ฯ ด้วย นอกจากนี้จะมีเจ้าหน้าที่ผสมเทียมซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่จากกรมปศุสัตว์จังหวัดมาอยู่ประจำที่สหกรณ์ฯ 1 คน และพนักงานขับรถบรรทุกนม 2 คนและแม่บ้านทำความสะอาด 1 คน

ทั้งนี้เนื่องจากสหกรณ์ฯประสบปัญหาขาดทุนในช่วงปี พ.ศ.2549 และปัญหาสภาพทางการเงินขาดสภาพคล่องอยู่ในปัจจุบัน (รายละเอียดแสดงในส่วนของงบการเงิน) ทำให้สหกรณ์ฯไม่สามารถปรับเงินเดือนให้แก่พนักงานของสหกรณ์ฯได้ ส่งผลให้พนักงานบางส่วนลาออกไป นอกจากนี้สหกรณ์ฯยังไม่มียุทธศาสตร์ที่รับพนักงานเพิ่ม ดังนั้นพนักงานที่ยังทำงานอยู่จึงต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานบางส่วนที่ขาดบุคลากร เช่น ในวันอาทิตย์พนักงานฝ่ายธุรการหรือฝ่ายผลิตจะสลับกันมาช่วยทำหน้าที่รับนํ้านมดิบแทนเจ้าหน้าที่รับนํ้านม เป็นต้น

ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบอำเภอนองใหญ่ มีพนักงานจำนวน 15 คน เป็นพนักงานประจำของสหกรณ์ฯ 5 คนและลูกจ้างรายวันจำนวน 10 คน โดยพนักงานประจำจะมีการแบ่งหน้าที่เป็นฝ่ายต่างๆ เหมือนกันกับที่สำนักงานสหกรณ์ฯ แต่มีภาระที่รับผิดชอบน้อยกว่า คือ ฝ่ายธุรการ 1 คนดูแลงานบัญชีเฉพาะที่ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบแห่งนี้ ฝ่ายซ่อมบำรุง 1 คน ส่วนฝ่ายผลิตนั้น เนื่องจากที่ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบแห่งนี้ไม่ได้ทำการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ จึงมีแค่เจ้าหน้าที่รับนํ้านมดิบ 1 คนคอยดูแลรับนํ้านมดิบจากเกษตรกรบริเวณอำเภอนองใหญ่และบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่สัตวบาลประจำศูนย์ 1 คน ผู้ช่วยสัตวบาล 1 คน ส่วนลูกจ้างรายวันจำนวน 10 คนมีหน้าที่ประจำคือดูแลโคนมจำนวน 300 ตัว ซึ่งเป็นโคนมที่สหกรณ์ฯดำเนินงานตามโครงการผลิตโคสาวทองคุณภาพดีให้แก่เกษตรกร

4.3.3 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

ลักษณะการบริหารงานของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหารและฝ่ายการจัดการ ซึ่งโครงสร้างการบริหารองค์กรแสดงดังภาพที่ 4.5

ภาพที่ 4.5 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ฝ่ายบริหารประกอบไปด้วยคณะกรรมการดำเนินการมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการกิจการของสหกรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบของสหกรณ์ หรือระเบียบคำสั่งของนายทะเบียนสหกรณ์ ขอบบังคับและตามมติของที่ประชุมใหญ่ ซึ่งมีจำนวน 15 คน ประกอบไปด้วย ประธาน 1 คน รองประธาน 2 คน เลขานุการ 1 คน เหรัญญิก 1 คน และกรรมการ 10 คน ใน

การเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กำหนดเวลาอยู่ในตำแหน่งคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีนับแต่วันเลือกตั้ง ในวาระเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันเลือกตั้งให้กรรมการดำเนินการสหกรณ์ออกจากตำแหน่งเป็นจำนวนครึ่งหนึ่งของกรรมการดำเนินการสหกรณ์ โดยวิธีจับสลาก (ถ้ามีเศษให้ปัดขึ้น) และให้ถือว่าพ้นจากตำแหน่ง

ตามวาระกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ซึ่งพ้นจากตำแหน่งอาจได้รับเลือกตั้งกลับมาดำรงตำแหน่งซ้ำได้อีก แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน คณะกรรมการดำเนินการชุดที่ 17 ของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีรายชื่อและตำแหน่งดังต่อไปนี้

1. นายเกริ่น	กำเหนิดวัน	ตำแหน่ง ประธานกรรมการ
2. นายถวิล	หัตถกรรม	ตำแหน่ง รองประธานกรรมการคนที่ 1
3. นายเกษม	แดงกระจ่าง	ตำแหน่ง รองประธานกรรมการคนที่ 2
4. นายประสงค์	อยู่ยืนยงค์	ตำแหน่ง เลขานุการ
5. นายประภรณ์	น่วมนึ่ง	ตำแหน่ง เภรัญญิก
6. นายวิเชียร	เชื้อถือ	ตำแหน่ง กรรมการ
7. นายนพพร	แกมไทย	ตำแหน่ง กรรมการ
8. นายไพฑูรย์	ทองจันทร์	ตำแหน่ง กรรมการ
9. นายผัน	จานแก้ว	ตำแหน่ง กรรมการ
10. นายเจียน	อ่ำสำอาง	ตำแหน่ง กรรมการ
11. นายวรพจน์	ศิริโท	ตำแหน่ง กรรมการ
12. นางสม	กรรณเทพ	ตำแหน่ง กรรมการ
13. นายเวียน	สายสกล	ตำแหน่ง กรรมการ
14. นายทองล้วน	ชีขาว	ตำแหน่ง กรรมการ
15. นายสืบ	บุญชูศรี	ตำแหน่ง กรรมการ

ฝ่ายการจัดการ แบ่งหน้าที่บุคลากรออกเป็น 6 ฝ่าย ได้แก่ แผนกบัญชี/การเงิน แผนกการตลาด/สินเชื่อ แผนกธุรการและงานบุคคล แผนกบริการและส่งเสริมการเกษตร แผนกควบคุมคุณภาพ และแผนกรวบรวมนํ้านมดิบ รายชื่อและตำแหน่งแสดงดังต่อไปนี้

ฝ่ายการจัดการ จำนวน 31 คน ได้แก่

1. นายไชยวัฒน์ วงศ์วรรณ ตำแหน่ง ผู้จัดการ
2. นางอารีย์ วงศ์วรรณ ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้จัดการ

แผนกบัญชี/การเงิน

3. นางสาวสมลักษณ์ ศรีนรินทร์ ตำแหน่ง หัวหน้าแผนกบัญชี/การเงิน
4. นางจารุวรรณ พะมะ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บัญชี
5. นายสันติ ทองคำ ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บัญชีคอมพิวเตอร์
6. นางสาวอัญชลี สินพานิช ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่การเงิน

แผนกการตลาด/สินเชื่อ

7. นางสาววัลย์ เนื่อนิม ตำแหน่ง หัวหน้าแผนกการตลาด/สินเชื่อ
8. นางสาวรินดา คงเมือง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่การตลาด
9. นายเกรียงไกร นาคสุวรรณ ตำแหน่ง ลูกจ้างคลังสินค้า
10. นางสาววาสนา กำเหนิดวัน ตำแหน่ง ลูกจ้างขายสินค้า

แผนกธุรการและงานบุคคล

11. นางสาวศิริรัตน์ สายสกล ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ธุรการ
12. นายประโยชน์ อัมพันแสง ตำแหน่ง ยามรักษาการ
13. นายบุญเจือ เรืองไกรศิลป์ ตำแหน่ง นักการภารโรง (ประจำศูนย์รับนม)

แผนกบริการและส่งเสริมการเกษตร

14. นายจเร พระนิมิตร ตำแหน่ง หัวหน้าแผนกบริการและส่งเสริมการเกษตร
15. นางสาวยุพินทร์ แจ่มเรือง ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สัตวบาล
16. นายวุฒิพงษ์ หัตถกรรม ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ผสมเทียม

แผนกควบคุมคุณภาพ

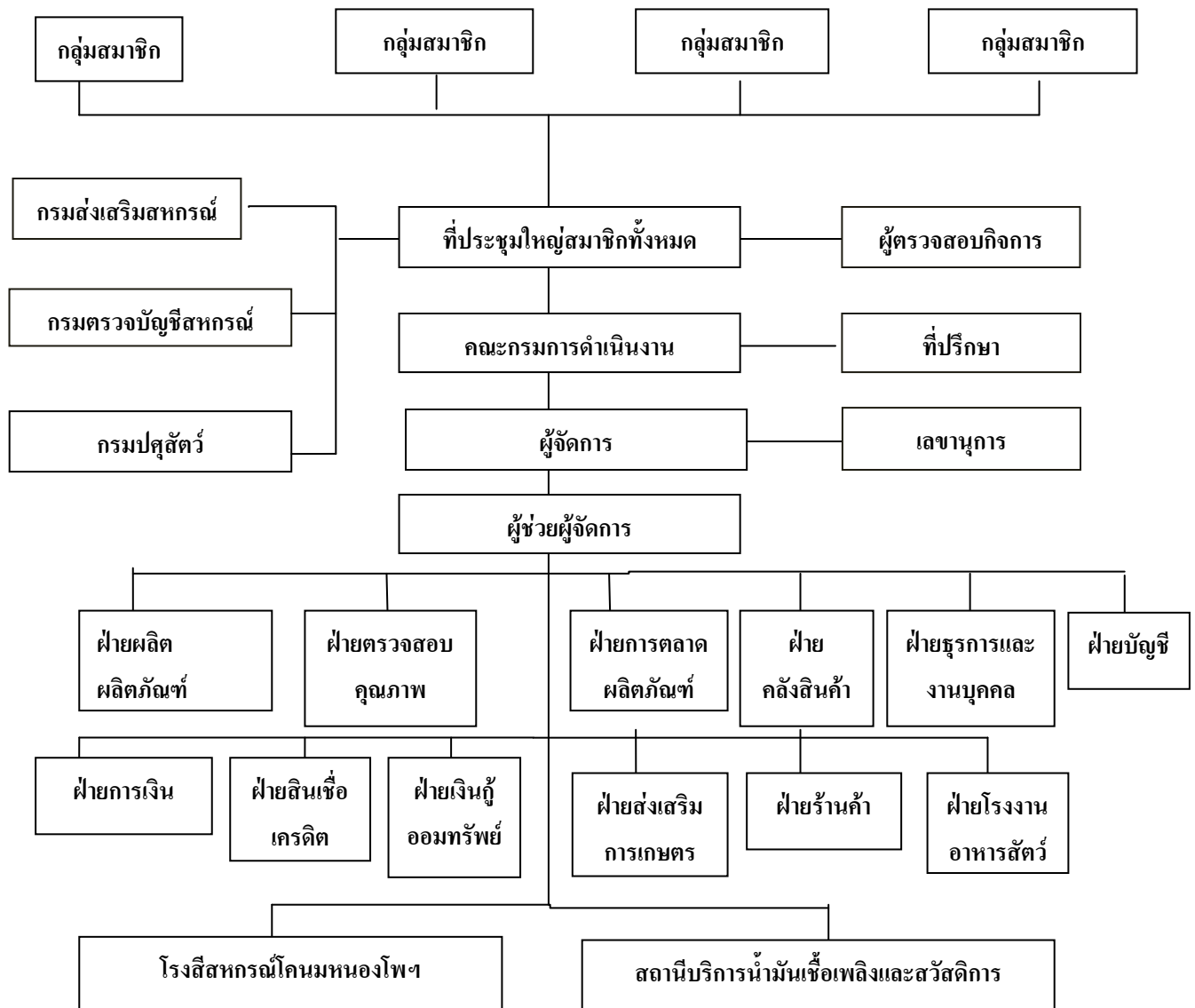
17. นางสาวสุพรรณษา แสงสว่าง	ตำแหน่งหัวหน้าแผนกควบคุมคุณภาพ
18. นางรัชรินทร์ อ่อนท้วม	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพ
19. นางสาวจรัสรัตน์ เต็มดวง	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมคุณภาพ

แผนกรวบรวมน้ำนมดิบ

20. นายคำนึ่ง	ด้วงแก้ว	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รับน้ำนมดิบ
21. นายทวีวัฒน์	เถื่อนแถว	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รับน้ำนมดิบ
22. นายธนศักดิ์	ณ รังษี	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รับน้ำนมดิบ
23. นางสาวชวาล	เรืองไกรศิลป์	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่รับน้ำนมดิบ
24. นายวิฑูรย์	อร่ามแสง	ตำแหน่งคนขับรถบรรทุกน้ำนมดิบ
25. นายทิจิ	นาคสุข	ตำแหน่งคนขับรถบรรทุกน้ำนมดิบ
26. นายสุภาพ	แดงจ้อย	ตำแหน่งคนขับรถบรรทุกน้ำนมดิบ
27. นายอัสนาวี	ลามอ	ตำแหน่งลูกจ้างเทนม
28. นายวิชณุ	สวัสดิ์มงคล	ตำแหน่งลูกจ้างเทนม
29. นายสมศักดิ์	ฉิมวิเศษ	ตำแหน่งลูกจ้างเทนม
30. นายการิม	บุญนิมิต	ตำแหน่งลูกจ้างเทนม
31. นายพนมศักดิ์	อาจสัจจร	ตำแหน่งลูกจ้างเทนม

4.3.4 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ลักษณะการบริหารงานของสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) แบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้ตรวจสอบบัญชี และฝ่ายการจัดการ ซึ่งโครงสร้างการบริหารองค์กรแสดงดังภาพที่ 4.6

ภาพที่ 4.6 โครงสร้างการบริหารองค์กรของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ที่มา : ฝ่ายธุรการและงานบุคคล-สหกรณ์โคนมหนองโพฯ

1. ฝ่ายบริหาร

ฝ่ายบริหาร คือ คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ มีจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน รองประธานกรรมการ 2 คน คณะกรรมการ 10 คน เลขานุการ 1 คน และเหรัญญิก 1 คน

คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ ทั้ง 15 คนได้มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งผู้สมัครทุกคนต้องได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้ากลุ่มมาก่อนโดยขั้นตอนในการเลือกตั้ง คณะกรรมการ บัตรเลือกตั้งจะมี 2 ใบ คือ บัตรเลือกตั้งประธานคณะกรรมการ 1 ใบ และบัตรเลือกตั้งคณะกรรมการที่เหลือ 1 ใบ โดยผู้ที่ได้รับคะแนนมากที่สุด 14 คนแรก เข้ามาดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ และคณะกรรมการทั้ง 14 คนเลือกกันเองว่าใครควรจะอยู่ในตำแหน่งใด

คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ ทั้ง 15 คน แบ่งหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายติดตามหนี้ 3 คน ฝ่ายผลิต 4 คน ฝ่ายออมทรัพย์ 4 คน และฝ่ายอาหารสัตว์ 4 คน

จากการสัมภาษณ์คุณสาทร คงกระพัน รักษาการผู้จัดการสหกรณ์ฯและรองประธานสหกรณ์ฯ พบว่าในปัจจุบันการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ ได้รับเบี้ยปฏิบัติงานรวมถึงเบี้ยประชุมของกรรมการดำเนินการและประธานกลุ่มวันละ 200 บาท ทุกครั้งที่เข้าปฏิบัติงานจะมีการลงชื่อเพื่อเป็นหลักฐาน สำหรับการประชุมคณะกรรมการดำเนินการมีประจำทุกเดือน โดยเป็นการประชุมเพื่อชี้แจงและติดตามผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ภายในสหกรณ์โคนมหนองโพฯ

หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีหน้าที่บริหารงานสหกรณ์ฯแทนสมาชิกมีดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายการดำเนินงาน และติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบาย
- 2) พิจารณาการจ้าง และเลิกจ้างเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้จัดการ
- 3) ตรวจตรา ควบคุม แนะนำ และช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ฯในการดำเนินงาน
- 4) พิจารณาการดำเนินงานด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการบริการของสมาชิก
- 5) ติดต่อประสานงานระหว่างสมาชิกกับสมาชิก และสหกรณ์โคนมหนองโพฯ กับสหกรณ์อื่นๆ

2. ผู้ตรวจสอบกิจการ

ผู้ตรวจสอบกิจการสหกรณ์มีจำนวน 5 คน ซึ่งได้จากการเลือกตั้งของสมาชิกสหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่ มีหน้าที่ตรวจสอบกิจการโนมนองโพย มีดังนี้

1) ตรวจสอบการเงินการบัญชี เอกสารหลักฐานทรัพย์สินและหนี้สินต่างๆ ตรวจสอบการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โนมนองโพยว่าเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดหรือไม่ เพื่อประมวลผลและให้ข้อแนะนำ ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เพื่อปรับปรุงแผนงาน ข้อบังคับ และระเบียบต่างๆ

2) รายงานผลการตรวจสอบต่อที่ประชุมคณะกรรมการฯ ทุกเดือนและต่อที่ประชุมใหญ่ทุกปี

3. ฝ่ายจัดการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ

3.1 กลุ่มผู้จัดการสหกรณ์และรองผู้จัดการ ประกอบไปด้วยผู้จัดการสหกรณ์จำนวน 1 คน และรองผู้จัดการจำนวน 2 คน ซึ่งถูกคัดเลือกโดยคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ มีหน้าที่ ดังนี้

- 1) ดำเนินงานสหกรณ์ให้เป็นไปตามนโยบายของสหกรณ์ที่ตั้งไว้
- 2) นำนโยบายที่กำหนดโดยคณะกรรมการบริหารไปปฏิบัติ
- 3) รายงานผลการดำเนินงานและเสนอแผนการดำเนินงานของสหกรณ์ปีต่อไปให้สมาชิกทราบในที่ประชุมใหญ่

3.2 เจ้าหน้าที่สหกรณ์ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของผู้จัดการสหกรณ์และรองผู้จัดการ แบ่งออกเป็น 14 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์ ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ฝ่ายการตลาดผลิตภัณฑ์ ฝ่ายคลังสินค้า ฝ่ายพนักงานและงานบุคคล ฝ่ายบัญชี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายสินเชื่อและเครดิต ฝ่ายเงินกู้ ออมทรัพย์ ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ฝ่ายร้านค้า ฝ่ายโรงงานอาหารสัตว์ ฝ่ายโรงสีสหกรณ์โนมนองโพย และฝ่ายสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและสวัสดิการ โดยแต่ละฝ่ายจะมีหน้าหน้าฝ่ายคอยกำกับดูแลควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามกฎและข้อบังคับของสหกรณ์ที่ตั้งไว้ ทั้ง 14 ฝ่าย มีอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ดังนี้

- 1) ฝ่ายผลิต ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานด้านการผลิตของสหกรณ์และรับผิดชอบในการรักษา-ซ่อมบำรุงเครื่องจักร
- 2) ฝ่ายตรวจสอบคุณภาพ ทำหน้าที่ (1) ดูแลและควบคุมงานด้านการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์ การออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (2)

ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมด้านการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ
วัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป และ (3) ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรม
ด้านการออกแบบ

- 3) ฝ่ายคลังสินค้า ทำหน้าที่การดูแลและควบคุมงานด้านคลังสินค้าและ
ควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการคลังสินค้า และการขนส่ง
- 4) ฝ่ายการตลาดผลิตภัณฑ์ ทำหน้าที่การดูแลและควบคุมงานด้านการตลาด
ของสหกรณ์และควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมด้านการขาย การตลาด
และลูกค้า
- 5) ฝ่ายพนักงานและงานบุคคล ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานที่เกี่ยวกับการ
บริหารทรัพยากรบุคคลและควบคุมดูแลการดำเนินกิจกรรมด้านงานธุรการ
การเจ้าหน้าที่ และฝึกอบรม
- 6) ฝ่ายบัญชี ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานที่เกี่ยวข้องกับบัญชีของสหกรณ์ฯ
- 7) ฝ่ายการเงิน ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานที่เกี่ยวข้องกับการเงินของ
สหกรณ์ฯ
- 8) ฝ่ายสินเชื่อและเครดิต ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานด้านสินเชื่อที่
เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ฯที่มีให้กับตัวแทนจำหน่าย
- 9) ฝ่ายเงินกู้ ออมทรัพย์ ทำหน้าที่ดูแลและควบคุมงานด้านสินเชื่อเงินกู้ของ
สมาชิกสหกรณ์ฯและดูแลและควบคุมงานด้านออมทรัพย์ของสมาชิก
สหกรณ์ฯ
- 10) ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร ทำหน้าที่กำหนดแนวทางการส่งเสริมการเกษตร
ควบคุมให้บริการตรวจฟาร์มโคนม ให้ความรู้ด้านการเลี้ยงโคนมอย่าง
ถูกต้องเพื่อผลิต น้านมดิบที่มีคุณภาพ และ ให้บริการการตัดแต่งกีบโค
รักษาโรค และวิจัยด้านการผสมเทียม
- 11) ฝ่ายร้านค้า ทำหน้าที่จัดหาสินค้าอุปโภค/บริโภคเพื่อจำหน่ายให้สมาชิก
- 12) ฝ่ายโรงงานอาหารสัตว์ ทำหน้าที่ผลิตและจัดหาอาหารสัตว์ ยา จำหน่าย
ให้แก่สมาชิก

- 13) ฝ่ายโรงสีสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ทำหน้าที่ผลิตและจำหน่ายข้าวให้กับสมาชิก เป็นการเพิ่มกำไรอีกทาง
- 14) ฝ่ายสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและสวัสดิการ ทำหน้าที่ จัดหาน้ำมัน/เชื้อเพลิง/สารหล่อลื่น จำหน่ายให้แก่สมาชิก

4.4 ธุรกิจของสหกรณ์

หัวข้อนี้อธิบายถึงธุรกิจของสหกรณ์โคนม 4 สหกรณ์ คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

4.4.1 ธุรกิจของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด พบว่าธุรกิจหลักที่สหกรณ์ฯ ดำเนินการอยู่มี 4 หน่วยธุรกิจย่อย คือ 1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ 2) ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร 3) ธุรกิจสินเชื่อ 4) ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายและอีก 1 ธุรกิจที่สหกรณ์ฯ ให้การสนับสนุน คือ ธุรกิจโครงการนาหญ้าแพ่งโกล่า รายละเอียดมีดังนี้

1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ได้เริ่มดำเนินธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯ ประกอบไปด้วย การรวบรวมนํ้านมดิบ การตรวจสอบนํ้านมดิบ การเก็บรักษาและการขนส่ง และการทำความสะอาด

การรวบรวมนํ้านมดิบ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด รวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกของสหกรณ์ฯ ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ อ. พนมทวน อ. ท่ามะกา อ.ท่าม่วงและ อ.เมือง สหกรณ์ฯ มีศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบทั้งหมด 2 ศูนย์ คือ ศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบท่าม่วงและศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบท่ามะกา โดยสามารถรวบรวมนํ้านมดิบได้วันละ 16 ตัน

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ส่งนํ้านมดิบให้กับบริษัท เอฟแอนด์เอ็น แดรี่ส์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งได้ทำสัญญาซื้อขายกิจการจากบริษัท เนสเล่ท์ (ประเทศไทย) จำกัด ในส่วนของสายการผลิตผลิตภัณฑ์นม น้ำ และยังคงใช้ในตราของ บริษัท เนสเล่ท์ (ประเทศไทย) จำกัด จำนวนศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบที่ส่งให้กับบริษัท เอฟแอนด์เอ็ม แดรี่ส์ (ประเทศไทย) จำกัด มีทั้งหมด 10 ศูนย์ โดยศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์โคนมท่าม่วงถือเป็นอันดับ 2

ในการรวบรวมนํ้านมดิบให้กับบริษัท อันดับหนึ่ง คือ ศูนย์โคกมะตูม เป็นศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของเอกชนในพื้นที่ อ. มวกเหล็ก จ. สระบุรีสามารถรวบรวมนํ้านมดิบได้ 27 ตันต่อวัน

กระบวนการรับนมดิบของสหกรณ์ฯ แบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเช้า 07.00 – 08.45 น. และช่วงเย็น 17.00 – 18.30 น. โดยเกษตรกรบางส่วนนํ้านมดิบมาส่งเอง แต่ส่วนใหญ่จ้างรถกระบะซึ่งเป็นคนในพื้นที่ที่รับจ้างรวบรวมถึงนํ้านมดิบจากเกษตรกรแต่ละฟาร์มมาส่งให้แก่ศูนย์ฯ

การจ่ายเงินค่านํ้านมดิบให้สมาชิก สหกรณ์ฯจะจ่ายเงินให้เดือนละ 2 งวด คือ งวดที่ 1 คือวันที่ 1 ถึง 15 ของเดือน จ่ายเงินทุกๆวันที่ 3 ของเดือนถัดไป และงวดที่ 2 คือวันที่ 16 ถึง สิ้นเดือนจ่ายเงินทุกๆวันที่ 18 ของเดือนถัดไป โดยสหกรณ์ฯกำหนดให้สมาชิกต้องสะสมหุ้นทุกงวดในอัตราร้อยละ 2 ของมูลค่านํ้านมดิบในจำนวนที่เติมมูลค่าหุ้น

การตรวจสอบนํ้านมดิบ

นํ้านมดิบที่ได้รับจากสมาชิกในแต่ละวัน เจ้าหน้าที่ของศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบทำการเก็บตัวอย่างจากถังนมทุกถังใส่ไว้ในหลอดทดลองก่อน จากนั้นนํ้านมดิบทั้งหมดจะถูกเทรวมกันในถังใหญ่ โดยเจ้าหน้าที่จะตรวจสอบคุณภาพนํ้านมดิบทั้งหมดในถังก่อน แล้วจึงขนส่งไปยังบริษัท เอฟแอนด์เอ็ม (ประเทศไทย) จำกัด หากผลการตรวจนํ้านมดิบจากบริษัทไม่พบความผิดปกติใดๆ เจ้าหน้าที่จะเทนํ้านมดิบที่เก็บไว้ในหลอดทดลองทิ้งไปทุกวัน

ในกรณีที่บริษัทแจ้งว่านํ้านมดิบของสหกรณ์ฯที่นำส่งไปให้บริษัทตรวจสอบแล้วพบว่ามีการปนเปื้อนอยู่ในนํ้านมดิบ สหกรณ์ฯจะทำการตรวจสอบย้อนกลับว่านํ้านมดิบของสมาชิกรายใดที่มีสารปฏิชีวนะปนเปื้อนด้วยการตรวจนํ้านมดิบที่เก็บไว้ในหลอดทดลองในแต่ละวัน หากพบว่าเป็นของสมาชิกรายใดก็จะสั่งปรับสมาชิกเป็นมูลค่า 30 เท่าของปริมาณนํ้านมดิบในวันที่ตรวจพบและปรับที่ราคาเกรด 2 คือ 14.20 บาทต่อกิโลกรัม แต่หากพบว่าการเติมนํ้าหรือสารอื่นใดเพื่อเป็นการเพิ่มปริมาณปนเปื้อนอยู่ในนํ้านมดิบ สมาชิกรายนั้นจะถูกปรับ 60 เท่าของมูลค่านํ้านมดิบในวันที่ตรวจพบและคณะกรรมการอาจพิจารณาให้ออกจากการเป็นสมาชิกได้

การตรวจสอบคุณภาพนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯมีดังต่อไปนี้ คือ ด้านความสะอาด จำนวนจุลินทรีย์ในนํ้านมดิบ ความถ่วงจำเพาะ จำนวนเม็ดเลือดขาว (California Mastitis Test: CMT) และสารปฏิชีวนะ (Anti-biotic) ในการตรวจคุณภาพด้านความสะอาดและจำนวนเม็ดเลือดขาว เจ้าหน้าที่ของศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบทำการตรวจทันที เมื่อถึงนํ้านมดิบของสมาชิก

มาถึงยังศูนย์ฯในแต่ละวัน สำหรับการสุ่มตรวจแบคทีเรียและสุ่มตรวจความถ่วงจำเพาะ สหกรณ์ฯจะใช้ค่าเฉลี่ยตามจำนวนครั้งที่ตรวจเพื่อนำมาใช้ในการให้ราคาน้ำนมดิบตามเกณฑ์มาตรฐาน* แสดงดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ราคาน้ำนมดิบที่สมาชิกได้รับตามเกณฑ์มาตรฐานของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

คุณสมบัติ	มาตรฐาน	ราคา (บาทต่อ กิโลกรัม)
แบคทีเรีย	เกรด 1 (มากกว่า 6 ชั่วโมงขึ้นไป)	14.50
(Methylene Blue Reduction Test)	เกรด 2 (มากกว่า 4 ชั่วโมง ถึง เท่ากับ 6 ชั่วโมง)	14.20
	เกรด 3 (มากกว่า 2 ชั่วโมง ถึง เท่ากับ 4 ชั่วโมง)	13.80
	เกรด 4 (น้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 ชั่วโมง)	12.80
ความถ่วงจำเพาะ	มากกว่า 1.030 ขึ้นไป	+0.05**
	มากกว่า 1.025 ถึง เท่ากับ 1.030	0.00**
	น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.025	-0.05**

หมายเหตุ * คือ สมาชิกที่ได้รับราคาน้ำนมดิบตามเกณฑ์มาตรฐานนี้ จะต้องเป็นสมาชิกที่ได้รับมาตรฐานฟาร์มแล้ว หากสมาชิกรายใดยังไม่ได้มาตรฐานฟาร์มก็จะถูกลดค่าน้ำนมดิบในแต่ละเกรด 15 สตางค์

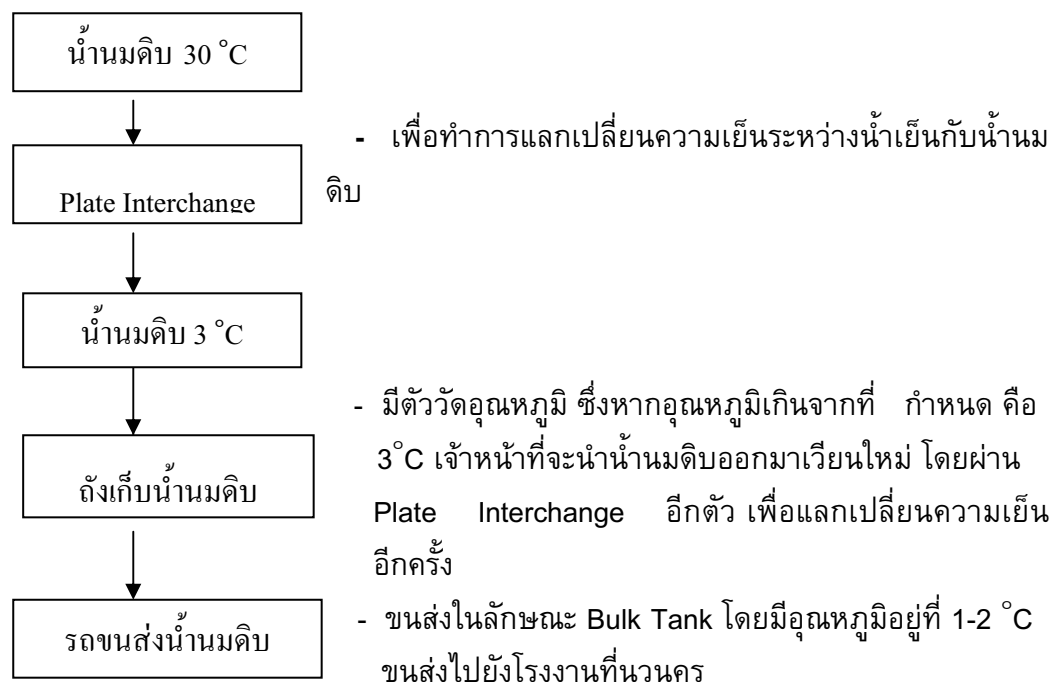
****** คือ การปรับเพิ่มหรือลดจากราคาน้ำนมดิบที่สมาชิกรายได้รับ

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์โคนมท่าม่วงมีถังเก็บน้ำนมดิบอยู่ 3 ถัง รวมความจุทั้งหมด 35 ตัน หากเกิดกรณีโรงงานมีคำสั่งให้ชะลอการส่งนมไว้ก่อน ทำให้ศูนย์ฯสามารถที่จะเก็บน้ำนมดิบสำรองไว้ได้

การเก็บรักษาและการขนส่ง

ก่อนที่น้ำนมดิบของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบทั้ง 2 ศูนย์ จะถูกส่งไปยังโรงงานของบริษัท เอฟแอนด์เอ็ม (ประเทศไทย) จำกัด ที่นวนคร น้ำนมดิบต้องผ่านกระบวนการทำให้เย็นก่อนที่จะขนส่งไป โดยกระบวนการทำน้ำนมดิบให้เย็นของสหกรณ์มีดังนี้ (ภาพที่ 4.7)

ภาพที่ 4.7 กระบวนการทำน้ำนมดิบให้เย็น

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

เมื่อน้ำนมดิบผ่านกระบวนการการทำให้เย็นลงโดยการลดอุณหภูมิมาอยู่ที่ 1-3 °C เจ้าหน้าที่ของศูนย์จะนำน้ำนมดิบใส่ในรถขนส่งน้ำนมดิบ ซึ่งมีประจำการอยู่ที่ศูนย์ฯ 1 คัน โดยสามารถบรรจุน้ำนมดิบได้ประมาณ 16 ตัน แต่ขนส่งจริงในปริมาณ 15 ตัน ซึ่งเป็นการขนส่งน้ำนมดิบที่รวบรวมได้ในช่วงเช้ารวมกับน้ำนมดิบที่รวบรวมได้จากช่วงเย็นของเมื่อวาน จากนั้นรถขนส่งน้ำนมดิบจะขนส่งน้ำนมดิบที่ได้ไปยังโรงงานของบริษัทที่นวนครต่อไป

การทำความสะอาด

ภายหลังจากการรวบรวมน้ำดิบและขนส่งไปยังโรงงานในช่วงเช้าแล้ว ในแต่ละวันเจ้าหน้าที่ของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบจะเตรียมทำความสะอาดถังเก็บนม ท่อส่งนมต่างๆ และบริเวณโดยรอบของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเพื่อรองรับน้ำนมดิบจากสมาชิกที่จะมาส่งในช่วงเย็นต่อไป โดยกระบวนการทำความสะอาดจะใช้ระบบที่เรียกว่า CIP ซึ่งมีหลักการทำงาน คือ ใช้น้ำร้อน ต่างร้อนและกรดร้อนในการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค โดยอาศัยความเร็วจากปั๊มดันให้น้ำร้อนเข้าไปภายในท่อส่งนมซึ่งมีพื้นผิวเป็นสแตนเลส โดยผิวของสแตนเลสจะประกอบไปด้วยรูพรุนเล็กๆจำนวนมาก ดังนั้นอาจมีน้ำนมดิบบางส่วนเข้าไปติดอยู่ ซึ่งจากความเร็วของน้ำที่วิ่งเข้าไปภายในท่ออยู่ที่ 2 เมตรต่อวินาทีสามารถดึงสิ่งที่ติดอยู่ภายในรูเล็กๆที่ผิวสแตนเลสออกไปได้ จากนั้นจะใช้ต่างร้อนเข้าไปล้างเพื่อฆ่าเชื้อโรคอีกครั้งหนึ่ง โดยทุกๆ 3 วันจะสลับมาใช้กรดร้อนในการฆ่าเชื้อ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบจะทำความสะอาดเช่นนี้ในทุกๆวัน ทั้งตอนเช้าและตอนเย็นภายหลังจากการรับน้ำนมดิบเรียบร้อยแล้ว

2) ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัดมีการให้บริการและส่งเสริมการเกษตรแก่สมาชิกสหกรณ์ในด้านของ การบริการตรวจโรคโค เจาะเลือดโคประจำปี และการประสานงานจัดอบรม ให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิกสหกรณ์ เป็นต้น

การบริการตรวจโรค

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีที่ปรึกษาด้านสุขภาพ การดูแลโคจากนายสัตวแพทย์ของโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลสัตว์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน เข้ามาให้การดูแลตรวจโรคและรักษาแก่สมาชิกสหกรณ์โคนมท่าม่วง ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2542 อย่างเป็นทางการ ซึ่งโรงพยาบาลสัตว์ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จะแบ่งออกเป็น 2 สาย คือ โรงพยาบาลสัตว์กำแพงแสน ดูแลพื้นที่ทางพระแท่นพนมทวนและ อ.ท่ามะกา และโรงพยาบาลสัตว์หนองโพดูแลพื้นที่ของท่าม่วง ท่ามะกา และด่านมะขามเตี้ย

การให้บริการมีนายสัตวแพทย์ประจำรถอยู่ 1 คน โดยเป็นข้อตกลงว่าต้องมีรถเข้ามาประจำ 5 วันทำงานต่อสัปดาห์ โดยสหกรณ์รับผิดชอบค่าใช้จ่ายประมาณ 25,000 บาทต่อเดือน อีกส่วนหนึ่งจะเป็นของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการนี้กับทางโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ โดยเสียค่าใช้จ่ายจากจำนวนโครีดนม ตัวละ 10 บาทต่อเดือน ในกรณีที่เข้าตรวจเยี่ยมฟาร์ม แต่ถ้าเดือนไหนไม่ได้มีการเข้าไปตรวจเยี่ยมในฟาร์มก็ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย หากสมาชิก

รายได้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการนี้ก็ยังสามารถเรียกใช้บริการจากนายสัตวแพทย์นี้ได้ โดยคิดค่ารักษาและค่ายาต่างหากเป็นกรณีๆไป ในแต่ละวันนายสัตวแพทย์เดินทางมาจากโรงพยาบาลสัตว์หนองโพ เข้ามาถึงในพื้นที่ อ.ท่าม่วงเวลาประมาณ 10.30 น. แล้วออกไปตรวจเยี่ยมตามฟาร์มต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้

สหกรณ์โคนมท่าม่วงมีบริการเจาะเลือดตรวจโรคและจัดเก็บตัวอย่างเลือดปีละครั้ง โดยหากพบว่าโคของสมาชิกรายได้ทำการเจาะเลือดตรวจแล้วเป็นโรคติดต่อ สหกรณ์จะสั่งให้สมาชิกรายนั้นคัดโคทิ้งทันที โดยจ่ายค่าชดเชยให้สมาชิกตัวละ 3,000 บาท

สำหรับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัด บุคลากรในส่วนนี้มีไม่เพียงพอที่จะเข้ามาดูแลให้แก่สมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งศักยภาพในการตรวจวินิจฉัยโรคยังทำได้ไม่ดีพอเทียบเท่านายสัตวแพทย์ เพราะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ทั้งหมดในพื้นที่เป็นสัตวบาลคือเป็นหมอมผสมเทียม ทำให้ส่วนใหญ่สามารถตรวจรักษาได้บางกรณีเท่านั้น เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ยังมีหน้าที่ดูแลการให้มาตรฐานฟาร์ม การตรวจสอบคุณภาพอาหารสัตว์ในเรื่องของอัลฟาโทกซิน และการผสมเทียม โดยในการผสมเทียมจะมีหลายหน่วยงานให้บริการ คือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จังหวัดและอำเภอ ศูนย์วิจัยผสมเทียมในส่วนของกรมปศุสัตว์จังหวัด อาสาสมัครของเอกชนที่อยู่ในความดูแลของกรมปศุสัตว์และที่เป็นอิสระ รวมทั้งศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเอกชนที่มีเจ้าหน้าที่ผสมเทียมเป็นของตัวเอง

3) ธุรกิจสินเชื่อ

จากการสัมภาษณ์ผู้จัดการสหกรณ์ พบว่าธุรกิจสินเชื่อของสหกรณ์แบ่งออกเป็นธุรกิจรับฝากเงินและธุรกิจให้กู้เงิน ซึ่งรายละเอียดของธุรกิจแต่ละประเภทมีดังนี้

ธุรกิจรับฝากเงิน

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ให้บริการสมาชิกในด้านการฝากเงิน การกู้เงินและอื่นๆ ซึ่งเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ที่ได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์ ตามกฎกระทรวง โดยแบ่งออกเป็น เงินฝากสัจจะออมทรัพย์ให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.5 ต่อปี เงินฝากออมทรัพย์แบบธรรมดาให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4.5 ต่อปี และเงินฝากออมทรัพย์แบบพิเศษให้อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5.5 ต่อปี ซึ่งผู้ฝากต้องเป็นสมาชิกสมทบเท่านั้น

ธุรกิจการให้กู้เงิน

สหกรณ์โคนมท่าม่วงให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก โดยแบ่งออกเป็นเงินกู้ระยะสั้น เงินกู้ระยะปานกลาง และเงินกู้ระยะยาว

เงินกู้ระยะสั้น

สหกรณ์กำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกไม่เกิน 1 ปี โดยสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปีได้แก่ เงินกู้ระยะสั้นใช้สำหรับเป็นทุนในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรสำหรับฤดูกาลผลิตหนึ่งๆที่ได้วางแผนเอาไว้ เช่น ค่าปุ๋ย ยา รักษาโรค อาหารสัตว์ วัสดุการเกษตรอย่างอื่น ค่าเครื่องมือ ค่าซ่อมแซมต่างๆภายในฟาร์ม ค่าใช้จ่ายสำหรับบริการด้านต่างๆเกี่ยวกับการเกษตร และค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเท่าที่จำเป็น

เงินกู้ระยะปานกลาง

สหกรณ์กำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกไม่เกิน 3 ปี โดยสหกรณ์คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปีได้แก่ เงินกู้ระยะกลางเพื่อการลงทุนสำหรับสินทรัพย์ทางการเกษตร ซึ่งโดยปกติจะใช้ได้เกินกว่าฤดูกาลผลิตหนึ่งๆ เช่น สร้างหรือปรับปรุงฟาร์ม หรือซื้อที่ดินทางการเกษตร ซื้อสัตว์ใช้งาน ซื้อหรือสร้างหรือปรับปรุงเครื่องมือขนาดใหญ่ อุปกรณ์การขนส่งและอุปกรณ์อื่นๆเกี่ยวกับการเกษตร ลงทุนในการเลี้ยงปศุสัตว์และลงทุนในกิจกรรมอื่นๆทางการเกษตรและชำระหนี้สินเดิมเกี่ยวกับการเกษตร

เงินกู้ระยะยาว

สหกรณ์กำหนดระยะเวลาในการผ่อนชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก เป็นระยะเวลา 10 ปี โดยสหกรณ์คิดสมาชิกอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ต่อปี โดยเงินกู้ระยะยาวของสหกรณ์เป็นเงินกู้ยืมจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ โดยสหกรณ์กู้มาในจำนวน 7,200,000 บาท ตั้งแต่วันที่ 2545 ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 1 มีกำหนดชำระคืนภายใน 10 ปี จากนั้นสหกรณ์ปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกรายละ 300,000 บาท เพื่อให้สมาชิกนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงโคนม โดยสมาชิกที่กู้ได้มีเงื่อนไขว่าเป็นสมาชิกรายใหม่ที่มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม

4) ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิกของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด โดยแบ่งออกเป็น 1) อาหารสัตว์ 2) ยารักษาโรค 3) วัสดุอุปกรณ์การเกษตร และ 4) สินค้าผ่อนชำระ โดยนำมาจัดจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคายุติธรรม ทำให้สมาชิกได้รับความสะดวกและประหยัดเวลาในการซื้อสินค้า อีกทั้งสามารถหาซื้อสินค้าได้ในราคาที่ไม่แพง เนื่องมาจากการที่

สหกรณ์ฯติดต่อซื้อสินค้าในปริมาณมากจากหน่วยงานหรือบริษัทผู้ทำการจัดจำหน่ายสินค้าเหล่านั้นโดยตรง ทำให้สามารถซื้อสินค้าในราคาที่ถูกลง

สำหรับสินค้าผ่อนชำระ เป็นสินค้าประเภทเครื่องตัดหญ้า เครื่องตัดข้าวโพด และเครื่องรีดนม โดยสหกรณ์ฯให้ระยะเวลาในการผ่อนชำระแก่สมาชิกเป็นระยะเวลา 6 เดือน ซึ่งการจัดเก็บค่าสินค้าจากสมาชิก จะคิดจากราคาของสินค้านั้น บวก 10 เปอร์เซ็นต์ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ แล้วหารด้วยจำนวนงวดที่ผ่อนชำระ คือ 24 งวด

หน้าที่ในการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดและการเงิน โดยติดต่อและสั่งซื้อสินค้าจากบริษัทโดยตรงหรือผ่านตัวแทนจำหน่าย เจ้าหน้าที่จะพิจารณาและตัดสินใจว่าจะซื้อสินค้าจากบริษัทใดโดยไม่ต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งในการพิจารณาและตัดสินใจจะพิจารณาจากราคาสินค้าของบริษัทนั้นๆเป็นเกณฑ์ จากนั้นจะจัดซื้อสินค้าในลักษณะเงินเชื่อกับบริษัท ซึ่งบริษัทจะให้เครดิตแก่สหกรณ์ฯเป็นเวลา 30 วัน

สำหรับธุรกิจโครงการนาหญาแพงโกล่า สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัดให้การสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดจำหน่ายแก่สมาชิกธุรกิจนาหญา ซึ่งเป็นสมาชิกสมทบของสหกรณ์ฯ โดยในตอนแรกโครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ฯ ต่อมาได้มีการจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มธุรกิจนาหญา และทำการบริหารธุรกิจกันเองของสมาชิกกลุ่ม โดยมีสหกรณ์ฯให้การสนับสนุนและช่วยเหลือ ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมของสหกรณ์ฯเป็นผู้ดูแล

ในการจัดจำหน่ายนาหญาแพงโกลานั้น กลุ่มธุรกิจนาหญาจัดจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาก่อนละ 60 บาท โดยก้อนหนึ่งมีน้ำหนักประมาณ 20 กิโลกรัม ส่วนใหญ่สมาชิกของสหกรณ์ฯจะเดินทางมาซื้อที่สหกรณ์ฯเอง สำหรับพื้นที่ที่ใช้ในการทำแปลงนาหญาแพงโกลานั้นอยู่แถบในพื้นที่อำเภอพนมทวน

การกำหนดราคาสินค้า

เจ้าหน้าที่ฝ่ายการตลาดและการเงินจะเป็นคนกำหนดราคาสินค้า โดยพิจารณาจากต้นทุนราคาของสินค้าที่ได้สั่งซื้อมา แล้วบวกเพิ่ม 5-15 เปอร์เซ็นต์ตามประเภทของสินค้า รายละเอียดมีดังนี้

1. อาหารสัตว์

กำหนดราคาโดยนำราคาทุนของสินค้า + 5 เปอร์เซ็นต์ของราคาทุนของสินค้านั้น(เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน) อาหารสัตว์ของสหกรณ์ฯจะเป็นอาหารชั้นสำเร็จรูป

แบบเม็ด ประกอบไปด้วย 3 ชนิด คือ สูตรโปรตีน 21 เปอร์เซ็นต์ สูตรโปรตีน 20 เปอร์เซ็นต์และสูตรโปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์

2. ยารักษาโรค

กำหนดราคาโดยนำราคาทุนของสินค้า + 15 เปอร์เซ็นต์ของราคาทุนของสินค้านั้น(เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน)

3. เครื่องรีดนมและเครื่องตัดข้าวโพด

กำหนดราคาโดยนำราคาทุนของสินค้า + 10 เปอร์เซ็นต์ของราคาทุนของสินค้านั้นซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับเงินกู้ คือ ให้สมาชิกผ่อนชำระในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 เป็นระยะเวลา 6 เดือน

4.4.2 ธุรกิจของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

กิจกรรมต่าง ๆ ที่สหกรณ์โคนมบ้านบึงมีการดำเนินงาน ได้แก่ 1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ 2) ธุรกิจผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ 3) ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย 4) ธุรกิจการรับฝาก-ถอนเงินและให้สินเชื่อแก่สมาชิก 5) ธุรกิจการผลิตอาหารโค 6) ธุรกิจการเลี้ยงโคสาวท้องคุณภาพดี 7) ธุรกิจการผลิตไอศกรีม และ 8) ธุรกิจตัดแต่งเนื้อสัตว์มาตรฐานและแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์

1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ

สำหรับธุรกิจการรวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกถือเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ฯ สมาชิกของสหกรณ์ฯ จะผลิตนํ้านมดิบและขายให้กับสหกรณ์ฯ ในราคาประกันและตามคุณภาพของนํ้านมดิบ ซึ่งสหกรณ์ฯ จะมีการตรวจคุณภาพนํ้านมดิบที่สมาชิกลำมาส่งทุกครั้งก่อนที่จะนำไปเทรวมในถังเก็บนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯ โดยนํ้านมดิบที่สมาชิกรีดได้ในแต่ละครั้ง สมาชิกต้องนำมาส่งสหกรณ์ฯ ภายในเวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมง สหกรณ์ฯ จ่ายเงินค่านํ้านมดิบให้กับสมาชิกทุก ๆ 15 วัน เมื่อหักค่ายาอาหารสัตว์อื่น ๆ ที่สมาชิกเป็นลูกหนี้กับสหกรณ์ฯ แล้ว เงินที่เหลือสหกรณ์ฯ จะโอนเข้าบัญชีธนาคารสมาชิกแต่ละรายทุกงวด นํ้านมดิบที่ได้มา สหกรณ์ฯ แบ่งมาใช้สำหรับการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ในส่วนของนมโรงเรียนซึ่งใช้นํ้านมดิบประมาณ 7 ตันต่อวัน ก่อน ส่วนนํ้านมดิบที่เหลือจึงจะส่งให้แก่บริษัท เนสท์เลย์ (ประเทศไทย) จำกัด ยกเว้นในช่วงปิดเทอม สหกรณ์ฯ จะรับซื้อนมยูเอชทีจากสหกรณ์โคนมปากช่อง เดิมสหกรณ์ฯ มีนโยบายที่จะส่งนํ้านมให้กับบริษัท เนสท์เลย์ เป็นหลักจึงได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายนํ้านมดิบ (MOU) กับบริษัท เนสท์เลย์ ไว้เมื่อ พ.ศ. 2548 โดยในข้อตกลงของสัญญาดังกล่าวระบุว่า สหกรณ์ฯ ต้องส่งนํ้านมดิบให้แก่บริษัท เนสท์เลย์ อาทิตย์ละ 4 เทียวนในปริมาณเทียวละ 12 ตัน โดย ณ ช่วงเวลาที่ทำสัญญานั้นสหกรณ์ฯ มีปริมาณนํ้านมดิบวันละ 18 ตัน เมื่อใช้ผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์แล้วจะเหลือ

น้ำนมดิบวันละ 11 ตันซึ่งสามารถจะส่งให้บริษัท เนสท์เลย์ ได้ตามสัญญา แต่เนื่องจากปริมาณน้ำนมดิบในปัจจุบันลดลงเหลือเพียงวันละ 8 ตัน ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถส่งน้ำนมดิบ ในปริมาณที่ทำสัญญาไว้กับบริษัท เนสท์เลย์

จากสถานการณ์ดังกล่าวบริษัท เนสท์เลย์ได้มีการเรียกร้องให้สหกรณ์ติดต่อรับซื้อน้ำนมดิบจากแหล่งรวบรวมน้ำนมดิบแหล่งอื่นที่มีปริมาณน้ำนมดิบมากเพียงพอ แต่สหกรณ์ไม่สามารถแบกรับต้นทุนค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากราคาน้ำมันที่ปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบันได้ จึงเจรจาขอส่งน้ำนมดิบในปริมาณที่สหกรณ์สามารถรวบรวมได้เท่านั้น โดยสหกรณ์จะทำการวางแผนการผลิตทุกเดือน ถ้าหากมีน้ำนมดิบเหลือเพียงพอจึงจะแจ้งไปยังบริษัท เนสท์เลย์ ซึ่งผลกระทบจากสถานการณ์นี้ส่งผลให้บริษัท เนสท์เลย์ลดการให้ความช่วยเหลือแก่สหกรณ์ลง เช่น การจัดส่งบุคลากรมาให้ความรู้แก่เกษตรกร เป็นต้น

2) ธุรกิจผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์

ธุรกิจที่สองของสหกรณ์โคนมบ้านบึง คือ การผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ (Pasturized Milk) โดยส่วนหนึ่งผลิตเพื่อขายให้หน่วยงานราชการในโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียนซึ่งมีรสจืดเพียงชนิดเดียวเท่านั้น นมพาสเจอร์ไรซ์ชนิดนมพาสเจอร์ไรซ์ที่สหกรณ์ผลิตจะบรรจุใส่ถุง มีหลายรสชาติ เช่น รสช็อคโกแลต รสจืด รสหวาน รสกาแฟ รสน้ำอ้อย รสสตอเบอรี่ รสชาเขียว และนมเปรี้ยว โดยใน ปัจจุบันสหกรณ์มีปริมาณน้ำนมดิบที่รวบรวมได้เพียงวันละ 8 ตัน ทำให้สหกรณ์สามารถผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ให้แก่โรงเรียนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงเท่านั้น เช่น โรงเรียนหนองซาก โรงเรียนบ้านบึง โรงเรียนเฮงฮั่ว(อยู่ในอำเภอบ้านบึง) และโรงเรียนหนองประดู่ ในการรับคำสั่งซื้อของนมโรงเรียนตัวแทนของสหกรณ์จะไปยื่นเปิดซองประมูลราคานมพาสเจอร์ไรซ์กับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งมีราคากลางกำหนดไว้ (ถูกละ 5.30 บาท) แต่ในทางปฏิบัติ โรงเรียนดังกล่าวจะทำสัญญารับซื้อนมพาสเจอร์ไรซ์กับสหกรณ์เป็นประจำ โดยปัจจุบันสหกรณ์ทำสัญญาขายนมพาสเจอร์ไรซ์ให้โรงเรียนในราคาถูกละ 5.20 บาท จากนั้นจะมีสายส่งซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ซื้อนมพาสเจอร์ไรซ์จากสหกรณ์ในราคาถูกละ 5.10 บาทไปส่งไปยังโรงเรียนต่างๆ โดย อบต. จะจ่ายเงินค่านมพาสเจอร์ไรซ์ให้แก่สายส่งในราคาที่ตกลงไว้กับสหกรณ์ ผู้ที่เป็นสายส่งรับจ้างส่งนมโรงเรียนก็จะได้ประโยชน์จากส่วนต่างของราคา

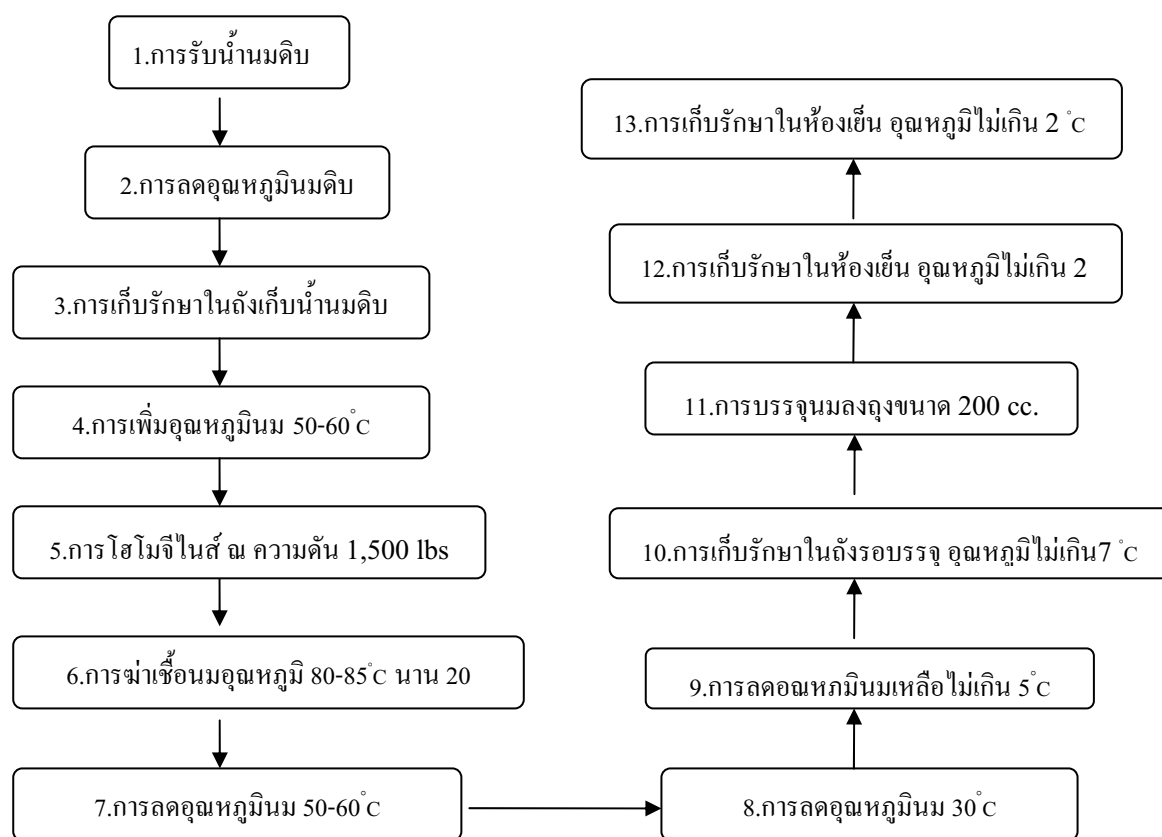
ส่วนนมพาสเจอร์ไรซ์ที่สหกรณ์ผลิตเพื่อจำหน่ายเอง หรือที่เรียกว่านมพาสเจอร์ไรซ์ในปัจจุบันสามารถผลิตได้เพียง 1 ตันต่อวัน (สหกรณ์มีกำลังการผลิตเต็มที่ถึงวันละ 6 ตัน) นมพาสเจอร์ไรซ์ส่วนนี้สหกรณ์จะจำหน่ายเองที่หน้าสหกรณ์ในราคาถูกละ 7 บาท ภาพที่ 4.8 แสดงนมพาสเจอร์ไรซ์ที่ผลิตโดยสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ซึ่งมีทั้งแบบบรรจุขวดและถุง

ภาพที่ 4.8 นมพาสเจอร์ไรส์ที่ทางสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดเป็นผู้ผลิตและจำหน่าย

ที่มา: จากการสำรวจ

กระบวนการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด เริ่มตั้งแต่การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นก่อนการรับน้ำนมดิบ เมื่อน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์ที่สหกรณ์กำหนดแล้วจะถูกนำไปลดอุณหภูมิให้ต่ำกว่า 6°C ซึ่งเป็นอุณหภูมิที่จุลินทรีย์หยุดการเจริญเติบโตและนำไปเก็บในถังเก็บน้ำนมดิบเพื่อรอการทำพาสเจอร์ไรส์ ซึ่งในถังนี้สามารถเก็บน้ำนมดิบได้ไม่เกิน 36 ชั่วโมง มิฉะนั้นจะทำให้น้ำนมมีคุณภาพลดลง จากนั้นน้ำนมดิบจะถูกอุ่นให้ร้อนจนมีอุณหภูมิประมาณ $50 - 60^{\circ}\text{C}$ แล้วทำให้เป็นเนื้อเดียวกัน (Homogenization) ผ่านเครื่องโฮโมจิไนซ์เซอร์ (Homogenizer) ณ ระดับความดัน 1,500 lbs ต่อตารางนิ้ว ต่อมานมจะถูกปั๊มเข้าสู่ส่วนให้ความร้อน (Heating Section) ของเครื่องพาสเจอร์ไรส์เพื่อทำการพาสเจอร์ไรส์และฆ่าเชื้อจุลินทรีย์ ในส่วนนี้นมจะได้รับความร้อนโดยการถ่ายเทความร้อนผ่านโลหะจนถึงอุณหภูมิประมาณ $80-85^{\circ}\text{C}$ นาน 20 วินาที แล้วถูกทำให้เย็นลงโดยมีอุณหภูมิประมาณ 30°C และต่ำกว่า 5°C ตามลำดับ จากนั้นจะถูกเก็บในถังบรรจุซึ่งมีอุณหภูมิไม่เกิน 7°C เพื่อบรรจุใส่ถุงขนาด 200 cc. ด้วยเครื่องบรรจุ แล้วนำไปเก็บรักษาในห้องเย็นที่มีอุณหภูมิไม่เกิน 2°C (ภาพที่ 4.9)

ภาพที่ 4.9 แผนผังกระบวนการผลิตนําสเจอร์ไรซ์ของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ที่มา: เอกสารแผนผังของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

3) ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

ธุรกิจการจัดหาสินค้ามาจำหน่ายให้แก่สมาชิก สินค้าที่สหกรณ์จำหน่ายให้แก่สมาชิกได้แก่ อุปกรณ์รีดนม ยาและอาหารสัตว์ แร่ธาตุ รวมทั้งข้าวโพดหมัก โดยสมาชิกที่ซื้อสินค้ากับสหกรณ์ไม่ต้องชำระเงินสดในทันที แต่สหกรณ์จะหักจากบัญชีค่าน้ำนมดิบของสมาชิก

4) ธุรกิจการรับฝาก-ถอนเงินและให้สินเชื่อแก่สมาชิก

สำหรับบริการด้านการเงิน สหกรณ์โคนมบ้านบึงมีบริการรับฝาก-ถอนเงินแก่สมาชิก โดยเรียกบริการนี้ว่า “ธุรกิจเงินรับฝากสัจจะออมทรัพย์และฝากออมทรัพย์” ในส่วนของเงินรับฝากสัจจะออมทรัพย์ สหกรณ์จะหักรายได้จากค่าน้ำนมดิบร้อยละ 1 ของสมาชิกทุกคน

โดยสมาชิกจะเบิกเงินฝากนี้ได้เฉพาะเดือนมีนาคมและสิงหาคมเท่านั้น ส่วนเงินฝากออมทรัพย์ สหกรณ์จะหักจากค่าน้ำนมดิบร้อยละ 2 ของสมาชิกที่ส่งน้ำนมดิบให้กับสหกรณ์ โดยสมาชิกจะสามารถเบิกเงินฝากส่วนนี้ได้เมื่อฝากครบ 1 ปี และสามารถใช้เป็นหลักประกันในการขอกู้เงินระยะสั้น โดยมีสิทธิ์กู้ได้เป็น 2 เท่าของยอดเงินฝาก นอกจากนี้ยังมีบริการให้สินเชื่อแก่สมาชิกในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งบริการนี้มีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้สมาชิกมีทุนใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเลี้ยงโคนมให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

5) ธุรกิจการผลิตอาหารโค

ธุรกิจการผลิตอาหารโคเป็นธุรกิจที่สหกรณ์ตั้งใจจะผลิตอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงโคนม คืออาหารผสมชนิด 16A อาหารผสมรวมสำเร็จ (Total Mix Ration: TMR) และอาหารหยาบ (ข้าวโพดหมัก) โดยดำเนินการรวบรวมข้าวโพดสดเพื่อจัดทำข้าวโพดหมัก (Corn Silage) แบบ Tower Silo และ Bunker Silo เพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิก แต่ในปัจจุบันข้าวโพดซึ่งเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิตมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการผลิตแบบ Tower Silo ทำให้สหกรณ์ทำการผลิตได้เพียงแบบเดียว คือ ข้าวโพดหมักแบบ Bunker Silo เท่านั้น (ภาพที่ 4.10)

ภาพที่ 4.10 เครื่องทำข้าวโพดหมัก (Corn Silage) แบบ Tower Silo และ Bunker Silo

ที่มา: จากการสำรวจ

6) ธุรกิจการเลี้ยงโคสาวท้องคุณภาพดี

ธุรกิจผลิตโคสาวท้องคุณภาพดีมีลักษณะการดำเนินงาน คือ สหกรณ์รับซื้อโคนมเพศเมียที่มีลักษณะดีมาทำการเลี้ยงตามหลักวิชาการ จนถึงอายุประมาณ 18-24 เดือนและตั้งท้อง 3-4 เดือน จากนั้นจะขายคืนโคท้องให้กับสมาชิกหรือเกษตรกรโดยทั่วไปเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการเลี้ยงลูกโคเพศเมียของสมาชิก พื้นที่ที่ใช้ในการเลี้ยงโคนมดังกล่าวอยู่ที่ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบอำเภอหนองใหญ่ แต่เนื่องจากเกษตรกรเลิกกิจการฟาร์มโคนมไปเกือบ 100 ราย ส่วนเกษตรกรที่ยังทำฟาร์มโคนมอยู่ก็ประสบปัญหาต้นทุนการเลี้ยงโคนมที่สูงขึ้น ทำให้ไม่มีเกษตรกรมาซื้อแม่โคคืน สหกรณ์จึงต้องแบกรับภาระต้นทุนการเลี้ยงเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนโคทั้งหมด 300 ตัว เป็นโคที่รีดนมได้ 70 ตัว ให้ปริมาณน้ำนมดิบแก่สหกรณ์วันละ 800 กิโลกรัมหรือเฉลี่ยตัวละ 11.43 กิโลกรัม

7) ธุรกิจการผลิตไอศกรีม

ธุรกิจการผลิตไอศกรีม เป็นอีกกิจกรรมที่สหกรณ์โคนมบ้านบึงดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน โดยเริ่มจากการส่งบุคลากรของสหกรณ์ไปอบรมกระบวนการผลิตไอศกรีมที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และดำเนินการผลิตไอศกรีมรสชาติต่างๆ ได้แก่ รัมเรซิน กาแฟ นมสด ช็อคโกแลต วานิลลา เปียร์สด บรรจุในถ้วยกระดาษ มี 2 ขนาด คือ ขนาดเล็กและขนาดใหญ่ แต่เนื่องจากสหกรณ์ขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญในด้านการตลาด ทำให้ปัจจุบันไอศกรีมที่สหกรณ์ผลิตยังไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคเท่าที่ควร ประกอบกับปริมาณน้ำนมดิบของสหกรณ์มีไม่เพียงพอ สหกรณ์จึงทำการผลิตเพื่อจำหน่ายอยู่ที่สหกรณ์เพียงแห่งเดียว (ภาพที่ 4.11)

ภาพที่ 4.11 ไอศกรีมที่สหกรณ์โคนมบ้านบึงเป็นผู้ผลิตและจำหน่าย
ที่มา จากการสำรวจ

8) ธุรกิจตัดแต่งเนื้อสัตว์มาตรฐานและแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์

ธุรกิจตัดแต่งเนื้อสัตว์มาตรฐานและแปรรูปผลิตภัณฑ์เนื้อสัตว์ เป็นการนำโคตัวผู้ของสมาชิกมาขุนหรือวัวที่คั้ดทิ้งจากฟาร์มสมาชิกที่ให้ผลผลิตต่ำมาเพิ่มมูลค่า โดยการนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ไส้กรอก เนื้อสติก จำหน่ายให้กับตลาดต่างๆในจังหวัดชลบุรีและใกล้เคียง โครงการนี้สหกรณ์ได้รับเงินทุนสนับสนุนจากกองทุน FTA ในรูปแบบของเงินให้เปล่า ซึ่งสหกรณ์ได้นำไปลงทุนซื้ออาคารพาณิชย์จำนวน 1 หลังเพื่อทำเป็นสำนักงานขายและได้จ้างพนักงานซึ่งมีประสบการณ์ด้านการตัดแต่งเนื้อสัตว์มาปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อช่วยเพิ่มรายได้จากโคคั้ดทิ้งให้แก่สมาชิก เพราะเดิมสมาชิกจะขายโคคั้ดทิ้งให้กับพ่อค้าคนกลางไปฆ่าแหละในราคาตัวละประมาณ 3,000 – 5,000 บาท แต่สหกรณ์จะรับซื้อในราคาประมาณ 40 บาท/กิโลกรัม ซึ่งมากกว่าราคารับซื้อของพ่อค้าคนกลาง

นอกจากนี้สหกรณ์ ยังมีกิจกรรมเพื่อช่วยพัฒนาการเลี้ยงโคนมของสมาชิกให้มีเทคนิคและความรู้ในการเลี้ยงโคนมเพิ่มมากขึ้น โดยการจัดอบรมการเลี้ยงโคนม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลี้ยงโคนม การตลาดผลิตภัณฑ์นมแปรรูปให้สมาชิกรับทราบ และสหกรณ์ได้จัดเจ้าหน้าที่สัตวบาลไว้ประจำที่สหกรณ์ 1 คนและที่ศูนย์รวบรวมน้านมดิบอำเภอนนทบุรี 1 คนคอยบริการผสมเทียมโค รักษาโรคและบริการแก้ไขปัญหการจัดการฟาร์มของสมาชิก เช่น ฟาร์มที่มีปัญหาเรื่องสุขภาพของโค ปัญหาคุณภาพน้านมดิบ และการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการฟาร์มของสมาชิก ให้ได้รับมาตรฐานฟาร์มโคนม ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า จำนวนสัตวบาลที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก และบางครั้งเจ้าหน้าที่สัตวบาลยังไม่สามารถวินิจฉัยอาการป่วยของโคหรือรักษาโรคโคนมได้

4.4.3 ธุรกิจของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด เกิดขึ้นทั้งในส่วนของการจัดซื้อและจำหน่ายปัจจัยการผลิต ผลผลิต และการเชื่อมโยงของกิจกรรมการผลิตต่างๆ ซึ่งธุรกิจหลักของสหกรณ์ แบ่งออกเป็น 4 หน่วยธุรกิจย่อย คือ 1) ธุรกิจการซื้อและธุรกิจผสมอาหาร 2) ธุรกิจรวบรวมน้านมดิบ 3) ธุรกิจทางด้านการเกษตร และ 4) ธุรกิจด้านงานสินเชื่อ ซึ่งรายละเอียดในแต่ละหน่วยธุรกิจมีดังนี้

1) ธุรกิจการซื้อและธุรกิจผสมอาหาร

สหกรณ์จะจัดหาอาหารสัตว์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ฟาร์ม แร่ธาตุ อาหารเสริม และนมผงมาจัดจำหน่ายแก่สมาชิก ในการจัดหาอาหารสัตว์มาเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิก สหกรณ์จะติดต่อซื้ออาหารสัตว์จากบริษัทเอกชนมา ได้แก่ บริษัทลิพัฒนาอาหารสัตว์ จำกัด บริษัทโคนมไทยอาหารสัตว์ จำกัด บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหารสัตว์ และบริษัท เบทาโกร อโกรกรุ๊ป ซึ่งในการพิจารณาสั่งซื้อต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการดำเนินการ โดย

เฉลี่ยสหกรณ์ฯขายอาหารสัตว์ได้ประมาณวันละ 800 ตัน โดยแบ่งเป็นอาหารสัตว์ของบริษัทเอกชน 600 ตัน ส่วนอีก 200 ตัน เป็นอาหารสัตว์ที่สหกรณ์ฯได้จัดหาวัตถุดิบมาแปรรูปผสมเป็นอาหารชั้นจำหน่ายให้แก่สมาชิก ในส่วนของอาหารหยาบที่สหกรณ์ฯนำมาจัดจำหน่าย ดังภาพที่ 4.12 ได้แก่ ฟาง มาจากจังหวัดสุพรรณบุรี ผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยหากเกษตรกรเข้ามาติดต่อเพื่อขอซื้อฟาง สหกรณ์ฯจะไปจัดหาแหล่งรับซื้อภายในพื้นที่แล้วนำมาขายให้แก่สมาชิก ในส่วนของข้าวโพดหมัก สหกรณ์ฯรับซื้อมาจากจังหวัดราชบุรี ราคา กิโลกรัมละ 2.13 บาท มันเส้น ราคา กิโลกรัมละ 5.55 บาท กากถั่วเหลือง ราคา กิโลกรัมละ 18 บาท และเปลือกสับปะรด ซึ่งเกษตรกรในพื้นที่จะใช้กันมาก ในการจัดหาเปลือกสับปะรด สหกรณ์ฯทำสัญญาสั่งซื้อจากบริษัท ทิปโก้ฟู้ดส์ จำกัด แล้วนำมาแบ่งขายให้กับสมาชิก ในส่วนของธุรกิจอาหารสัตว์ สหกรณ์ฯจะจ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกร้อยละ 1 ของมูลค่าการซื้ออาหารสัตว์ในปีนั้นๆ สหกรณ์ฯยังมีโครงการสร้างโรงงานอาหารสัตว์ ขนาดกำลังการผลิต 5 ตันต่อชั่วโมง ซึ่งอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง

เปลือกสับปะรด

ฟาง

ภาพที่ 4.12 ตัวอย่างอาหารหยาบที่เกษตรกรซื้อมาจากสหกรณ์ฯ

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

2) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ

สหกรณ์ฯ รวบรวมนํ้านมดิบจากสมาชิกแล้วนำส่งไปจำหน่ายให้บริษัทเอกชน ปัจจุบัน สหกรณ์ฯมีศูนย์รับนํ้านมดิบอยู่ 2 ศูนย์ คือ 1. ศูนย์อ่าวน้อย สามารถรับนํ้านมดิบได้ 75 ตัน โดยมีกำลังการผลิตอยู่ที่ 45 ตัน แต่ปัจจุบันสามารถผลิตได้ 26 ตันโดยมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ทำหน้าที่รับนํ้านมดิบและ 2. ศูนย์สวนขวัญ มีกำลังการผลิตอยู่ที่ 20 ตัน แต่ปัจจุบันผลิตได้

จริงที่ 9 ตัน มีเพียงเจ้าหน้าที่รับน้ำหนักบด ไม่มีพนักงานประจำ ปริมาณน้ำหนักบดทั้ง 2 ศูนย์รวมแล้วเท่ากับ 35 ตัน/วัน

สหกรณ์ฯได้ทำการลงนามในบันทึกข้อตกลง(MOU) ไว้กับบริษัทเอกชน ในการรวบรวมน้ำหนักบดเพื่อจัดส่งให้กับ 5 หน่วยงาน คือ บริษัท ซีพี-เมจิ จำกัด บริษัท ยูโนเด็คแดรี่ ฟูดส์ จำกัด ศูนย์ผลิตภัณฑ์นมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บริษัท นำศรีชล 96 จำกัด และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (นครศรีธรรมราช) ซึ่งรายละเอียดของปริมาณที่จัดส่งและอัตราค่าขนส่งในแต่ละหน่วยงานแสดงในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ปริมาณที่จัดส่งและอัตราค่าขนส่งในแต่ละหน่วยงานที่สหกรณ์ฯได้จัดส่งน้ำหนักบด

ปลายทางที่จัดส่งน้ำหนักบด	ปริมาณ(ตัน)	อัตราค่าขนส่ง*
บริษัท ซีพี-เมจิ จำกัด	16 ตัน/วัน	0.916 บาท/12 ตัน/กม.
บริษัท ยูโนเด็ค แดรี่ ฟูดส์ จำกัด	7.7 ตัน/วัน	0.771 บาท/12 ตัน/กม.
ศูนย์ผลิตภัณฑ์นม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	5.5 – 5.7 ตัน/วัน	0.784 บาท/12 ตัน/กม.
บริษัท นำศรีชล 96 จำกัด	2 ตัน/วัน	0.811 บาท/12 ตัน/กม.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (นครศรีธรรมราช)	7.7 ตัน/วัน	1.234 บาท/12 ตัน/กม.

ที่มา: จากการสัมภาษณ์

หมายเหตุ: * สหกรณ์ฯจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าขนส่ง

ปัจจุบันสหกรณ์ฯมีรถขนส่งน้ำหนักบดจำนวน 3 คัน เป็นรถขนาด 15 ตัน จำนวน 2 คันและ ขนาด 13 ตัน (6ล้อ) 1 คัน นอกจากนี้สหกรณ์ฯได้จ้างรถจากบริษัทเอกชน เพื่อขนส่งน้ำหนักบดเป็นประจำขนาด 15 ตัน อีก 2 คัน ซึ่งอัตราค่าจ้างในการขนส่งจะคิดตามปริมาณและระยะทาง ปัญหาด้านราคาน้ำมันที่มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องมีผลทำให้ต้นทุนค่าขนส่งสูงขึ้นเป็นปัญหาที่สำคัญในด้านต้นทุน

ในการรับน้ำหนักบดของสหกรณ์ฯ เริ่มจากรถขนน้ำหนักบดของเกษตรกรเข้ามาภายในสหกรณ์ฯ เรียงตามลำดับที่มาถึงน้ำหนักบดจะถูกนำไปชั่งด้วยเครื่องชั่ง ณ บริเวณจุดรับน้ำหนักบด เจ้าหน้าที่จะออกบิลให้ โดยจะมีหมายเลขสมาชิก เวลา น้ำหนักน้ำหนักบด กำกับไว้ในบิล เจ้าหน้าที่ของศูนย์รวบรวมน้ำหนักบดจะทำการเก็บตัวอย่างจากถังกมทุกถัง ส่งไปยังห้องปฏิบัติการให้ฝ่ายควบคุมคุณภาพตรวจสอบ การตรวจสอบคุณภาพน้ำหนักบดจะมีการสุ่มตรวจทุกๆ 15 วัน โดยจะสุ่มแต่ละวันไม่ซ้ำกันโดยพนักงานฝ่ายควบคุมคุณภาพจะตรวจเมธิลีนบลู (Methylene Blue: MB) เพื่อตรวจจำนวนจุลินทรีย์ ตรวจยาปฏิชีวนะ ตรวจไขมัน ตรวจ

แอลกอฮอล์ ตรวจเต้านมอีกเสบ (หากตรวจพบจะมีการทำหนังสือแจ้งเตือนแก่เกษตรกร) ตรวจความสะอาดของถังบรรจุนม ตรวจอุณหภูมิ (ไม่ให้เกิน 8 องศา) และความถ่วงจำเพาะ โดยมาตรฐานในการตรวจศึกษาได้จากภาคผนวก หากสหกรณ์ตรวจพบสิ่งปนเปื้อน จะทำการปรับ 60 เท่าของมูลค่าน้ำมันในมือที่ส่งน้ำมัน เมื่อสหกรณ์ได้รับน้ำมันดิบที่มีคุณภาพแล้วก็จะนำมารวมที่ถังรวม หลังจากนั้นน้ำมันดิบจะถูกปั๊มผ่านเครื่องไล่อากาศและผ่าน plate cooler เพื่อลดอุณหภูมิ แล้วส่งไปยังถังเก็บน้ำมันดิบซึ่งถูกควบคุมความเย็นให้อยู่ที่ประมาณ 3 องศา การรับน้ำมันดิบของศูนย์แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 7.00 – 9.00 น. และช่วงเย็น ตั้งแต่เวลา 16.00 – 18.00 น. หลังจากการรับน้ำมันในแต่ละช่วง เจ้าหน้าที่จะทำความสะอาดเครื่องจักรและอุปกรณ์ภายในศูนย์ ด้วยระบบ CIP (Cleaning in Place) ตามที่มาตรฐานกำหนดไว้

การควบคุมคุณภาพระหว่างขนส่งน้ำมันดิบไปยังบริษัทเอกชน เมื่อเจ้าหน้าที่นำน้ำมันดิบที่เก็บไว้ในถังเก็บโหลดลงรถขนส่งนมแล้ว จะมีการตักน้ำมันดิบมาตรวจคุณภาพรวมอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจะมีการซีลลอคที่ตัวเปิดแท็งก์โดยมีเบอร์รหัสสหกรณ์กำกับในแต่ละแท็งก์ ถ้าหากซีลลอคมีการชำรุด บริษัทที่รับน้ำมันดิบจะแจ้งกลับมายังสหกรณ์ โดยที่บริษัทจะสามารถที่จะปฏิเสธการรับน้ำมันดิบในเที่ยวนี้ได้

ปัญหาในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพ คือ การตรวจ Methylene Blue ยังมีความผิดพลาดอยู่บ้าง แต่หากเปลี่ยนเป็นการเพาะเชื้อ ความถูกต้องจะสูงมาก แต่ต้นทุนก็สูงตามไปด้วย จึงเป็นสิ่งที่สหกรณ์ต้องนำมาพิจารณาเปรียบเทียบว่าควรตรวจด้วยวิธีการใด และปัญหาอีกประการหนึ่งก็คือการตรวจเซลล์เม็ดเลือดขาว เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีมาตรการค่า อันเนื่องจากเซลล์เม็ดเลือดขาวมาก ทำให้เกษตรกรยังไม่มีความตระหนักในส่วนนี้ว่าหากปริมาณเซลล์เม็ดเลือดขาวของน้ำมันดิบที่ส่งให้กับสหกรณ์สูง ก็มีผลทำให้รายได้ของเกษตรกรนั้นลดลงไปด้วย จึงเป็นหนึ่งในปัญหาที่สหกรณ์จะต้องนำไปพิจารณาในลำดับต่อไปเพื่อเพิ่มมาตรฐานน้ำมันดิบของสหกรณ์ ก่อนหน้านี้ บริษัท ซีพี เมจิ จำกัด ทำบันทึก MOU กับสหกรณ์โดยมีเงื่อนไขเกี่ยวกับการตัดราคาในเรื่องคุณภาพ แต่ในปัจจุบันเนื่องจากเกิดการขาดแคลนน้ำมันดิบทำให้ไม่มีการตัดราคาในเรื่องดังกล่าว และในปัจจุบันศูนย์ผลิตภัณฑ์นมของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ก็กำหนดราคารับซื้อน้ำมันดิบเป็นราคาเหมา

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย รับซื้อน้ำมันดิบจากสมาชิกมาตรฐานอยู่ที่กิโลกรัมละ 13.05 บาท และเพื่อต้องการให้สหกรณ์เป็นศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบที่ได้มาตรฐาน GMP และยกคุณภาพน้ำมันดิบของสมาชิกให้ดีขึ้น จึงได้กำหนดราคารับซื้อมาตรฐานบวกด้วยการเพิ่มส่วนต่างดังนี้

1. เกรด MB (Methylene Blue) พิจารณาจากระยะเวลาที่สีของ Methylene Blue เปลี่ยน

- มากกว่า 6 ชั่วโมง เกรด 1 เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม +20 สตางค์/กิโลกรัม
- 4 – 6 ชั่วโมง เกรด 2 เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม +10 สตางค์/กิโลกรัม
- น้อยกว่า 4 ชั่วโมง เกรด 3 เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม -20 สตางค์/กิโลกรัม

2. เปอร์เซ็นต์ ไชมัน

- เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม $\pm$ สตางค์/กิโลกรัม ทุกๆ 0.1 ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง จาก 3.3%

3. คะแนนความสะอาดฟาร์ม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

- ถ้าฟาร์มได้รับ GAP เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม +20 สตางค์/กิโลกรัม
- คะแนนความร่วมมือ เกษตรกรได้รับเงินเพิ่ม +10 สตางค์/กิโลกรัม

3) ธุรกิจด้านงานเกษตร

สหกรณ์จัดหาปุ๋ยและเวชภัณฑ์สัตว์มาให้บริการและจำหน่ายแก่สมาชิก โดยโปรแกรมสำหรับการชำระหนี้สินค้ำทุกประเภททางสหกรณ์อนุญาตให้เกษตรกรเซ็นชื่อพร้อมรหัสสมาชิกไว้ จากนั้นสหกรณ์จะหักเงินค้ำสินค้ำออกจากเงินค้ำนำมดบที่จะจ่ายให้กับเกษตรกรทุกๆ 15 วัน และโอนเงินส่วนที่เหลือในแต่ละงวดเข้าบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) นอกจากนี้เกษตรกรที่ซื้อสินค้ำจากร้านค้าของสหกรณ์มีสิทธิได้รับเงินปันผลประจำปีด้วย โดยสหกรณ์จะจ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นแก่สมาชิกร้อยละ 10

4) ธุรกิจงานสินเชื่อ

สหกรณ์ได้กู้เงินกองทุนพัฒนาสหกรณ์โครงการพัฒนาธุรกิจโคนม จำนวนเงิน 7,200,000 บาท ให้สมาชิกรายใหม่กู้เพื่อเลี้ยงโคนม จำนวน 24 ราย ละครละ 300,000 บาท ดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปีระยะเวลา 10 ปี (2545-2555) และ ได้กู้เงิน 17,000,000 บาท ให้สมาชิกกู้เพื่อปรับปรุงฟาร์มโคนมจำนวน 248 ราย ละครละไม่เกิน 100,000 บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี ระยะเวลา 5 ปี (2548-2553) ในการส่งนมดิบของสมาชิก สหกรณ์มีการหักเงินสมาชิกทุกเดือนละครละ 200 บาทสะสมไว้เป็นเงินออมให้แก่สมาชิก เพื่อเป็นการระดมทุนให้สหกรณ์ในที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ 1/2549 มีมติให้สมาชิกถือหุ้นเพิ่มพิเศษ เดือนละ 10 หุ้น เป็นเงิน 100 บาท และเนื่องจากสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในการระดมทุนของสหกรณ์

น้อย ทำให้ทุนสหกรณ์ที่มีไม่สมดุลกับวงเงินกู้ จึงได้มีนโยบายการระดมทุนโดยการถือหุ้นเพิ่มพิเศษตามความสมัครใจ จำนวน 0.10 บาทต่อกิโลกรัม โดยวิธีหักตามสัดส่วนการส่งนํ้านมดิบของสมาชิก

งานด้านการฝึกอบรมสมาชิกจะมีการประชุมกลุ่มเพื่ออบรมการพัฒนาคุณภาพนํ้านมดิบ การพัฒนาระบบจัดการฟาร์ม เดือนละ 1 ครั้ง ต่อ 1 กลุ่ม คณะกรรมการฯ มีการประชุมอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง และสหกรณ์มีการประชุมกลุ่มปีละ 2 ครั้ง การประชุมภายในกลุ่มย่อยปีละ 1 ครั้ง โดยในการประชุมครั้งที่ 1/2550 สหกรณ์ฯมีมติกำหนดค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ฯ แสดงในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ค่าตอบแทนคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

รายการ	ค่าตอบแทน (บาท/หน่วย)
ค่าเบี้ยประชุมคณะกรรมการฯ	400 บาท/ครั้ง
ค่าเบี้ยเลี้ยงภายในจังหวัด	400 บาท/วัน
ค่าเบี้ยเลี้ยงต่างจังหวัด	600 บาท/วัน
ค่าเช่าที่พักต่างจังหวัดเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน	1,500 บาท/คืน
ค่ายานพาหนะ	เท่าที่จ่ายจริง

ที่มา: ระเบียบวาระการประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2549

4.4.4 ธุรกิจของสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ปัจจุบันสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในราชูปถัมภ์) นอกจากจะดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมของสมาชิกแล้ว สหกรณ์ฯยังมีการดำเนินธุรกิจอื่นๆเพื่อช่วยเหลือสมาชิกให้มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การดำเนินธุรกิจ ของสหกรณ์ฯในปัจจุบันมี 6 หน่วยธุรกิจย่อย คือ 1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ 2) ธุรกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์นม 3) ธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์ 4) ธุรกิจจำหน่ายสินค้า 5) งานบริการส่งเสริม (ผสมเทียม) และ 6) ธุรกิจรับฝากและธุรกิจสินเชื่อ รายละเอียดแสดงดังนี้

1) ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ

กิจกรรมรับซื้อและรวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯ ถือว่าเป็นกิจกรรมหลัก เนื่องจากกิจกรรมรวบรวมนํ้านมดิบเป็นกระบวนการที่สำคัญอันส่งผลให้ผลิตภัณฑ์นมที่ได้มีคุณภาพดี เนื่องจากสหกรณ์ฯจะรับซื้อนํ้านมดิบจากสมาชิกทุกรายไม่จำกัดจำนวนการดำเนินกิจกรรมรับซื้อและรวบรวมนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯต้องทำอย่างรวดเร็ว และถูกต้องตามหลักสุขลักษณะ

1.1) ขั้นตอนการรับและเก็บรักษานํ้านมดิบ

เป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นภายหลังจากสมาชิกทำการรีดนมโค และขนส่งมายังสหกรณ์ฯ สหกรณ์ฯเปิดรับนํ้านมดิบจากสมาชิกสองช่วงเวลาหรือเรียกว่า 2 มื้อนม คือ ช่วงเช้ารับนมเวลา 5.00 น. ถึง 10.00 น. และช่วงเย็นเวลา 17.00 น. ถึง 20.00 น. เมื่อเข้ามาถึงภายในสหกรณ์ฯ สมาชิกจะเข้าคิวตามช่องที่กำหนดซึ่งมีอยู่ 10 ช่อง จากนั้นเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ฯทำการเก็บตัวอย่างนํ้านมดิบจากถังนํ้านมดิบของสมาชิกแต่ละรายเพื่อนำมาสุ่มตรวจคุณสมบัติ และเทนํ้านมดิบของสมาชิกแต่ละรายไปในอ่างรับนํ้านมดิบเพื่อชั่งน้ำหนัก นํ้านมดิบด้วยระบบดิจิตอล โดยเจ้าหน้าที่ออกบิลให้แก่สมาชิก ภายในบิลที่ได้รับจะมีรายละเอียดซึ่งประกอบไปด้วย มื้อนมที่สมาชิกส่ง หมายเลขสมาชิก เวลาส่ง และปริมาณนํ้านมดิบที่สหกรณ์ฯได้รับ น้ำหนักที่ถูกชั่งได้ ทั้งนี้ฝ่ายผลิตสามารถเช็คปริมาณนํ้านมดิบที่มีในสต็อกได้ตลอดเวลาว่าปัจจุบันมีปริมาณนํ้านมดิบเท่าใดจากระบบคอมพิวเตอร์ออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงระหว่างจุดรับนํ้านมดิบจากสมาชิกกับฝ่ายผลิต (ระบบ Two ways Communications) ต่อมาเป็นการใช้ระบบทำความเย็นแบบแผ่นแลกเปลี่ยนความร้อน (Plate Heat Exchanger; PHE) เพื่อลดอุณหภูมิของนํ้านมดิบจากอุณหภูมิห้องให้มีอุณหภูมิ 4 ถึง 8 องศาเซลเซียส ก่อนที่จะนำไปเก็บไว้ในถังเก็บนํ้านมดิบเพื่อลดอุณหภูมิต่อ ก่อนและหลังการรับนํ้านมดิบจากเกษตรกรในแต่ละมื้อนม เจ้าหน้าที่จะทำความสะอาดระบบรับและส่งนํ้านมดิบด้วยระบบ CIP

1.2) การล้างทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรวบรวมนํ้านมดิบ

การทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์รับนํ้านมดิบ นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของนํ้านมดิบ เพราะเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ผ่านการรับนํ้านมดิบจะเป็นแหล่งบ่มเพาะเชื้อจุลินทรีย์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นถ้าเครื่องมือดังกล่าวไม่ผ่านการล้างทำความสะอาดอย่างถูกต้องก่อนนำมาใช้นํ้านมดิบอีก ก็จะทำให้นํ้านมดิบที่รวบรวมมีคุณภาพลดลง สหกรณ์โคนมหนองโพมีการทำความสะอาดเครื่องมือ และอุปกรณ์รับนํ้านมดิบ 2 วิธี คือ หนึ่งการทำความสะอาดด้วยมือ หรือแรงคนขัดโดยแปรงขนอ่อน ฟองน้ำหรือแผ่นใยขัด เป็นการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ทั่วไปของสหกรณ์ฯ ได้แก่ อ่างรับ

น้ำนมดิบ พื้นผิวภายนอกถึงรวบรวมนม ปั่น ข้อต่อ และวาล์วต่างๆ สองการทำความสะอาดด้วยระบบอัตโนมัติเป็นการทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีขนาดใหญ่มากหรือมีความซับซ้อนจนไม่สามารถล้างด้วยมือได้ ได้แก่ ถึงรวมน้ำนมดิบ ระบบท่อส่งนม และระบบผ่านแลกเปลี่ยนความร้อน มีวิธีการทำงานด้วยการส่งสารทำความสะอาดที่มีความเข้มข้น อุณหภูมิ และเวลาที่เหมาะสม เข้าไปหมุนเวียนในระบบท่อของถึงรวมนม ขั้นตอนการล้างทำความสะอาดเริ่มจากการล้างคราบนมออกให้หมดด้วยน้ำเปล่า ต่อจากนั้นล้างคราบไขมันที่ติดอยู่ด้วยสารละลายต่างๆที่มีความเข้มข้น 1-3 เปอร์เซ็นต์ โดยใช้อุณหภูมิ 60-75 องศาเซลเซียส เป็นเวลาประมาณ 15 นาที หลังจากนั้นล้างคราบสารทำความสะอาดออกด้วยน้ำร้อนอุณหภูมิ 60-75 องศาเซลเซียสเป็นเวลาประมาณ 10 นาทีอีกครั้งหนึ่ง

1.3) การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบ

การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบของทางสหกรณ์หนองโพฯ สามารถแบ่งได้ 2 กรณี

1. การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบจากสมาชิก

การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบจากสมาชิกมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมให้สมาชิกผลิตน้ำนมดิบซึ่งเป็นวัตถุดิบชั้นพื้นฐานในการผลิตผลิตภัณฑ์นมต่างๆ ให้มีคุณภาพดี ผลที่ได้จากการตรวจสอบนำไปใช้ในการเพื่อใช้ในการตัดสินใจให้ราคาน้ำนมดิบตามคุณภาพระดับต่างๆ ที่สหกรณ์ฯ กำหนดไว้มี 2 ประเภท ประเภทแรก เป็นการตรวจสอบทางกายภาพซึ่งเป็นการตรวจสอบทางประสาทสัมผัสจากกลิ่น สี และอุณหภูมิ ประเภทที่สองเป็นการตรวจสอบทางเคมีซึ่งสหกรณ์ฯ จะมีการสุ่มตรวจจำนวน 4 ครั้งใน 1 งวดรับเงินของสมาชิกแต่ละราย (1 งวดรับเงินเท่ากับ 10 วันหรือนม 20 มื้อ) โดยการตรวจแต่ละครั้งประกอบไปด้วยการตรวจอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ คือ การตรวจเปอร์เซ็นต์ไขมัน การตรวจความเข้มข้นของนมหรือการตรวจการปนน้ำ การตรวจความสะอาด การตรวจจำนวนจุลินทรีย์ ในการตรวจแต่ละครั้งเป็นการสุ่มตรวจแบบเดียวกันทั้งหมดของสมาชิกที่ได้รับการตรวจในวันนั้น (เพื่อเกิดความสะดวกในขั้นตอนการตรวจและประหยัดค่าใช้จ่าย) สมาชิกแต่ละรายจะได้รับการตรวจครบ 4 อย่างใน 1 งวดรับเงิน ผลของการตรวจคุณภาพน้ำนมดิบทั้ง 4 องค์ประกอบถูกนำไปกำหนดราคาคุณภาพที่สมาชิกได้รับใน 1 งวดรับเงิน สมาชิกไม่สามารถทราบได้ว่าการสุ่มตรวจที่เกิดขึ้นแต่ละครั้งจะเกิดขึ้นเมื่อใด เหตุผลที่สหกรณ์โคนมหนองโพฯไม่ต้องการให้สมาชิกทราบถึงการสุ่มตรวจที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากสหกรณ์ฯ ต้องการทราบถึงคุณภาพน้ำนมดิบของสมาชิกโดยรวมและต้องการให้สมาชิกควบคุมคุณภาพการผลิตน้ำนมดิบอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะได้รับราคาที่ดี และเหตุผลที่สหกรณ์ฯ ใช้การสุ่มตรวจคุณภาพน้ำนมดิบเนื่องจากสหกรณ์ฯ มีสมาชิกมากกว่า 4,000 คน และมีสมาชิกที่ส่งนมให้กับสหกรณ์ฯ ประมาณ 2,500 รายต่อวัน

จะทำให้มีต้นทุนและค่าใช้จ่ายจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องใช้การสุ่มตรวจคุณภาพน้ำนมดิบเพื่อประเมินราคารับซื้อ

กรณีที่มีสมาชิกที่ส่งน้ำนมดิบไม่ได้มาตรฐานบ่อยครั้ง สหกรณ์จะส่งฝ่ายส่งเสริมฯ ไปตรวจฟาร์มของสมาชิกรายนั้น และให้คำแนะนำต่างๆ แก่สมาชิก เพื่อผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพ กรณีดังกล่าวจะเป็นวิธีการดำเนินการเฉพาะกรณีที่สมาชิกไม่ตั้งใจที่จะทำให้ให้น้ำนมดิบขาดคุณภาพ หากสมาชิกท่านใดมีการจงใจที่จะไม่รักษาคุณภาพน้ำนมดิบ สหกรณ์จะมีการลงโทษสมาชิกเพื่อไม่ให้สมาชิกรายอื่นๆ เป็นแบบอย่าง เช่น ในอดีตเคยมีสมาชิกใช้น้ำผสมเพื่อให้ได้ปริมาณน้ำนมดิบมากๆ สหกรณ์จึงทำการลงโทษโดยการประกาศชื่อสมาชิกรายนั้นด้านหน้าสหกรณ์หรือกรณีที่สมาชิกฉ้อฉลปฏิบัติจะให้กับโคนม และยังคงนำน้ำนมดิบมาส่งให้กับทางสหกรณ์ หากมีการสุ่มตรวจพบสารตกค้างในน้ำนมดิบจะมีการลงโทษโดยปรับสมาชิกรายนั้นเป็นน้ำนมจำนวน 2 ตัน ซึ่งสมาชิกจ่ายค่าปรับโดยสหกรณ์ทำการหักค่าน้ำนมดิบมือละ 20 กิโลกรัม จนครบ 2 ตัน

2. การตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบจากถังรวม

หลังจากรับน้ำนมดิบจากสมาชิกและตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบจากสมาชิกแล้ว ไม่ว่าน้ำนมดิบที่ได้จากสมาชิก จะเป็นเกรดใดก็ตาม น้ำนมดิบที่ได้จะถูกรวบรวมในถังรวมนม เจ้าหน้าที่ต้องหมั่นตรวจวัดอุณหภูมิของถังรวมนมไม่ให้ลดต่ำกว่า 4 องศาเซลเซียสอยู่เสมอ สหกรณ์จะไม่เก็บน้ำนมดิบที่รับซื้อจากสมาชิกไว้นานเกินกว่า 1 วัน โดยก่อนนำน้ำนมดิบไปแปรรูปจะมีการตรวจสอบคุณภาพในถังรวมนมอีกครั้งว่าคุณภาพน้ำนมดิบยังอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ โดยการตรวจมี 2 ประเภทเหมือนการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบจากสมาชิก ประเภทแรก เป็นการตรวจสอบทางกายภาพ เป็นการตรวจสอบทางประสาทสัมผัส จากกลิ่น สี และอุณหภูมิ ส่วนประเภทที่สองเป็นการตรวจสอบทางเคมี ประกอบด้วยการตรวจสอบปริมาณไขมัน การตรวจความถ่วงจำเพาะ การโปรตีน การตรวจจุดเยือกแข็ง การตรวจเนื้อนมทั้งหมด (Total Solid) และการตรวจหายาปฏิชีวนะซึ่งทางสหกรณ์จะมีเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ หากเกิดกรณีที่ในถังรวมน้ำนมดิบมีการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบแล้วพบสิ่งปลอมปนหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกินมาตรฐาน น้ำนมดิบในถังรวมน้ำนมดิบทั้งหมดจะถูกไล่ทิ้งจากกระบวนการผลิตทั้งหมด

1.4) การกำหนดราคาน้ำนมดิบ

จากการสัมภาษณ์คุณสาทร คงกระพัน รักษาการผู้จัดการ สหกรณ์และรองประธานสหกรณ์ และคุณประจวบ เงินสว่าง ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบคุณภาพราคาซื้อหรือราคาที่เกษตรกรได้รับจากการส่งน้ำนมดิบ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก ราคามาตรฐานซึ่งสหกรณ์กำหนดไว้ในปัจจุบันอยู่ที่ 12.5 บาทต่อ

กิโลกรัม ส่วนราคาประกันที่ภาครัฐประกันไว้ คือที่ 14.5 บาทต่อกิโลกรัมเป็นราคาขายน้ำนมดิบ ณ หน้าโรงงานแปรรูป การที่สหกรณ์ต่างๆรวมถึงศูนย์รวมนมเอกชนไม่สามารถให้ราคาเท่ากับราคาประกันได้เนื่องมาจากการรวบรวมน้ำนมดิบเพื่อมาแปรรูปหรือส่งต่อไปให้โรงงานนมแปรรูปจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจสอบการรักษาคุณภาพและค่าขนส่งที่เกิดขึ้น ส่วนที่สองคือ ราคาคุณภาพ เป็นราคาที่ถูกบวกเพิ่มจากราคามาตรฐานจากการตรวจการตรวจเปอร์เซ็นต์ไขมัน , การตรวจความเข้มข้นของนมหรือการตรวจการปนน้ำ การตรวจความสะอาด การตรวจจำนวนแบคทีเรีย (ที่กล่าวมาถึงแม้เกณฑ์ในการให้ราคาจะไม่เหมือนกับเกณฑ์ของออส. แต่ก็มีความใกล้เคียงกัน) และราคาที่ได้จากคะแนนความสะอาดฟาร์ม โดยคะแนนความสะอาดฟาร์มได้จากการตรวจฟาร์มซึ่งสหกรณ์จะจัดเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจฟาร์มเพื่อให้คะแนนปีละ 2 ครั้ง ยกตัวอย่างราคาคุณภาพ เช่น เปอร์เซ็นต์ไขมันมาตรฐานของทางสหกรณ์เท่ากับ 3.5% แต่ทุกๆ 0.1% ไขมันที่มากขึ้นจาก 3.5% จะเพิ่มราคาคุณภาพ 2 สตางค์ต่อกิโลกรัม

นอกจากนี้ยังมีการสนใจในการให้ราคาอีกแบบคือ เวลาการส่งน้ำนมดิบ หากช่วงเช้าสมาชิกมาส่งน้ำนมดิบในช่วงเวลา 5.00 ถึง 7.00 น. และในช่วงเย็นเวลา 15.00 ถึง 17.00 น. จะเพิ่มราคาน้ำนมดิบให้ 50 สตางค์ต่อกิโลกรัม เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวเป็นเวลาที่เหมาะสำหรับนมสดใหม่ๆ ทำให้จุลินทรีย์ในนมมีน้อย ส่วนสมาชิกที่ส่งนมหลังเวลาดังกล่าวต้องยอมรับที่จะไม่ได้รับราคาส่วนเพิ่มนี้ ซึ่งผลดีที่เกิดจากเกณฑ์จูงใจนี้ คือ นมที่ได้รับมีคุณภาพดีเนื่องจากมีจำนวนจุลินทรีย์น้อยและสมาชิกไม่ต้องมาส่งนมในช่วงเวลาเดียวกันทำให้เกิดความแออัดในการเข้าคิวเพื่อส่งน้ำนมดิบ

ปัจจุบันสหกรณ์รับน้ำนมดิบจากสมาชิกเฉลี่ยประมาณวันละ 180 ตัน ในอดีตสหกรณ์เคยรับน้ำนมดิบเฉลี่ยถึง 270 ตันต่อวัน น้ำนมดิบที่หายไปส่วนหนึ่งมาจากสมาชิกที่เลิกเลี้ยงโคนมเนื่องจากไม่สามารถแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นมากและสมาชิกอีกส่วนหนึ่งที่ตัดสินใจนำน้ำนมดิบไปส่งให้กับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบของเอกชนที่ให้ราคาที่สูงกว่าเป็นสาเหตุของค่าใช้จ่ายของการรวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์ที่เพิ่มขึ้น ทำให้สหกรณ์ต้องมีการปรับราคาที่จ่ายให้แก่สมาชิก แต่ในส่วนของการตรวจสอบคุณภาพยังคงใช้เกณฑ์มาตรฐานเดิม สหกรณ์จำเป็นต้องดำเนินการเคร่งครัดไปกว่านี้เพราะหากมีขั้นตอนที่มีความยุ่งยากมากขึ้นสมาชิกอาจ ตัดสินใจขายน้ำนมดิบให้กับศูนย์รวมนมของนมเอกชนเพิ่มขึ้น

การรับซื้อและรวบรวมน้ำนมดิบของสหกรณ์ส่วนใหญ่ เพื่อใช้ในการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมแปรรูปชนิดต่าง ๆ ของสหกรณ์เอง จะมีเพียงส่วนน้อยที่จะส่งให้กับลูกค้า ปัจจุบันลูกค้ารายสำคัญในการส่งน้ำนมดิบเพื่อนำไปใช้ในการผลิตนมแปรรูป ได้แก่ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยพินุลสงคราม ขั้นตอนสำหรับน้ำนมดิบที่ส่งให้ลูกค้าของสหกรณ์หนองโพธิ์ จะเหมือนที่กล่าวไปแล้ว

ข้างต้นซึ่งจะมีการตรวจสอบเพิ่มอีกหนึ่งขั้นตอน คือ การตรวจสอบน้ำหนักก่อนที่รถจะขนส่งน้ำหนักไปส่งให้กับลูกค้า

2) ธุรกิจการแปรรูปผลิตภัณฑ์นม

กิจกรรมรับซื้อและรวบรวมน้ำหนักของสหกรณ์ที่กล่าวไปในหัวข้อที่แล้วจัดว่าเป็นหนึ่งในกิจกรรมเพื่อจัดหาวัตถุดิบ ได้แก่ น้ำนมดิบ เพื่อใช้ในกิจกรรมการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นม กิจกรรมการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมเป็นกิจกรรมเพื่อให้เกิดความหลากหลายในตัวผลิตภัณฑ์โดยพยายามทำให้คุณค่าทางอาหารของนมลดลงน้อยที่สุด และเพื่อให้สามารถเก็บรักษาได้นานขึ้น

สหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีการดำเนินการกิจกรรมนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนตามลักษณะของน้ำนมดิบที่นำไปแปรรูป คือ นมโรงเรียนและนมพานิชย์ จากการสัมภาษณ์คุณประจวบ เงินสว่าง ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายตรวจสอบคุณภาพให้ข้อมูลว่าหลักในการวางแผนการผลิตนมแต่ละประเภทในแต่ละวัน เมื่อทราบปริมาณน้ำนมดิบที่มีในแต่ละวัน ฝ่ายผลิตจะนำปริมาณน้ำนมดิบมือเย็นของเมื่อวานรวมกับมือเช้าของวันนี้เป็นปริมาณน้ำนมดิบที่ใช้ในการวางแผนการผลิตทั้ง 2 ส่วน โดยการผลิตนมโรงเรียนแยกออกเป็น 2 แบบ คือ นมพาสเจอร์ไรส์และนมยูเอชที ส่วนนมพานิชย์ก็แบ่งตามการผลิตเป็น นมยูเอชที และนมพาสเจอร์ไรส์ (รวมทั้งที่เป็นนมเปรี้ยว) ซึ่งปั่นแบบถุงและขวด โยเกิร์ตและไอศกรีม

การวางแผนการผลิต อันดับแรกให้ความสำคัญในการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ก่อนเนื่องมาจากนมพาสเจอร์ไรส์เป็นนมที่มีอายุสั้น คือเฉลี่ยจะหมดอายุภายใน 10 วัน ซึ่งนมพาสเจอร์ไรส์มีทั้งนมโรงเรียนและนมพานิชย์ และต่อไปจะนำไปวางแผนในการผลิตนมยูเอชทีซึ่งก็มีทั้งนมโรงเรียนและนมพานิชย์เช่นเดียวกัน สาเหตุที่ให้ความสำคัญกับการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ก่อน และการผลิตนมพาสเจอร์ไรส์ทั้งแบบถุงและขวด จะเป็นการผลิตตามคำสั่งซื้อ (Make to order) ทั้งนี้การผลิตนมพาสเจอร์ไรส์และนมยูเอชที มีสายการผลิตที่แยกจากกันอย่างชัดเจน

ขั้นตอนหนึ่งของการผลิตนมยูเอชที ของสหกรณ์ คือ แต่ละล้อการผลิตนมยูเอชที สหกรณ์จะเก็บตัวอย่างไว้เป็นเวลา 10 วัน เพื่อนำมาตรวจสอบคุณภาพอีกครั้งก่อนส่งให้กับบริษัท ล็อกซ์เลย์ ในปี พ.ศ. 2549 พบว่าความผิดพลาดในกระบวนการผลิตซึ่งเกิดจากเครื่องจักรในส่วนที่เป็นขั้นตอนการฆ่าเชื้อซึ่งมีอายุการใช้งานมานานเกิดชำรุด ทำให้นมที่ผลิตมีการติดเชื้อ หากเกิดความผิดพลาดจากการผลิตดังเช่นกรณีข้างต้น เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์จะมาตรวจหาสาเหตุและถ่ายรูปเพื่อเก็บเป็นหลักฐาน เพื่อใช้เป็นเรียนสำหรับการแก้ไขปัญหาและวางแผนต่อไป นมยูเอชที ที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบขั้นสุดท้ายแล้ว สหกรณ์จะขนส่งไปยังบริษัท ล็อกซ์เลย์ ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการกระจายสินค้าไปทั่วประเทศ

2.1) นมโรงเรียน

นมโรงเรียนมี 2 รูปแบบ คือ นมพาสเจอร์ไรส์ และนมยูเอชที โดยแบบนมพาสเจอร์ไรส์ผลิตเพื่อให้นักเรียนดื่มในช่วงเปิดเทอม และจากนโยบายของรัฐที่ต้องการให้เยาวชนบริโภคนมมากขึ้นโดยเพิ่มจำนวนวันดื่มนมทำให้มีการผลิตนมโรงเรียนในรูปแบบนมยูเอชที เพื่อให้นักเรียนได้ดื่มในช่วงปิดเทอม จำนวนการผลิตนมโรงเรียนได้มาจากตัวแทนของสหกรณ์ฯ เข้าไปทำการประมูลกับ องค์การบริหารส่วนตำบล (อ.บ.ต) ต่างๆสำหรับโรงเรียนหลายๆแห่งจะแจ้งปริมาณที่ต้องการซึ่งยอดรวมและยอดซื้อแยกเป็นโรงเรียนผ่านตัวแทนสหกรณ์ฯ จากนั้นตัวแทนจะส่งปริมาณความต้องการนมในแต่ละวันมายังสหกรณ์ฯ ปริมาณความต้องการของนมโรงเรียนเป็นปริมาณที่แน่นอน ในการทำสัญญาตามกฎหมายนมโรงเรียนจะบังคับให้ผู้สัญญาต้องดำเนินการในรูปแบบสหกรณ์ ดังนั้นตัวแทนสหกรณ์ฯเป็นเสมือนผู้รับจ้างในการติดต่อให้กับสหกรณ์ฯ การผลิตนมโรงเรียนแบบ ยูเอชที ที่ต้องจ่ายให้นักเรียนนำไปดื่มช่วงปิดเทอม สหกรณ์ฯจะดำเนินการผลิตแบบสะสมไปเรื่อยๆ ปัจจุบันภาครัฐกำหนดนมโรงเรียนให้มีแบบรสเดียว คือ รสจืด ขนาดบรรจุ 200 ซี.ซี บรรจุภัณฑ์เหมือนกันทั่วประเทศ ต่างกันเฉพาะรายชื่อของผู้ผลิตเท่านั้น เพราะเห็นว่านมรสจืดเป็นนมที่ทำให้เยาวชนได้รับสารอาหารมากที่สุด คุณประจวบมีความคิดเห็นว่าภาครัฐมีนโยบายที่ส่งเสริมให้เยาวชนดื่มนมในช่วงวัย และจำนวนวันที่ดื่มนมให้มากกว่าเป้าหมายในปัจจุบัน ควรให้นักเรียนดื่มนมที่มีรสชาติหลากหลาย ไม่ควรที่จะให้ดื่มนมรสจืดเพียงอย่างเดียว เพราะจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย สหกรณ์ฯคาดการณ์ว่าปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้ของสมาชิกจะไม่เพียงพอต่อการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมในอนาคต

2.2) นมพานิชย์

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่านมพานิชย์แบ่งตามการผลิตเป็น นมยูเอชที และนมพาสเจอร์ไรส์ (รวมทั้งที่เป็นนมเปรี้ยว) ซึ่งปั่นแบบถุงและขวด โยเกิร์ตและไอศกรีม โดยนมพานิชย์ที่มีความสำคัญกับสหกรณ์ฯ ได้แก่ นมยูเอชที เนื่องจากเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างกำไรให้กับสหกรณ์ฯจำนวนมาก นมยูเอชที ที่สหกรณ์ฯผลิตมี 2 ขนาด คือ ขนาด 200 ซี.ซี. จำหน่ายภายใต้แบรนด์ “ลิตเติ้ล” มี 3 รส ได้แก่ รสจืด รสหวาน และรสช็อคโกแลต ขนาด 250 ซี.ซี. จำหน่ายภายใต้แบรนด์ “หนองโพ” มี 4 รส ได้แก่ รสจืด รสหวาน รสช็อคโกแลต และรสกาแฟ ซึ่งสหกรณ์ฯไม่ได้เป็นผู้จำหน่ายเอง แต่ให้สิทธิในการจำหน่ายผ่านบริษัทตัวแทนคือ บริษัท ล็อกซ์เล่ย์ เทรดดิ้ง จำกัด ในการจำหน่ายนมหนองโพทั่วประเทศแต่เพียงผู้เดียว

ในปัจจุบันยอดจำหน่ายนมของบริษัท ล็อกซ์เล่ย์ เทรดดิ้ง จำกัด เฉลี่ยประมาณ 200,000 หีบ ต่อเดือน (1 หีบ เท่ากับ 48 กล่อง) ในการประสานงานกับสหกรณ์ฯ บริษัท ล็อกซ์เล่ย์ฯจะแจ้ง ปริมาณนมที่ต้องการโดยระบุเกี่ยวกับรส ขนาดและจำนวน

ที่ต้องการล่วงหน้า 1 เดือนมายังฝ่ายการตลาดของสหกรณ์ฯ จากนั้นฝ่ายการตลาดจัดส่งคำสั่งซื้อที่ได้รับให้กับฝ่ายผลิตเพื่อใช้ในการวางแผนการผลิตต่อไป เนื่องจากความต้องการของตลาดมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทำให้ต้องมีการเปลี่ยนการวางแผนการผลิตให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดซึ่งมีผลให้ปริมาณการผลิตแต่ละครั้งไม่เท่ากัน

ในปัจจุบันยอดจำหน่ายนมยูเอชที ของสหกรณ์ฯ ลดลงเนื่องมาจากผู้บริโภคนิยมหันไปบริโภคนมเปรี้ยวที่มีความหลากหลายของรสชาติมากกว่า ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้นมผงขาดมันเนยในการผลิตนมเปรี้ยว แต่เนื่องจากปัจจุบันนมผงขาดมันเนยมีราคาที่สูงขึ้นมากเนื่องจากประเทศออสเตรเลียซึ่งเป็นผู้ส่งออกนมผงขาดมันเนยที่สำคัญประสบปัญหาภัยแล้ง ปัญหาสภาพแวดล้อมแปรปรวนแปรทำให้ผลผลิตลดลงจำนวนมาก รวมทั้งค่าขนส่งที่เพิ่มขึ้นอันเนื่องมาจากวิกฤตน้ำมันส่งผลให้ราคานมผงนำเข้าราคาแพง ไม่ใช่เพียงผู้ประกอบการนมเปรี้ยวเท่านั้นที่ใช้นมผงขาดมันเนยเป็นวัตถุดิบหลักในการผลิตยังมีผู้ประกอบการนมพาสเจอร์ไรส์หลายรายที่ใช้นมผงขาดมันเนยเป็นวัตถุดิบในการผลิตนมแปรรูป นมผงเป็นเป็นนมที่เกิดจากการระเหยน้ำทำให้มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำซึ่งมีผลให้ผู้บริโภคได้รับสารอาหารไม่เต็มที่ คุณประจวบกล่าวว่า ผู้บริโภคสามารถทดสอบด้วยตนเองได้ว่านมที่ซื้อมาบริโภคทำมาจากนมผงหรือไม่โดยการเทนมแล้วสังเกตดู ถ้าหากมีตะกอนเกิดขึ้นแสดงว่านมพร้อมดื่มมีส่วนประกอบของนมผง ในอดีตกรมปศุสัตว์เคยประกาศถึงมาตรการการตรวจสอบโรงงานนมแปรรูปว่ามีการใช้นมผงเป็นส่วนประกอบหรือไม่ แต่ปัจจุบันกรมปศุสัตว์ก็ยังไม่มีการดำเนินการแต่อย่างใด

จากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์พบว่าผู้บริโภคมีภาพพจน์ผลิตภัณฑ์นมของของสหกรณ์โคนมหนองโพเปรี้ยวเสมือนคนชรา คือ มีความเชื่อมั่นในมาตรฐานการผลิตแต่รูปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ สหกรณ์ฯจึงร่วมมือกับบริษัท ล็อกซ์เลย์เพื่อเปลี่ยนภาพลักษณ์ให้กับผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์ฯ โดยการเปลี่ยนแบรนด์ในนมขนาด 200 ซี.ซี. จากชื่อแบรนด์ “ลิตเติ้ล” เป็น “บิก บิก” พร้อมกับปรับเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์ใหม่ โดยคาดหวังว่าการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จะช่วยให้อยอดขายและภาพพจน์ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์ฯ เปลี่ยนไปจากเดิม

สหกรณ์ฯยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆที่แปรรูปจากนม เช่น นมเปรี้ยว ไอศกรีม โยเกิร์ต และเนย ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีปริมาณการผลิตไม่มากและขายเฉพาะที่ร้านค้าของสหกรณ์ฯ

2.3) ผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์

สหกรณ์มีการปรับปรุงและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยฝ่ายผลิตผลิตภัณฑ์และฝ่ายการตลาดจะเป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลด้านนี้ ปัจจุบันผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์ มี 7 ชนิด ได้แก่

2.3.1) ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์ (Pasteurized)

เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 73 องศาเซลเซียส เวลา 16 วินาที จึงยังคงคุณค่าทางอาหารครบถ้วน จากความสดใหม่ของนมพาสเจอร์ไรส์ส่งผลให้มีผู้ดื่มเพิ่มขึ้นมาก สหกรณ์ ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ในหลายรูปแบบเพื่อความสะดวกและตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์บรรจุของขนาด 200 ซีซี. ประกอบด้วยรสจืด รสหวาน รสช็อกโกแลต รสสตอเบอรี่ และรสกาแฟ
- ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์บรรจุขวดขนาด 200 ซีซี. ประกอบด้วย รสจืด รสหวาน รสช็อกโกแลต รสสตอเบอรี่ และรสกาแฟ
- ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์ บรรจุขวดขนาด 5,000 ซีซี. ประกอบด้วยรสจืดและรสหวาน

2.3.2) นมโรงเรียนเป็นผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มรสจืด

สำหรับโครงการอาหารเสริม (นมโรงเรียน) มี 2 รูปแบบ ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์นมพาสเจอร์ไรส์ บรรจุของขนาด 200 ซีซี. ประกอบด้วย รสจืด
- ผลิตภัณฑ์นม ยูเอชที บรรจุกล่องขนาด 200 ซีซี. ประกอบด้วย รสจืด

2.3.3) ผลิตภัณฑ์นมยูเอชที (Ultra Heat Treatment)

เป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการฆ่าเชื้อที่อุณหภูมิ 138 องศาเซลเซียส เวลา 4 วินาที มีการพิสูจน์แล้วว่าด้วยอุณหภูมิและระยะเวลาดังกล่าวจะไม่ลดคุณค่าทางอาหารของนม และคุณสมบัติทางด้านสี กลิ่น รสชาติ ก็ไม่เปลี่ยนแปลง ผลิตภัณฑ์นมยูเอชที ของสหกรณ์ มี 2 ขนาด ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์นม ยูเอชที ขนาด 200 ซีซี. บรรจุกล่อง "ลิตเติ้ล" ประกอบด้วย รสจืด รสหวาน รสช็อกโกแลต
- ผลิตภัณฑ์นม ยูเอชที ขนาด 250 ซีซี. บรรจุกล่อง "หน่องโพ" ประกอบด้วย รสจืด รสหวาน รสช็อกโกแลต และรสกาแฟ

2.3.4) ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ (Drinking Yoghurt)

มีรสชาติที่หลากหลายของน้ำผลไม้ผสมกับนมโคสดแท้ มี 4 รูปแบบ ได้แก่

- ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ บรรจุขนาด 150 ซีซี. ประกอบด้วย รสส้ม รสสับปะรด รสผลไม้รวม และรสมิคซ์เบอร์รี่
- ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรส์ บรรจุขนาด 140 ซีซี. ประกอบด้วย รสส้ม รสสับปะรด รสผลไม้รวม และรสมิคซ์เบอร์รี่
- ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวพร้อมดื่มยูเอชที บรรจุกล่อง ประกอบด้วย รสส้ม รสผลไม้รวม และรสมิคซ์เบอร์รี่ และประเภทไขมันต่ำและแคลเซียมสูง
- ผลิตภัณฑ์นมเปรี้ยวพร้อมดื่มยูเอชที บรรจุกล่อง “สลิม (Slim)” ขนาด 180 ซีซี. ประกอบด้วย รสส้ม รสผลไม้รวม และรสมิคซ์เบอร์รี่

2.3.5) โยเกิร์ต (Yogurt)

เป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สหกรณ์ฯผลิตขึ้นมาอันเนื่องมาจากเล็งเห็นถึงความต้องการของผู้บริโภคยุคใหม่ที่ห่วงใยสุขภาพกันมากขึ้น ขนาดบรรจุถ้วย 150 กรัม มี 2 รสชาติ คือ โยเกิร์ตผสมวุ้นมะพร้าวและโยเกิร์ตผสมสับปะรด

2.3.6) เนย (Butter)

ได้มาจากการสกัดไขมันนมจากนมสดทำให้ได้เนยสดหนองโพซึ่งมี 2 ชนิด คือ เนยจืดและเนยเค็ม บรรจุ 1 กิโลกรัม

2.3.7) ไอศกรีม (Ice Cream)

เป็นไอศกรีมที่ผลิตจากนมสดแท้ โดยนำเอานมและครีมไปปั่นและทำให้ร้อนที่อุณหภูมิ 48 องศาเซลเซียส เติมน้ำตาลผสมต่างๆลงไปอุ่นให้ร้อนเป็นเวลานาน 30 นาที แล้วนำไปผ่านการพาสเจอร์ไรส์หลังจากนั้นนำไปเพื่อโฮโมจีไนซ์เพิ่มความหนืด แล้วทำให้เย็นลงและบ่มไว้ ที่อุณหภูมิ 3 องศาเซลเซียส เป็นเวลานาน 4-24 ชั่วโมง นำเข้าเครื่อง Freezer เพื่อเพิ่มฟองอากาศ แล้วนำไปบรรจุในภาชนะที่ต้องการและเก็บไว้ในห้องเย็นต่อไป

3) ธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์

เป็นการจัดการด้านอาหารสัตว์จำหน่ายให้แก่สมาชิก ซึ่งการจัดการและการดำเนินงานด้านธุรกิจการผลิตอาหารสัตว์ มีการจัดการที่แยกส่วนออกมาอย่างชัดเจน ดังภาพที่ 4.13

สหกรณ์ดำเนินการด้านธุรกิจอาหารสัตว์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหาและอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก โดยสหกรณ์เล็งเห็นว่าต้นทุนที่สำคัญในการเลี้ยงโคนม คือ ต้นทุนค่าอาหารของโคนมและกิจกรรมบริการธุรกิจอาหารสัตว์มีการผลิตอาหารสำหรับโคนม และจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาที่เหมาะสมและต่ำกว่าในตลาด

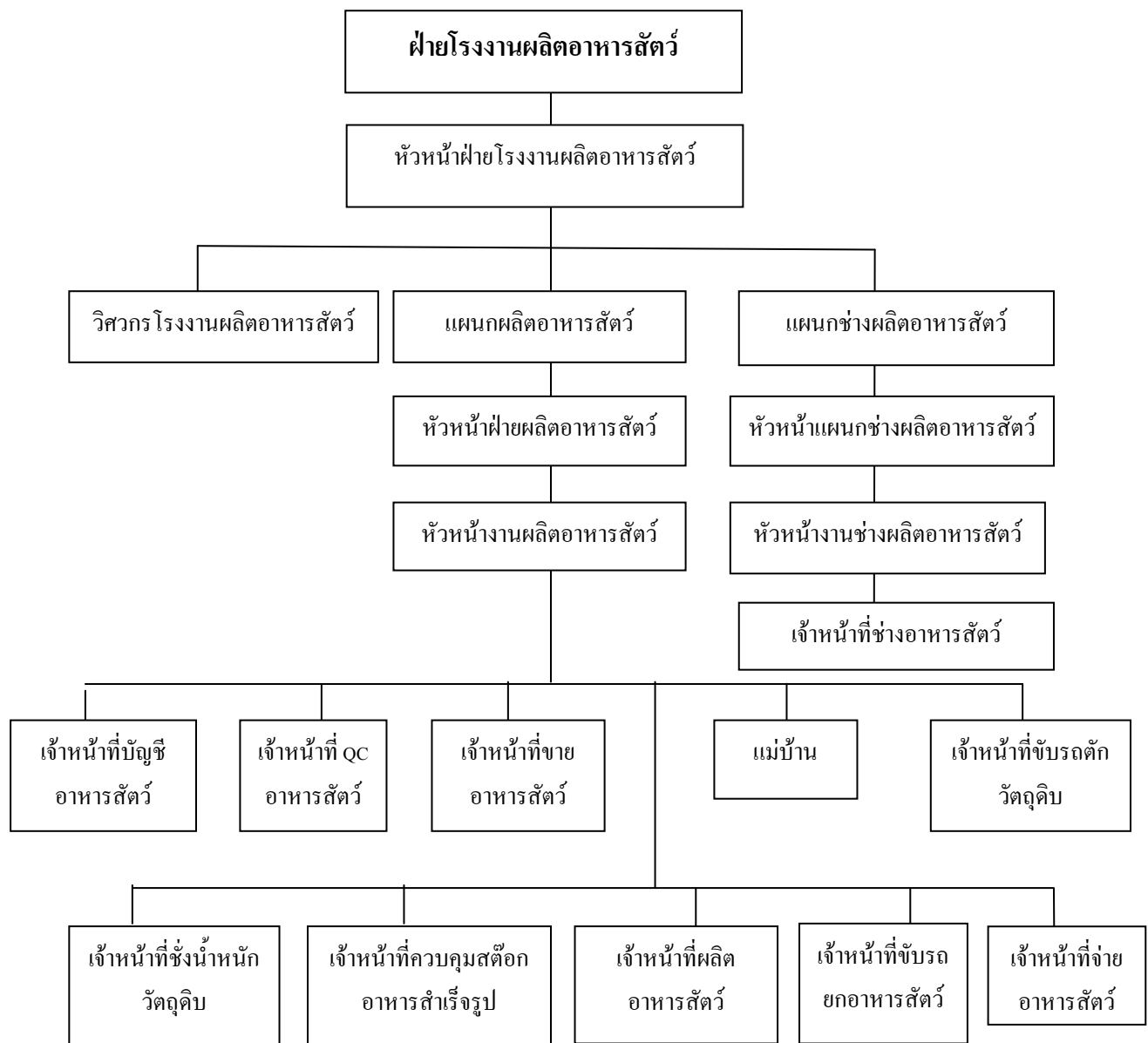
ปัจจุบันสหกรณ์ มีการผลิตอาหารสัตว์โดยเฉลี่ยวันละประมาณ 200 ตัน โดยส่วนหนึ่งขายให้กับสมาชิกประมาณ 100 กว่าตันต่อวัน อีกส่วนจะขายให้กับสหกรณ์อื่นๆที่มาซื้อกับสหกรณ์ เช่น สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด โดยจะมารับซื้อที่สหกรณ์เอง ราคาที่ขายให้กับสหกรณ์โคนมอื่นๆ จะขายในราคาที่มากกว่าสมาชิกของสหกรณ์กระสอบละ 10 บาท ในด้านรูปแบบอาหารชั้นของสหกรณ์ที่รูปแบบของอาหารชั้นมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปคือ ในปัจจุบันอาหารชั้นมีลักษณะเป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปไม่ต้องใช้น้ำอย่างในอดีต การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกษตรกรเกิดความสะดวกในการใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูปของสหกรณ์ ที่นิยมในกลุ่มสมาชิกมี 3 สูตร ได้แก่ โปรตีน 16 สำหรับโคเล็ก ราคาขายสมาชิก 170 บาทต่อกระสอบ โปรตีน 17 สำหรับโครีดนม ราคาขายสมาชิก 195 บาทต่อกระสอบ โปรตีน 20 สำหรับโครีดนมเพ็งคลอด ราคาขายสมาชิก 195 บาทต่อกระสอบ โดยทุกสูตรบรรจุ 30 กิโลกรัมต่อกระสอบ

สหกรณ์มีการบริการให้กับสมาชิกในการซื้ออาหารชั้น คือ สมาชิกที่ซื้ออาหารโคนมไม่ต้องชำระค่าอาหารชั้นเป็นเงินสด สหกรณ์จะหักค่าอาหารนี้จากบัญชีค่านำนมดิบที่เกษตรกรส่งทุกๆ 10 วัน และทางสหกรณ์มีบริการส่งอาหารโคนมนี้ถึงฟาร์มไม่ว่าจะซื้อในปริมาณมากหรือน้อยเท่าใดก็ตาม

4) ธุรกิจจำหน่ายสินค้า

แยกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์ และฝ่ายสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและสวัสดิการ

4.1) ฝ่ายร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์นมของสหกรณ์ และจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคให้แก่สมาชิกสหกรณ์และบุคคลทั่วไป ลูกค้าที่เป็นบุคคลทั่วไปส่วนใหญ่เป็นลูกค้าชาจร ที่แวะซื้อผลิตภัณฑ์นมต่างๆของทางสหกรณ์โดย ราคาขายเป็นราคาปกติที่ขายใน

ภาพที่ 4.13 โครงสร้างฝ่ายผลิตอาหารสัตว์

ที่มา : ฝ่ายธุรการและงานบุคคล-สหกรณ์โคนมหนองโพฯ

ตลาดเนื่องจากสหกรณ์ฯได้ทำสัญญากับบริษัท ล็อกซเล่ย์ซึ่งเป็นตัวแทนจำหน่ายหมนอนไฟให้แก่สหกรณ์ฯแต่เพียงผู้เดียวว่าสหกรณ์ฯจะไม่ขายสินค้าแข่งกับบริษัท ล็อกซเล่ย์ การทำร้านค้าถือเป็นส่วนหนึ่งในการโปรโมทผลิตภัณฑ์ต่างๆ

4.2) ฝ่ายสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและสวัสดิการ เป็นธุรกิจที่ช่วยจัดหา น้ำมัน/เชื้อเพลิง/สารหล่อลื่น จำหน่ายให้แก่สมาชิก

สหกรณ์ฯดำเนินการด้านธุรกิจอาหารสัตว์โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดหา และอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิก โดยสหกรณ์ฯเล็งเห็นว่าต้นทุนที่สำคัญในการเลี้ยงโคนม คือ ต้นทุนค่าอาหารของโคนมและกิจกรรมบริการธุรกิจอาหารสัตว์มีการผลิตอาหารสำหรับโคนมและจำหน่ายให้กับสมาชิกในราคาที่เหมาะสมและต่ำกว่าในตลาด

ปัจจุบันสหกรณ์ฯ มีการผลิตอาหารสัตว์โดยเฉลี่ยวันละประมาณ 200 ตัน โดยส่วนหนึ่งขายให้กับสมาชิกประมาณ 100 กว่าตันต่อวัน อีกส่วนจะขายให้กับสหกรณ์อื่นๆ ที่มารับซื้อกับสหกรณ์ฯ เช่น สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด โดยจะมารับซื้อที่สหกรณ์ฯเอง ราคาที่ขายให้กับสหกรณ์โคนมอื่นๆ จะขายในราคาที่มากกว่าสมาชิกของสหกรณ์ฯกระสอบละ 10 บาท ในด้านรูปแบบอาหารชั้นของสหกรณ์ฯที่รูปแบบของอาหารชั้นมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปคือ ในปัจจุบันอาหารชั้นมีลักษณะเป็นอาหารเม็ดสำเร็จรูปไม่ต้องใช้น้ำอย่างในอดีต การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกษตรกรเกิดความสะดวกในการใช้อาหารเม็ดสำเร็จรูปของสหกรณ์ฯ ที่นิยมในกลุ่มสมาชิกมี 3 สูตร ได้แก่ โปรตีน 16 สำหรับโคเล็ก ราคาขายสมาชิก 170 บาทต่อกระสอบ โปรตีน 17 สำหรับโครีดนม ราคาขายสมาชิก 195 บาทต่อกระสอบ โปรตีน 20 สำหรับโครีดนมเพิงคลอด ราคาขายสมาชิก 195 บาทต่อกระสอบ โดยทุกสูตรบรรจุ 30 กิโลกรัมต่อกระสอบ

สหกรณ์ฯมีการบริการให้กับสมาชิกในการซื้ออาหารชั้น คือ สมาชิกที่ซื้ออาหารโคนมไม่ต้องชำระค่าอาหารชั้นเป็นเงินสด สหกรณ์ฯจะหักค่าอาหารนี้จากบัญชีค่าน้ำนมดิบที่เกษตรกรส่งทุกๆ 10 วัน และทางสหกรณ์ฯมีบริการส่งอาหารโคนมนี้ถึงฟาร์มไม่ว่าจะซื้อในปริมาณมากหรือน้อยเท่าใดก็ตาม

5) งานบริการส่งเสริม (ผสมเทียม)

กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรที่สหกรณ์ฯจัดให้กับสมาชิก ได้แก่ การให้บริการฝึกอบรมและการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก การตรวจโรคติดต่อ การตัดกิ๊บโคนมและการผสมเทียม

จากการสัมภาษณ์คุณสาทร คงกระพัน รักษาการผู้จัดการสหกรณ์ฯและรองประธานสหกรณ์ฯ ทราบว่าสหกรณ์ฯมีการฝึกอบรมและการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิก ในกาดานการเลี้ยงโคนม การจัดการฟาร์มตลอดจนข้อมูลเกี่ยวกับตลาดนมพร้อมดื่ม ซึ่งเป็นบริการที่สหกรณ์ฯจัดให้ฟรีแก่สมาชิกโดยมุ่งหวังให้สมาชิกมีความรู้และนำไปปรับปรุงในการเลี้ยงโคนมและผลิตนํ้านมดิบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นผลดีกับสมาชิกในระยะยาว การให้บริการด้านนี้ของสหกรณ์ฯยังมีขอบเขตที่จำกัด เนื่องจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมที่เป็นผู้รับผิดชอบมีเพียงไม่กี่ท่านส่วนสมาชิกมีเป็นจำนวนมากทำให้การให้บริการอาจไม่ทั่วถึง ซึ่งเห็นได้จากการอบรมจะเป็นการทยอยให้การอบรมกับสมาชิกครั้งละ 100 กว่าราย การประเมินผลหลังจากเข้ารับการอบรมพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ไม่สามารถทำตามรูปแบบของการอบรมได้ด้วยเหตุผลบางประการ เช่น ข้อจำกัดด้านเงินทุนและความไม่มั่นใจว่าหากทำการลงทุนแล้วผลตอบแทนที่ได้รับจะคุ้มกับการลงทุนหรือไม่ ยกตัวอย่างในกรณีการทำฟาร์มมาตรฐาน สหกรณ์ฯมีการบริการอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกหลายอย่าง เช่น รถแมคโครเพื่อขุดบ่อเกรอะสำหรับดักมูลโคก่อนปล่อยนํ้าลงคลอง ซึ่งซึ่งสหกรณ์ฯให้บริการฟรี นอกจากนี้ยังมีการให้เงินกู้โดยไม่คิดดอกเบี้ยแก่สมาชิกที่สนใจในการทำฟาร์มมาตรฐาน และสมาชิกที่ได้รับฟาร์มมาตรฐานจะได้รับราคารํ้านมดิบเพิ่มขึ้น 50 สตางค์ต่อกิโลกรัม แม้ว่าสหกรณ์ฯจะมีข้อเสนอดังกล่าว สมาชิกส่วนใหญ่ก็ยังไม่กล้าตัดสินใจในการลงทุนทำฟาร์มมาตรฐานอันเนื่องมาจากการกลัวความเสี่ยงต่างๆที่จะเกิดขึ้นในตลาดนมที่มีการเปลี่ยนแปลงผันผวนอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพื่อทำฟาร์มมาตรฐานมีเพียง 100 กว่ารายเท่านั้นและสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเป็นสมาชิกที่มีฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่

สหกรณ์ฯมีบริการให้ฟรีสำหรับการตรวจโรคโคนม หากเป็นการรักษา ฉีดวัคซีน และผสมเทียม สมาชิกต้องเสียค่าใช้จ่ายบางส่วนเอง แต่เป็นราคาที่ไม่น่าแพง สหกรณ์ฯมีเจ้าหน้าที่ดูแลในส่วนนี้ คือ นายสัตวแพทย์ 1 ท่าน และสัตวบาล 3-4 ท่าน บริการที่สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ คือ การผสมเทียมเพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อต้นทุนการผลิต

หน่วยงานที่ให้บริการผสมเทียมโคนมในพื้นที่มี 5 แห่ง คือ ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์ฯ โรงพยาบาลสัตว์หนองโพ ศูนย์วิจัยผสมเทียมจังหวัดราชบุรี ปศุสัตว์อำเภอ และผู้ให้บริการเอกชนต่างๆ ค่าใช้จ่ายในการผสมเทียมขึ้นอยู่กับคุณภาพน้ำเชื้อที่สมาชิกเลือกใช้ สมาชิกส่วนใหญ่จะเลือกใช้บริการของศูนย์เอกชนเนื่องจากบุคลากรของสหกรณ์ฯมีไม่เพียงพอในการให้บริการและค่าบริการของศูนย์เอกชนก็ไม่ต่างกับสหกรณ์ฯมากนัก ส่วนบริการทางการแพทย์อื่นๆ เช่น การทำคลอดโค สมาชิกส่วนใหญ่จะทำกันเอง

ยกเว้นในกรณีที่แม่โคไม่สามารถคลอดเองได้ สมาชิกจะแจ้งขอให้สหกรณ์ส่งสัตวแพทย์มาให้ความช่วยเหลือ

6) ธุรกิจรับฝากและธุรกิจสินเชื่อ

เป็นธุรกิจที่ให้บริการรับฝากเงิน และให้สิทธิในการกู้เงินจากสหกรณ์โคนมหนองโพแก่สมาชิก สหกรณ์มีบริการด้านการเงินให้แก่สมาชิก 2 แบบ คือ การรับฝากเงินและการให้เงินกู้

6.1) บริการรับฝากเงิน

การรับฝากเงินจะรับฝากเฉพาะสมาชิกทั้งในรูปแบบของเงินฝากออมทรัพย์และออมทรัพย์พิเศษ โดยอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าธนาคารพาณิชย์ อยู่ที่ประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปี ปัจจุบันสหกรณ์มีโครงการออมทรัพย์สะสมซึ่งเป็นการบังคับในการออม โดยในแต่ละงวดการส่งน้ำนมดิบ สหกรณ์จะหักไว้ร้อยละ 2 และเงินสะสมนี้จะกลายเป็นหุ้น (10 บาทต่อ 1 หุ้น) โดยปลายปีจะได้รับเงินปันผลจากจำนวนหุ้น และยอดเงินสะสมนี้สามารถขอกู้เงินได้ในวงเงินร้อยละ 80 ของมูลค่าหุ้นที่มี

6.2) การบริการให้กู้เงิน

ในอดีตสหกรณ์บริการให้กู้เงินมีการให้วงเงินกู้สูงถึง 500,000 บาท ระยะเวลาชำระหนี้ 5 ปี แต่ในปัจจุบันมีการปรับโครงสร้างเป็น 2 แบบ คือ

แบบแรก ได้แก่ การขอกู้เงินในวงเงินร้อยละ 80 ของมูลค่าหุ้นที่มี เพื่อให้สมาชิกใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนหรือใช้เป็นแหล่งเงินทุนกรณีฉุกเฉิน เงินกู้แบบนี้เป็นการกู้ระยะสั้นไม่เกิน 1 ปีโดยใช้หุ้นค้ำประกัน

แบบที่สอง เป็นการจำนองที่ดินโดยให้ธนาคารตีราคา การกู้แบบที่สองนี้เป็นการกู้ระยะปานกลางและระยะยาววงเงินสูงสุดคือ 350,000 บาท โดยใช้ที่ดินในการค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ยใกล้เคียงกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) วงเงินในการพิจารณามี 2 ระดับ คือ ระดับแรก เป็นการกู้ระยะปานกลางวงเงินไม่เกิน 300,000 บาท ระยะเวลาในการชำระคืน 3 ปี ระดับที่สอง เป็นการกู้ระยะยาว วงเงินตั้งแต่ 300,000 บาท และสูงสุด 350,000 บาท ระยะเวลาผ่อนชำระ 5 ปี

ก่อนที่จะมีการอนุมัติเงินกู้ สหกรณ์จะส่งเจ้าหน้าที่เพื่อเข้าไปตรวจสอบความสามารถในการชำระหนี้โดยพิจารณาจากขนาดฟาร์มที่สามารถให้ผลผลิต คือ ดูจากจำนวนโคนมที่สามารถให้น้ำนมดิบรวมถึงที่ดินของสมาชิก จากนั้นเจ้าหน้าที่จะส่งข้อมูลให้กับกรรมการเพื่อพิจารณาต่อไป ส่วนการชำระหนี้ของสมาชิกจะผ่อนชำระทุก 10 วันด้วยการหัก

บัญชีค่าน้ำนมดิบที่สมาชิกส่งให้กับสหกรณ์ฯ กรณีของสมาชิกไม่ชำระหนี้คั้นเคยมีเกิดขึ้นบ้าง เช่น ในกรณีที่สมาชิกตัดสินใจเลิกเลี้ยงโคนม สหกรณ์ฯจะส่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายติดตามหนี้สินเข้าพบสมาชิกดังกล่าว ซึ่งจะใช้การพูดคุยแบบประนีประนอมมากกว่าจะใช้มาตรการรุนแรง โดยขอให้สมาชิกใช้หนี้ตามความสามารถของสมาชิกที่ทำได้

สหกรณ์ฯมีบริการพิเศษเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบ หากโคนมของสมาชิกเป็นโรคและได้รับการรักษาด้วยการฉีดยาปฏิชีวนะ ก่อนทำการรีดนมส่งให้กับสหกรณ์ฯจะต้องมีการตรวจสอบว่าในน้ำนมดิบมีสารตกค้างของยาปฏิชีวนะหรือไม่ โดยก่อนทำการส่งนมให้กับสหกรณ์ฯหลังจากเกษตรกรหยุดรีดนมโคตัวนั้นไป 3 ถึง 5 วัน สมาชิกสามารถส่งตัวอย่างน้ำนมดิบเพื่อให้สหกรณ์ฯตรวจสอบสารตกค้าง ผลที่ได้หลังจากการตรวจสอบ สหกรณ์ฯจะแจ้งผลกลับไปยังสมาชิกโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายและค่าบริการใดๆ

4.5 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์

หัวข้อนี้อธิบายถึงฐานะทางการเงินของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) โดยอธิบายถึงสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนของสหกรณ์แต่ละแห่ง

4.5.1 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

1) สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546-2548 จาก 29.93 ล้านบาทในปี 2546 เป็น 31.06 ล้านบาทในปี 2548 เนื่องจากในช่วง 3 ปีนี้ทางสหกรณ์ฯมีการเพิ่มขึ้นในส่วนของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ซึ่งอยู่ในสินทรัพย์ประเภทไม่หมุนเวียน จนในปี 2549 สินทรัพย์รวมได้ลดลงเหลือ 28.46 ล้านบาท ซึ่งลดลงไป 2.60 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 8.38 (ตารางที่ 4.9) เนื่องจากในปี 2549 ธุรกิจโครงการนาหญ้าของสหกรณ์ฯที่ซึ่งเคยเป็นหนึ่งในธุรกิจให้บริการและส่งเสริมทางการเกษตร ได้ออกไปจัดตั้งเป็นกลุ่มสมาชิกโครงการธุรกิจนาหญ้า ทำการบริหารและจัดการกันเองภายในกลุ่มโดยสหกรณ์ฯเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดจำหน่าย จึงทำให้สินทรัพย์ในส่วนของเครื่องมือ เครื่องจักรนี้ลดลงในปี พ.ศ. 2549

ตารางที่ 4.9 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ.2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
สินทรัพย์หมุนเวียน	11.56	10.38	10.95	13.46
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	18.37	20.58	20.11	15.00
รวมสินทรัพย์ของสหกรณ์	29.93	30.96	31.06	28.46
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	2.03	0.10	-2.60
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(%)	-	6.78	0.33	-8.38

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

2) หนี้สินของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

หนี้สินรวมของสหกรณ์ฯเริ่มมีแนวโน้มลดลงตั้งแต่ปี 2548 และ 2549 จากในปี 2547 สหกรณ์ฯมีหนี้สินรวมอยู่ 20.94 ล้านบาท ซึ่งลดลงเป็น 20.41 ล้านบาท โดยคิดเป็น อัตราลดลงร้อยละ 2.53 ในปี 2548 และได้ลดลงต่อเนื่องในปี 2549 เป็น 18.52 ล้านบาท คิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 9.27 (ตารางที่ 4.10) เนื่องจากเงินกู้ระยะยาวที่สหกรณ์ฯกู้ยืมจาก กองทุนพัฒนาสหกรณ์ฯตั้งแต่ปี 2545 เพื่อส่งเสริมเกษตรกรสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 7.20 ล้านบาทและเพื่อก่อสร้างศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบจำนวน 3.00 ล้านบาทนั้นลดลง โดยปัจจุบัน เงินกู้ระยะยาวคงเหลือเฉพาะเงินกู้เพื่อส่งเสริมเกษตรกรสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 5.76 ล้านบาทและหนี้สินไม่หมุนเวียนอื่นซึ่งประกอบไปด้วย เงินสำรองบำเหน็จเจ้าหน้าที่ เงินสวัสดิการ ช่วยเหลือสมาชิกจำนวน 0.23 ล้านบาท ทั้งนี้หนี้สินระยะสั้นที่เพิ่มขึ้นในปี 2549 มาจากการ เพิ่มขึ้นของเจ้าหนี้การค้า โดยในปี 2548 มีเจ้าหนี้การค้าจำนวน 4.48 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 7.57 ล้านบาทในปี 2549

ตารางที่ 4.10 หนี้สินรวมของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ.2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
หนี้สินระยะสั้น	11.06	13.03	10.51	12.53
หนี้สินระยะยาว	8.85	7.92	9.90	5.99
รวมหนี้สินของสหกรณ์	19.90	20.94	20.41	18.52
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	1.04	-0.53	-1.89
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (ร้อยละ)	-	5.23	-2.53	-9.27

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

3) ทุนของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

ทุนของสหกรณ์ฯ จาก 10.03 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2546 ได้ลดลงในปี พ.ศ. 2547 เป็น 10.02 ล้านบาท เนื่องจากเกิดการขาดทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ จึงทำให้ต้องนำทุนสำรองไปชดเชยส่วนที่ขาดทุน สำหรับปีพ.ศ. 2548 สหกรณ์ฯ มีทุนเพิ่มขึ้นเป็น 10.65 ล้านบาท จากการที่สหกรณ์ฯ มีกำไรสุทธิเพิ่มขึ้นจำนวนมาก รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของทุนเรือนหุ้นของสหกรณ์ฯ จากการเข้ามาถือหุ้นเพิ่มขึ้นของสมาชิกใหม่ สำหรับในปีพ.ศ. 2549 ทุนของสหกรณ์ฯ ได้ลดลงเป็น 9.94 ล้านบาท ซึ่งเกิดจากการกำไรสุทธิที่ลดลงไปมากของสหกรณ์ฯ จากการรับซื้อน้ำมันดิบจากสมาชิกในราคาที่สูง (ตารางที่ 4.11)

4.5.2 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

จากรายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ได้แสดงฐานะทางการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วยสินทรัพย์ หนี้สินและทุนดำเนินงาน ในงบดุล ประจำปีสิ้นสุด พ.ศ. 2547 – 2549 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

พบว่าสินทรัพย์รวมของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ในปีพ.ศ. 2548 เท่ากับ 83.30 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 2.95 ล้านบาท จาก 80.35 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งคิดเป็นอัตราการ

เพิ่มขึ้นจากปีพ.ศ.2547เท่ากับร้อยละ 3.67 โดยมูลค่าสินทรัพย์รวมที่เพิ่มขึ้นมาจากการเพิ่มขึ้นของที่ดินอาคารและอุปกรณ์ เงินมัดจำซื้อเครื่องจักร เงินกู้ยืมระยะยาว

ตารางที่ 4.11 **ทุนรวมของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549**

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ.2549
ทุนเรือนหุ้น	7.40	7.93	8.25	8.25
ทุนสำรอง	1.37	0.90	0.90	0.99
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบ และอื่นๆ	1.17	1.19	0.81	0.69
กำไรสุทธิประจำปี	0.088	-	0.069	0.005
รวมทุนของสหกรณ์	10.03	10.02	10.65	9.94
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	-0.009	0.63	-0.71
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(ร้อยละ)	-	-0.1	6.31	-6.67

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี 2546-2549

ในปีพ.ศ.2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีสินทรัพย์รวม 71.67 ล้านบาท ซึ่งลดลงจากปีพ.ศ.2548 เท่ากับ 11.63 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงเทียบกับปี พ.ศ. 2547 ร้อยละ -13.96 โดยมูลค่าสินทรัพย์ที่ลดลงในปีพ.ศ.2549 มาจากการลดลงของเงินสดและเงินฝากธนาคาร จำนวน 9.45 ล้านบาท รวมทั้งการลดลงในส่วนของเงินให้กู้ยืมระยะยาว จำนวน 2.84 ล้านบาท ส่งผลให้มูลค่าสินทรัพย์รวมลดลง (ตารางที่ 4.12)

2) หนี้สินของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีหนี้สินรวม 47.96 ล้านบาท เพิ่มขึ้น 4.78 ล้านบาทจากปี พ.ศ. 2547 คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงร้อยละ 11.07 โดยการเพิ่มขึ้นของหนี้สินของสหกรณ์ฯเป็นการเพิ่มขึ้นของหนี้สินไม่หมุนเวียนในส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาว จำนวน 4.96 ล้านบาทและส่วนของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี

ปีพ.ศ.2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีหนี้สินรวมเท่ากับ 41.32 ล้านบาทลดลงจากปีพ.ศ.2548 เป็นจำนวน 6.64 ล้านบาทคิดเป็นอัตราการลดลงเท่ากับร้อยละ 13.84

ส่วนหนี้สินหมุนเวียน พบว่าในปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์มีหนี้สินหมุนเวียน 15.58 ล้านบาทลดลงจากปี พ.ศ. 2548 ในส่วนของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระภายในหนึ่งปี ซึ่งลดลงถึง 2.93 ล้านบาท

ตารางที่ 4.12 สินทรัพย์รวมของ สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ปีพ.ศ. 2547-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
สินทรัพย์หมุนเวียน	43.46	44.62	38.17
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	36.89	38.68	33.50
รวมสินทรัพย์	80.35	83.30	71.67
เพิ่มขึ้น/ลดลง		2.	(11.63)
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)		3.	(13.96)

ที่มา: รายงานประจำปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

หนี้สินไม่หมุนเวียน มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีหนี้สินไม่หมุนเวียน 25.74 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2548 จากการลดลงของเงินกู้ยืมระยะยาวจำนวน 4.4ล้านบาท เนื่องจากสหกรณ์ชำระหนี้กรมส่งเสริมสหกรณ์หมด (ตารางที่ 4.13)

3) ทุนของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปีพ.ศ.2547 เป็นต้นมา โดยทุนของสหกรณ์ประกอบไปด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ และผลกำไร (ขาดทุน) โดยในปีพ.ศ.2548 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 35.34 ล้านบาท ลดลง 1.83 ล้านบาทจากปีพ.ศ.2547 ซึ่งการลดลงนี้มาจากผลกำไรของสหกรณ์ที่ลดลง เนื่องจากธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตรประเภทผลิตอาหารหยาบ 16A ที่ขาดทุนถึง 1.16 ล้านบาทในปีพ.ศ.2548 และธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตรประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขายที่ขาดทุน 0.83 ล้านบาท

ตารางที่ 4.13 หนี้สินของ สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ปี พ.ศ. 2547-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
หนี้สินหมุนเวียน	18.29	17.67	15.58
หนี้สินไม่หมุนเวียน	24.88	30.28	25.74
รวมหนี้สิน	43.18	47.96	41.32
เพิ่มขึ้น/ลดลง		4.78	(6.64)
อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		11.07	(13.84)

ที่มา: รายงานประจำปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

ในปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 30.34 ล้านบาทลดลง 5.00 ล้านบาทจากปีที่ผ่านมา คิดเป็นอัตราการลดลงถึง ซึ่งการลดลงของทุนสหกรณ์ฯนี้มาจากทุนสำรองที่ลดลง 3.83 ล้านบาท เพราะสหกรณ์ฯนำไปชดเชยผลการดำเนินงานขาดทุน โดยในปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิถึง 3.84 ล้านบาท ซึ่งมีสาเหตุหลักจากการขาดทุนเพิ่มขึ้นของธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตรประเภทสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย การขาดทุนต่อเนื่องจากธุรกิจแปรรูปผลผลิตการเกษตรประเภทผลิตอาหารหยาบ 16A และการขาดทุนของธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย (ตารางที่ 4.14)

ตารางที่ 4.14 ทุนดำเนินงานของ สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ปี พ.ศ. 2547-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ.2547	พ.ศ.2548	พ.ศ.2549
ทุนเรือนหุ้น	7.39	7.97	7.53
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่น ๆ	20.55	19.85	19.92
ทุนสำรอง	6.34	6.63	2.88
กำไร(ขาดทุน)สุทธิประจำปี	2.87	0.88	(3.84)
รวมทุนของสหกรณ์	37.17	35.34	30.34
เพิ่มขึ้น/ลดลง		-1.83	(5.00)
อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)		-4.92	-14.15

ที่มา รายงานประจำปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

4.5.3 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

1) สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2546-2548 จาก 48.37 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2546 เป็น 79.16 ล้านบาท ในปี 2548 เนื่องจากในช่วง 3 ปี สหกรณ์มีการเพิ่มขึ้นในส่วนของเงินสดและเงินฝากธนาคาร ในปีพ.ศ. 2549 สินทรัพย์รวมได้ลดลงเหลือ 73.01 ล้านบาท ซึ่งลดลง 6.15 ล้านบาท จากปี 2548 คิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 7.77 เนื่องจากในปี 2549 มีจำนวนเงินให้กู้ยืมระยะยาวลดลง ซึ่งประกอบด้วย เงินกู้ยืมกองทุนพัฒนาสหกรณ์ เพื่อพัฒนาธุรกิจโคนมและเงินกู้ยืมกองทุนพัฒนาสหกรณ์ เพื่อยกระดับมาตรฐานฟาร์ม ถึงกำหนดชำระเงินกู้ประเภท เกิน 1 ปี จึงส่งผลให้สินทรัพย์ของไม่หมุนเวียนของสหกรณ์ลดลง (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ.2547	พ.ศ.2548	พ.ศ. 2549
สินทรัพย์หมุนเวียน	29.08	40.89	48.21	47.04
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	19.29	18.68	30.94	25.97
รวมสินทรัพย์	48.37	59.56	79.16	73.01
เพิ่มขึ้น/ลดลง	-	11.19	19.59	(6.15)
อัตราการเปลี่ยนแปลง(ร้อยละ)	-	23.14	32.89	(7.77)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

2) หนี้สินของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

หนี้สินรวมของสหกรณ์เริ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2546-2548 จาก 26.49 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 36.63 และ 54.70 ล้านบาท ในปี 2547 และ 2548 ตามลำดับ ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ปี 2548 มีมูลค่าหนี้สินของสหกรณ์สูงที่สุด คือ 54.70 ล้านบาท มีอัตราการเพิ่มขึ้นร้อยละ 49.34 ทางสหกรณ์ได้ขอกู้เงินจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ ตามโครงการปรับปรุงฟาร์มโคนมเข้าสู่มาตรฐานจำนวน 17.00 ล้านบาท บาท และปล่อยสินเชื่อให้สมาชิกกู้

ในปี 2549 เริ่มมีการชำระหนี้ในส่วนนี้ ทำให้ยอดเงินกู้ยืมระยะยาวลดลง ส่งผลให้หนี้สินของสหกรณ์ฯลดลง (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 หนี้สินรวมของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด ปี 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ.2547	พ.ศ.2548	พ.ศ.2549
หนี้สินหมุนเวียน	17.98	27.38	32.53	30.87
หนี้สินไม่หมุนเวียน	8.51	9.25	22.17	18.10
รวมหนี้สินของสหกรณ์	26.49	36.63	54.70	48.97
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	10.14	18.07	(5.73)
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(%)	-	38.27	49.34	(10.48)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด

3) ทุนของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด

ทุนของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546-2548 จาก 21.88 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 24.46 ล้านบาท ในปี 2548 ส่วนในปี 2549 กำไรสุทธิลดลงมาก ส่งผลให้ทุนของสหกรณ์ฯมีอัตราการลดลงของทุนร้อยละ 1.71 ซึ่งในส่วนทุนเรือนหุ้น สหกรณ์ฯมีการระดมทุนโดยการให้สมาชิกถือหุ้นเพิ่มพิเศษ (ตารางที่ 4.17)

4.5.4 ฐานะทางการเงินของสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

1) สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

สินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ในปีพ.ศ. 2549 ลดลงเหลือ 1,563.07 ล้านบาทซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2548 เท่ากับ 118.50 ล้านบาท (ตารางที่ 4.18) หรือคิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 7.04 ส่วนหนึ่งเนื่องจากปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯมีเงินให้กู้ยืมระยะยาวและที่ดินอาคารและอุปกรณ์-สุทธิลดลงเท่ากับ 35.23 และ 322.82 ล้านบาท ตามลำดับ เงินให้กู้ยืมระยะยาวประกอบด้วยลูกหนี้เงินกู้ระยะปานกลาง ลูกหนี้เงินกู้ระยะยาว จึงส่งผลให้สินทรัพย์ของไม่หมุนเวียนของสหกรณ์ฯลดลง

ตารางที่ 4.17 ทุนของสหกรณ์โคนมไทยเดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ.2547	พ.ศ.2548	พ.ศ.2549
สินทรัพย์หมุนเวียน	899.52	1,127.,83	1,139.36	1,106.97
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	662. 01	NA	542.21	456.10
รวมสินทรัพย์ของสหกรณ์	1,561.54	NA	1,681.56	1,563.07
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	-	-	(118.50)
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(%)	-	-	-	(7.04)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

ตารางที่ 4.18 สินทรัพย์รวมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ปี พ.ศ. 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
ทุนเรือนหุ้น	2.76	3.52	4.05	5.15
ทุนสำรอง	6.44	7.61	8.53	9.09
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ	6.72	7.67	7.73	7.97
กำไรสุทธิประจำปี	5.96	4.14	4.15	1.83
รวมทุนของสหกรณ์	21.88	22.94	24.46	24.04
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	1.06	1.52	(0.42)
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (%)	-	4.83	6.62	(1.71)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมหนองโพ ปี 2546-2549

2) หนี้สินของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

หนี้สินรวมของสหกรณ์โคนมหนองโพในปีพ.ศ. 2549 ลดลงเหลือ 718.90 ล้านบาท จาก 866.53 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 หรือคิดเป็นอัตราการลดลงร้อยละ 17.04 (ตารางที่ 4.19) สหกรณ์ฯได้ขอกู้เงินจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ในวงเงิน 36.00 ล้านบาท เพื่อส่งเสริมเกษตรกรสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมรายใหม่ตามโครงการธุรกิจโคนมจำนวน 120 คน วงเงิน 4.20 ล้านบาท เพื่อให้สมาชิกผู้เพื่อนำไปปรับปรุงฟาร์มให้เป็นฟาร์มมาตรฐาน ขอกู้เงินจาก บมจ.ธนาคารกสิกรไทย และ บมจ.ธนาคารนครหลวงไทย เริ่มมีการชำระหนี้ในส่วนนี้ ทำให้ยอดเงินกู้ยืมระยะยาวลดลง ส่งผลให้หนี้สินของสหกรณ์ฯลดลง

3) ทุนของสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ทุนของสหกรณ์โคนมของสหกรณ์โคนมหนองโพ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2546-2549 จาก 765.14 ล้านบาท ในปี 2546 เป็น 844.17 ล้านบาท ในปี 2549 ในปี 2548 ถึงแม้ทุนของสหกรณ์ฯจะเพิ่มขึ้นแต่ในส่วนของการชำระหนี้ลดลงมาจาก 42.65 ล้านบาท ในปี 2547 ลดลงเป็น 15.24 ล้านบาท ในปี 2548 แต่เพิ่มขึ้นในปี 2549 เป็น 21.28 ล้านบาท (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.19 หนี้สินรวมของสหกรณ์โคนมหนองโพ ปี 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
หนี้สินหมุนเวียน	633.12	639.08	720.81	588.55
หนี้สินไม่หมุนเวียน	147.47	-	145.72	130.35
รวมหนี้สินของสหกรณ์	780.59	-	866.53	718.90
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	-	-	(147.63)
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(%)	-	-	-	(17.04)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมหนองโพ ปี 2546-2549

ตารางที่ 4.20 ทุนของของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ปี พ.ศ. 2546-2549

(หน่วย: ล้านบาท)

รายการ	พ.ศ. 2546	พ.ศ. 2547	พ.ศ. 2548	พ.ศ. 2549
ทุนเรือนหุ้น	177.65	193.64	209.43	217.74
ทุนสำรอง	214.54	253.09	279.23	301.03
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและ อื่นๆ	308.78	309.86	311.23	304.13
กำไรสุทธิประจำปี	69.17	42.65	15.24	21.28
รวมทุนของสหกรณ์	765.14	799.25	815.03	844.17
เพิ่มขึ้น/ลดลง(บาท)	-	34.12	15.78	29.14
อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง(%)	-	4.46	1.97	3.57

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ ปี พ.ศ. 2546-2549

4.6 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์

หัวข้อนี้อธิบายถึงผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) รายละเอียดแสดงดังนี้

4.6.1 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ได้ดำเนินธุรกิจทั้งหมด 4 ประเภท คือ ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบ ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร ธุรกิจสินเชื่อและธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายจากการดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546-2549 สหกรณ์ฯ ประสพกับทั้งภาวะการณ์ขาดทุนและกำไร(ตารางที่ 4.21) โดยในปี 2546 สหกรณ์ฯ มีกำไรจากการดำเนินงาน 0.09 ล้านบาท แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ฯ ต้องประสพกับภาวะการณ์ขาดทุนเป็นจำนวนเงิน 0.47 ล้านบาท สาเหตุส่วนใหญ่เป็นเพราะในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ฯ มีต้นทุนขาย/บริการ ค่าบรรทุกนํ้านมดิบ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมและค่ารักษาความปลอดภัยเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ขาดทุนในธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบจำนวน 0.91 ล้านบาท สำหรับในปี 2548 สหกรณ์ฯ มีกำไรเพิ่มขึ้นเป็น 0.69 ล้านบาท โดยเป็นผลมาจากสหกรณ์ฯ มีกำไรจากการขายนํ้านมดิบ ซึ่งผลกำไรที่ได้สหกรณ์ฯ จะทำการ

จัดสรรไปตามส่วนต่างๆ อาทิเช่น เงินปันผลให้แก่สมาชิกร้อยละ 5 ต่อปี เงินสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และเงินเฉลี่ยคืนธุรกิจซื้อ (อาหาร, ยา) ร้อยละ 0.6 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 86.21 ของกำไรสุทธิ ในปี 2549 สหกรณ์มีกำไรลดลงจากปี พ.ศ. 2548 เหลือ 0.005 ล้านบาท เนื่องจากสหกรณ์ขายน้ำมันดิบได้ลดลงและมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยเฉพาะค่าไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจาก 0.55 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2548 เป็น 1.05 ล้านบาทในปี พ.ศ.2549 นอกจากนี้ สหกรณ์ยังได้ปรับขึ้นราคาน้ำมันดิบเป็นกิโลกรัมละ 13.75 บาท ตามประกาศของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้แก่สมาชิกในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ.2550 เป็นต้นมา

ตารางที่ 4.21 กำไร (ขาดทุน) สุทธิของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ. 2546-2549

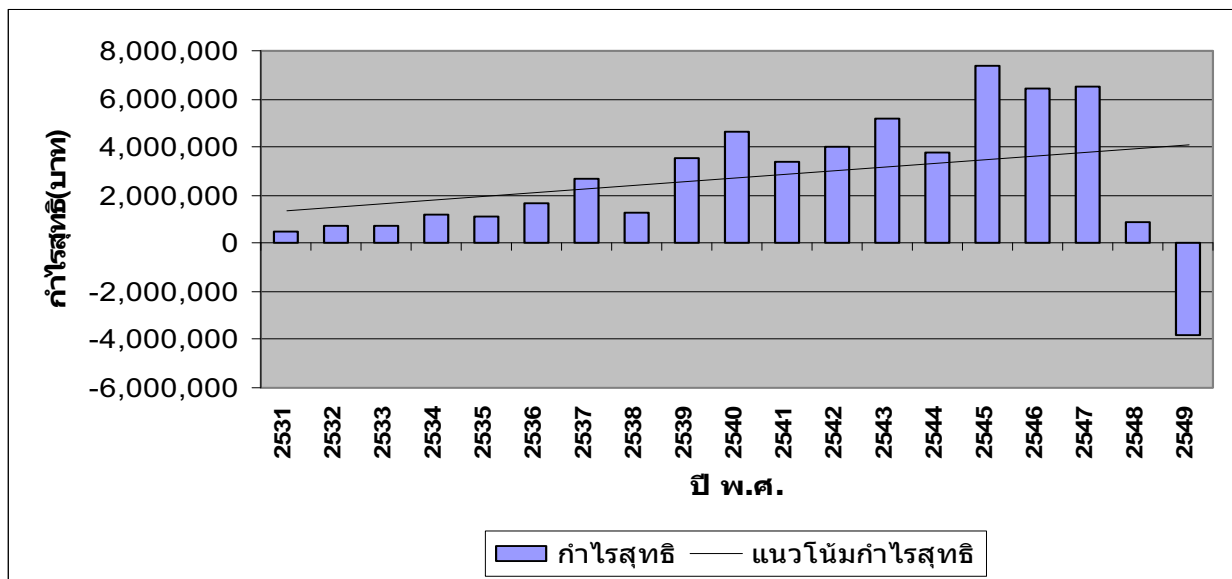
พ.ศ.	กำไร(ขาดทุน) สุทธิ (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น/ลดลง (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (%)
2546	0.09	-	-
2547	-0.47	-0.56	-638.45
2548	0.69	1.16	245.3
2549	0.005	-0.68	-99.22

ที่มา : รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ปี พ.ศ.2546-2549

4.6.2 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีการทำธุรกิจหลายประเภท เช่น การผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์ การผลิตโคสาวท้องคุณภาพดี เป็นต้น ดังนั้นในหัวข้อนี้จะแสดงให้เห็นภาพรวมของผลการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ จากผลกำไรสุทธิแล้ว ยังแสดงให้เห็นผลการดำเนินงานในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์ฯด้วย

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2531 พบว่า สหกรณ์ฯมีผลการดำเนินงานที่ดีมาโดยตลอด ดังจะเห็นได้จากผลกำไรสุทธิ (ภาพที่ 4.14) ที่สหกรณ์ฯมีผลกำไรจากการดำเนินงานทุกปีและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด โดยผลกำไรส่วนใหญ่ได้มาจากธุรกิจรวบรวมน้ำมันดิบ ยกเว้นในช่วงสองปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2548-2549) ที่ผลกำไรสุทธิลดลงอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 4.14 ผลกำไรสุทธิของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531- 2549

ที่มา: สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีรายได้จากการดำเนินงานลดลง โดยในปีพ.ศ.2548 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีรายได้จากการดำเนินงานเท่ากับ 108.59 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ.2547 ที่สหกรณ์มีรายได้เท่ากับ 113.31 ล้านบาท จากธุรกิจรวบรวมผลผลิตและธุรกิจแปรรูปผลิตผลทางการเกษตรประเภทผลิตอาหาร 16A

ในปีพ.ศ. 2549 ซึ่งสหกรณ์มีรายได้รวมเท่ากับ 100.00 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ.2548 เท่ากับ 8.59 ล้านบาท จากธุรกิจผลิตอาหาร16A ที่ลดลงถึง 3.19 ล้านบาท และจากธุรกิจอื่นๆ

ในขณะที่เดียวกันค่าใช้จ่ายรวมของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ลดลงต่อเนื่อง เช่นเดียวกัน โดยในปีพ.ศ.2548 สหกรณ์มีค่าใช้จ่ายรวม 107.71 ล้านบาท ลดลงจากปี พ.ศ. 2547 ที่มีค่าใช้จ่ายรวมเท่ากับ 110.43 ล้านบาท โดยค่าใช้จ่ายที่ลดลงในปีพ.ศ.2548 นั้นมาจากการลดลงในส่วนธุรกิจรวบรวมผลผลิต เพราะสหกรณ์นำค่าใช้จ่ายในส่วนของธุรกิจการผลิตนมพาสเจอร์ไรซ์แยกออกจากธุรกิจรวบรวมผลผลิตนั่นเอง ส่วนในปีพ.ศ.2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีค่าใช้จ่ายรวมเท่ากับ 103.84 ล้านบาทลดลงจากปีพ.ศ.2548 เท่ากับ 3.87 ล้านบาท จากการลดลงของค่าใช้จ่ายธุรกิจผลิตอาหารหยาบเป็นหลัก

จากรายได้และค่าใช้จ่ายรวมของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2547-2549นั้น ส่งผลให้ผลกำไรจากการดำเนินงานของสหกรณ์ลดลงต่อเนื่อง

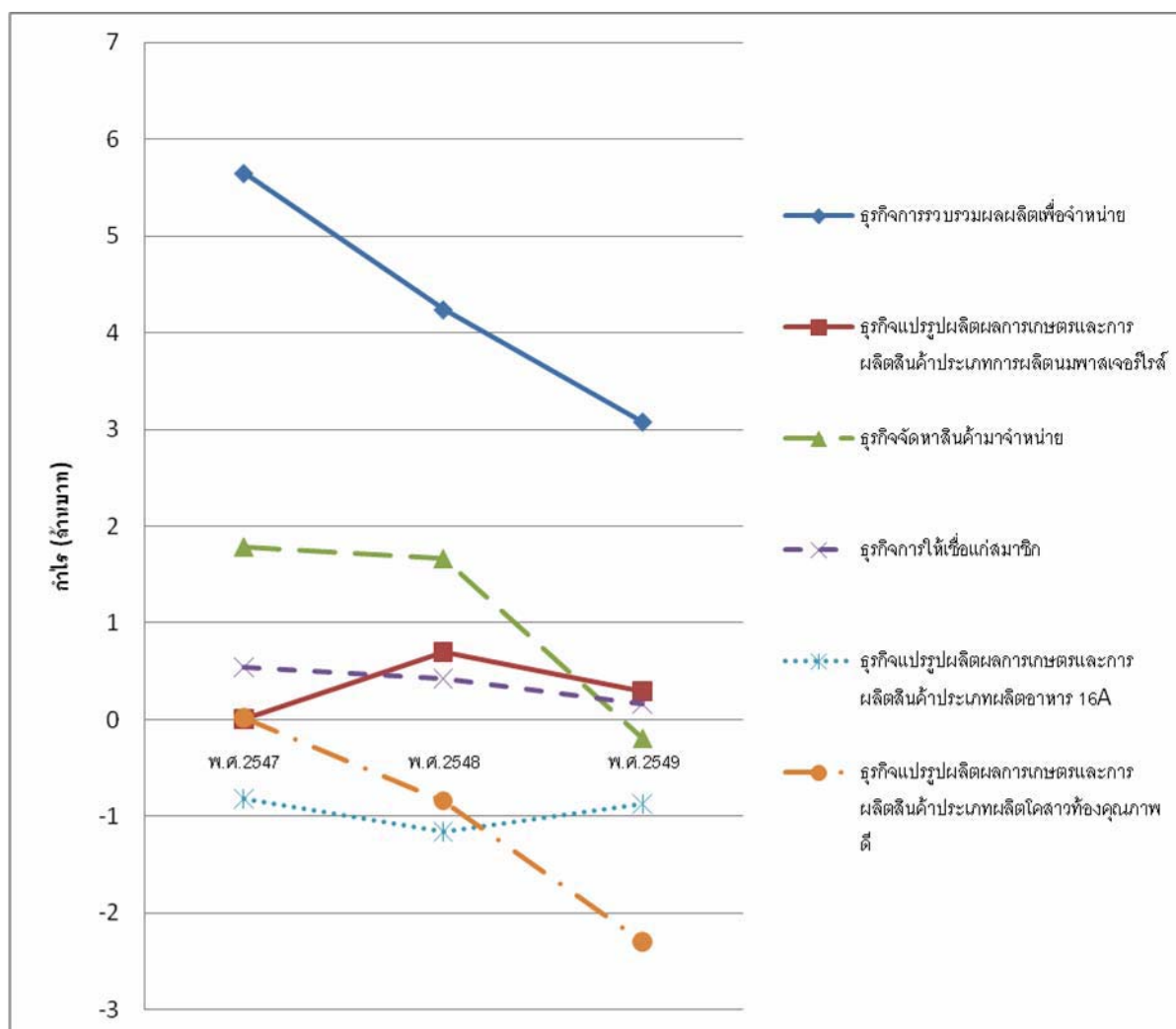
เช่นกันโดยในปี พ.ศ.2548 เท่ากับ 0.87 ล้านบาทลดลงจากปี พ.ศ.2547 เป็นจำนวน 2.00 ล้านบาท พบว่าในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯ ขาดทุนถึง 3.83 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการลดลงถึงร้อยละ 557 (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ปี พ.ศ. 2547-2549

พ.ศ.	กำไร(ขาดทุน)สุทธิ (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น/ลดลง (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (%)
2547	2.87		
2548	0.87	(2.00)	-70
2549	(3.83)	(4.70)	- 557

ที่มา รายงานประจำปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด

เมื่อพิจารณาผลกำไรในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์ฯ พบว่าธุรกิจรวบรวมผลผลิตมีผลกำไรดีที่สุด โดยในปีพ.ศ.2549 สหกรณ์ฯมีผลกำไรจากธุรกิจนี้ 3.08 ล้านบาท ธุรกิจที่มีผลขาดทุนมากที่สุด คือ ธุรกิจผลิตโคสาวท้องคุณภาพดีซึ่งในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯมีผลขาดทุนสุทธิจากธุรกิจนี้เป็นจำนวน 2.30 ล้านบาทต่อเนื่องมาจากการปี พ.ศ. 2548 ที่ขาดทุน 0.84 ล้านบาท รองลงมา คือ ธุรกิจแปรรูปผลิตผลการเกษตรและการผลิตสินค้าประเภทผลิตอาหาร 16A ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนในปี พ.ศ. 2549 เป็นจำนวน 0.87 ล้านบาท ต่อเนื่องจากการปีพ.ศ. 2548 และ พ.ศ.2547 (ภาพที่ 4.15)

ภาพที่ 4.15 แนวโน้มกำไรในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์โคนมบ้านปิ้ง จำกัดปี พ.ศ. 2548 – 2549
ที่มา รายงานประจำปีพ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมบ้านปิ้ง จำกัด

4.6.3 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีการประกอบธุรกิจ 5 ประเภท คือ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่าย ธุรกิจรวบรวมผลผลิต ธุรกิจให้บริการและส่งเสริมการเกษตร และธุรกิจผสมอาหาร จากปัญหาการขาดแคลนนํ้านมดิบ ทำให้รายได้จากการขายนํ้านมดิบของสหกรณ์มีปริมาณลดลง และปัญหาในเรื่องของต้นทุนค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงขึ้น ปี 2549 กำไรสุทธิมีอัตราการลดลงร้อยละ 55.89 (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 กำไร (ขาดทุน) สุทธิของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด ปีพ.ศ. 2546-2549

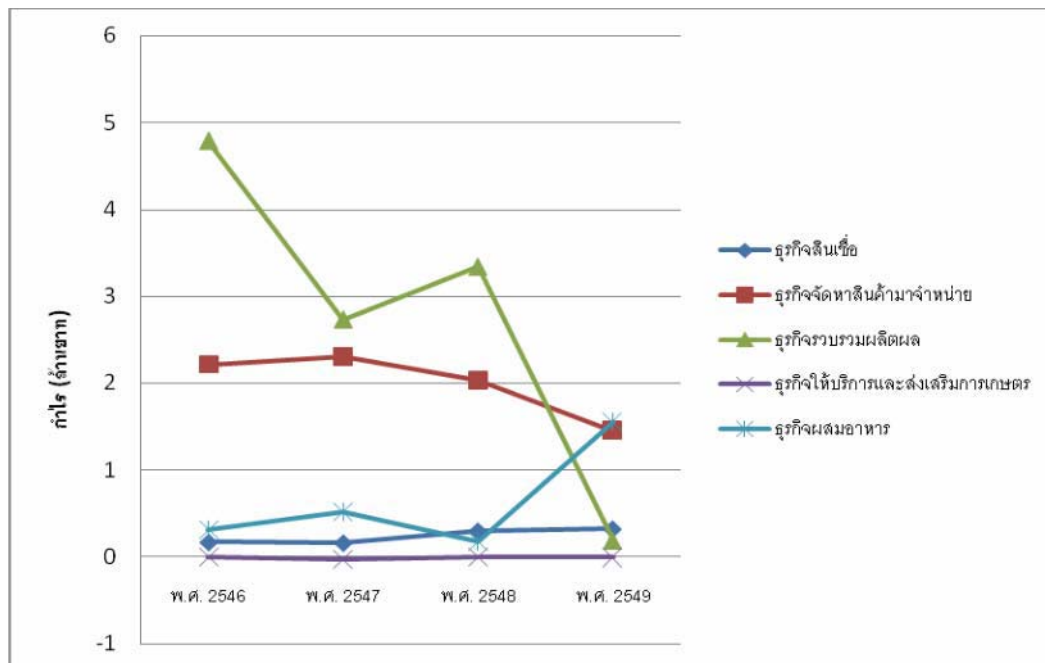
พ.ศ.	กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น/ลดลง (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (%)
2546	5.96	-	-
2547	4.14	(1.82)	(30.50)
2548	4.15	0.009	0.21
2549	1.83	(2.32)	(55.89)

ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด

ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (ปีพ.ศ. 2546-2548) ธุรกิจรวบรวมผลผลิตเป็นธุรกิจที่ทำกำไรให้กับสหกรณ์ฯ มากที่สุดในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯ ต้องมีค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงมากเนื่องจากน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้นมาก จึงมีผลกระทบต่อแต่ละธุรกิจ มาก ซึ่งธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบได้รับผลกระทบมากที่สุด (ภาพที่ 4.16)

4.6.4 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ปีพ.ศ. 2548 สหกรณ์โคนมหนองโพมีกำไรรวม 70.35 ล้านบาท และเพิ่มเป็น 73.79 ล้านบาทในปีพ.ศ. 2549 หรือคิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 4.89 (ตารางที่ 4.24) โดยกำไรส่วนใหญ่มาจากการธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบและการแปรรูป (ภาพที่ 4.17) สหกรณ์โคนมหนองโพฯ ได้รับผลกระทบน้อยจากวิกฤตน้ำมันและการแย่งซื้อนํ้านมดิบของศูนย์รวบรวมเอกชน เนื่องจากสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีการนำสินค้าหลักไปแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าอย่างหลากหลาย เช่น นมโรงเรียน นมพาสเจอร์ไรด์ นมยูเอชที ไอศกรีม เป็นต้น นอกจากนี้สหกรณ์หนองโพฯ ยังมีการปรับตัวด้านการตลาดด้วยการปรับปรุงรูปลักษณ์ของสินค้าให้เป็นที่ดึงดูดของลูกค้

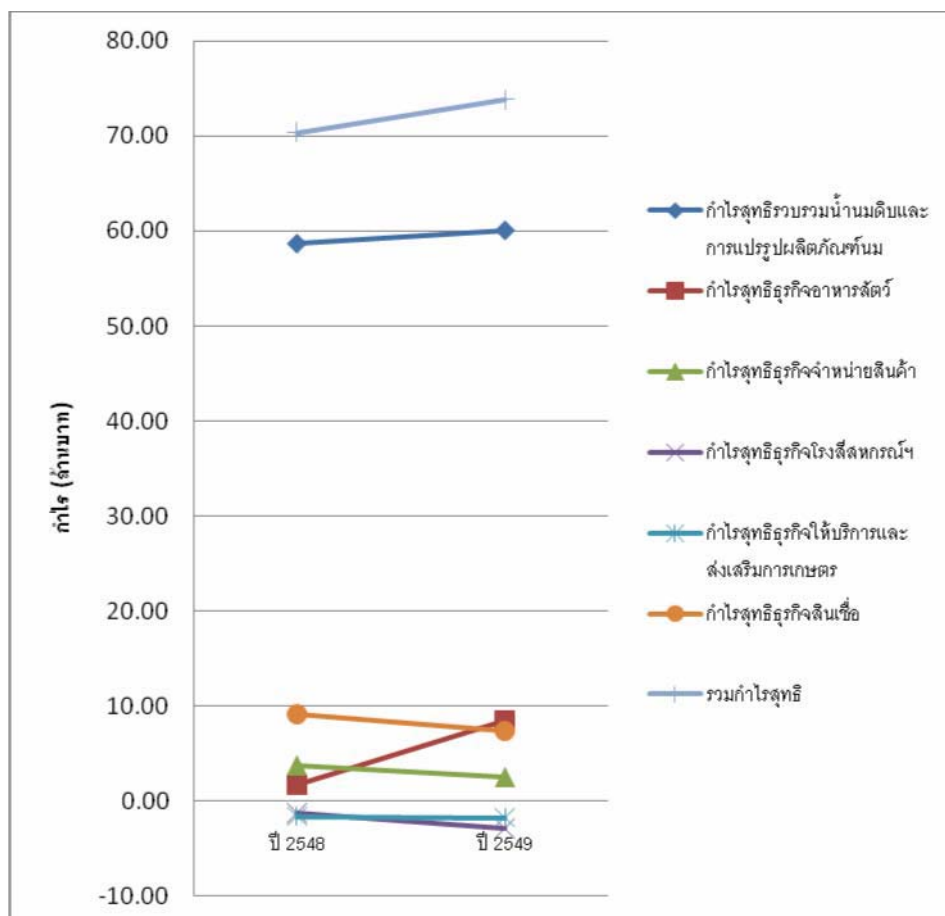

ภาพที่ 4.16 แนวโน้มกำไรในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด
ที่มา: รายงานประจำปีของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด

ตารางที่ 4.24 กำไรสุทธิรวมทั้ง 6 ธุรกิจของสหกรณ์โคนมหนองโพ

พ.ศ.	กำไรสุทธิ (ล้านบาท)	เพิ่มขึ้น/ลดลง (ล้านบาท)	อัตราการเพิ่มขึ้น/ลดลง (%)
2548	70.35		
2549	73.79	3.44	4.89

ที่มา: รายงานประจำปีสหกรณ์โคนมหนองโพ ปี 2548-2549

ภาพที่ 4.17 แนวโน้มกำไรในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์โคนมหนองโพ

ที่มา: รายงานประจำปีสหกรณ์โคนมหนองโพ ปีพ.ศ. 2548-2549

4.7 บทสรุปการบริหารจัดการของสหกรณ์โคนม

การบริหารจัดการสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่ง คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) สามารถสรุปได้ว่าธุรกิจหลักของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่ง คือ ธุรกิจรวบรวมน้ำนมดิบ ซึ่งในภาวะวิกฤตด้านพลังงานและราคาน้ำนมดิบที่มีการประกันราคาทำให้สหกรณ์โคนมมีปัญหาในการดำเนินงาน เนื่องมาจากต้นทุนด้านอาหารที่เพิ่มสูงขึ้นและการที่สหกรณ์ต้องแข่งขันกับศูนย์รวมน้ำนมดิบของเอกชน

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนธุรกิจย่อยกับระยะเวลาการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่ง สามารถจำแนกสหกรณ์ได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) **สหกรณ์โคนมพื้นฐาน (Traditional Dairy Cooperative)** เป็นสหกรณ์โคนมที่ดำเนินธุรกิจในลักษณะซื้อมา-ขายไป ซึ่งเป็นสหกรณ์ที่เพิ่งเริ่มก่อตั้งมาไม่นานโดยสหกรณ์ฯ ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก คือ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด และสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด ซึ่งการที่ภาครัฐควบคุมราคาน้ำนมดิบทำให้สหกรณ์ฯ ได้รับผลกระทบในการดำเนินงานเนื่องจากต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น 2) **สหกรณ์โคนมนวัตกรรม (Innovative Dairy Cooperative)** เป็นสหกรณ์โคนมที่ดำเนินงานมาช่วงเวลาหนึ่งแล้วมองเห็นช่องทางในการเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือลดต้นทุนการผลิตด้วยการเน้นด้านความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ คือ สหกรณ์โคนมบ้านปิ้ง จำกัด 3) **สหกรณ์โคนมครบวงจร (Integrated Dairy Cooperative)** เป็นสหกรณ์โคนมที่ดำเนินงานมาเป็นเวลานาน ขนาดใหญ่ และมี economy of scale ที่จะดำเนินธุรกิจแบบแนวดิ่งตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ คือ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตน้ำมันน้อยที่สุดเนื่องจากเป็นผู้ผลิตและผู้แปรรูป ในส่วนด้านการตลาดและการจัดจำหน่ายมีบริษัทเอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ

ทางการเงินของสหกรณ์โคนม

ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ได้จากสถานะภาพทางการเงินซึ่งเครื่องมือ CAMELS Analysis เป็นตัวบ่งชี้ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์โคนมโดยมองจาก 6 มิติ คือ มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์ มิติที่ 3 ชีตความสามารถในการบริหาร มิติที่ 4 การทำกำไร มิติที่ 5 สภาพคล่อง และมิติที่ 6 ผลกระทบต่อธุรกิจ เนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูล งานวิจัยนี้ครอบคลุมเฉพาะมิติที่ 1- 5 เท่านั้น และเป็นการวิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของสหกรณ์โคนม 4 แห่ง คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) โดยเปรียบเทียบกับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม และสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม จากนั้นเปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์โคนมกับมิติทั้ง 5 ของ CAMELS Analysis และการประเมินสหกรณ์โคนมทั้ง 4 รายละเอียดแสดงดังนี้

5.1 มิติที่ 1 ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง (Capital Adequacy)

ตัวชี้วัดในมิติที่ 1 มีด้วยกัน 5 ตัว คือ อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนการเติบโตทุนของสหกรณ์ อัตราการเติบโตของหนี้สิน และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน

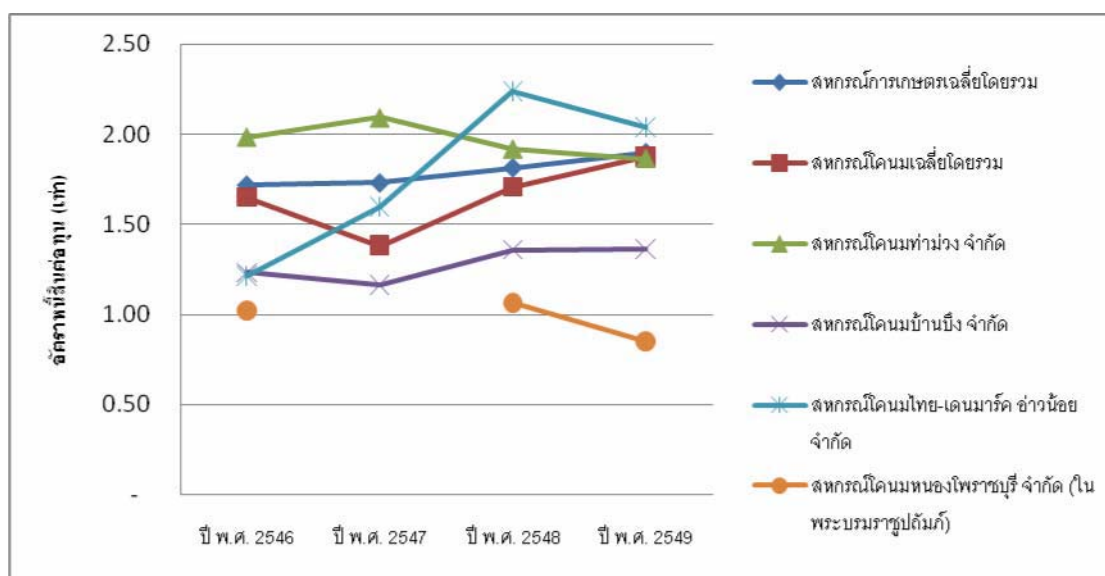
5.1.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์

ตัวชี้วัดนี้แสดงถึงทุนของสหกรณ์ทั้งหมดที่มีอยู่ที่สามารถรองรับหนี้สินทั้งหมดซึ่งเป็นภาระทางการเงินของสหกรณ์ได้มากน้อยเพียงใด สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.65, 1.38, 1.71 และ 1.88 เท่า ตามลำดับ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 1.72, 1.73, 1.81 และ 1.90 เท่า

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.98, 2.09, 1.92 และ 1.86 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.1) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องซึ่งมีสาเหตุมาจากหนี้สินทั้งหมดของสหกรณ์มีการปรับตัวลดลง โดยในปี พ.ศ. 2548 เป็นการลดลงในส่วนของเงินรับฝากจากสมาชิกและการชำระเงินกู้ระยะยาว และในปี พ.ศ. 2549 เป็นการลดลงของรายได้จากการอุดหนุนหรือการรับรู้และจากการชำระเงินกู้ระยะยาว แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีความสามารถในการชำระหนี้และมีสภาพคล่องเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมท่าม่วงมีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนน้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ในปีพ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.23, 1.16, 1.36 และ 1.36 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.1) พบว่าอัตราส่วนนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพราะสหกรณ์มีหนี้สินระยะยาวเพิ่มขึ้นจากเงินกู้ยืมระยะยาวที่สหกรณ์กู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ในปี พ.ศ.2548 เพื่อมาใช้หมุนเวียนในธุรกิจเลี้ยงโคสาวทองคุณภาพดีและธุรกิจผลิตอาหารสัตว์ รวมทั้งนำมาจ่ายเป็นค่าซ่อมแซมอาคาร โรงงานและเครื่องจักรของธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบและผลิตนมพาสเจอร์ไรส์

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.21, 1.60, 2.24 และ 2.04 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.1) พบว่า สหกรณ์มีอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนแต่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงว่าสหกรณ์ อยู่ในสถานะที่มีความเสี่ยง (Risk) ในการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้เพราะกำไรสุทธิที่ลดลงจากปีก่อนเป็นผลทำให้ทุนของสหกรณ์ลดลงและหนี้สินของสหกรณ์ก็ลดลงเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 5.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพยมิอัตราส่วหนี้สินต่อทุนในปี พ.ศ. 2546, 2548-2549 เท่ากับ 1.02, 1.06 และ 0.85 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.1) พบว่าเมื่อเปรียบเทียบความสามารถรับหนี้ของสหกรณ์แล้ว สหกรณ์มีทุนของสหกรณ์เพื่อรองรับความเสี่ยงในปี พ.ศ. 2549 มากขึ้นจากปี พ.ศ. 2546 และ 2548 ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากยอดขอกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์ลดลง ทั้งนี้ สหกรณ์โคนมหนองโพยมิอัตราส่วหนี้สินต่อทุนต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงทั้งสอง ซึ่งแสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพยมิมีการบริหารจัดการหนี้สินที่ดีกว่ากลุ่มเทียบเคียง

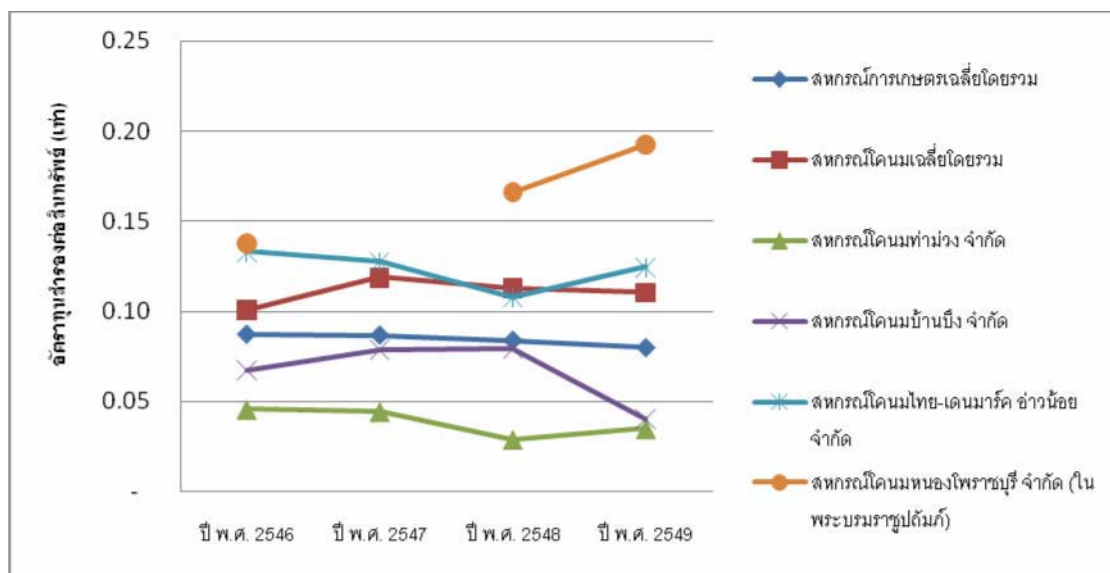
5.1.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวม

ตัวชี้วัดนี้ใช้วิเคราะห์สินทรัพย์ของสหกรณ์ว่ามีการใช้เงินลงทุนจากทุนสำรองคิดเป็นกี่เท่าของสินทรัพย์ ซึ่งให้เห้นว่าสหกรณ์มีการบริหารสินทรัพย์จากการลงทุนนั้นๆทำให้เกิดรายได้หรือกำไรหลังจากหักค่าใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 0.10, 0.12, 0.11 และ 0.11 เท่า ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 0.09, 0.09, 0.08 และ 0.08 เท่า

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมลดลงเฉพาะในปี พ.ศ. 2546 จาก 0.05 เท่าเป็น 0.04 เท่าในปี พ.ศ. 2547 หลังจากนั้นอัตราส่วดังกล่าวเป็นมีลักษณะคงที่เท่ากับ 0.03 เท่า (ภาพที่ 5.2) แสดงให้เห็นถึงการรักษาระดับการคงไว้ซึ่งเงินทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนักซึ่งเป็นผลดีในแง่ของความมั่นคงในตัวเองค์กร โดยจากข้อบังคับของสหกรณ์ต้องมีการสะสมทุนสำรองไว้ร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ แต่เนื่องจากกำไรสุทธิของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลง และในบางปีสหกรณ์ประสบกับการขาดทุนจึงต้องมีการนำทุนสำรองมาชดเชย ทำให้การสะสมเงินทุนเพื่อสำรองไว้อยู่ในจำนวนที่ต่ำกว่าเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ที่สหกรณ์มีอยู่ส่งผลให้อัตราส่วปรับตัวลดลง ทั้งนี้ อัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัดอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงว่าสหกรณ์มีการสะสมเงินทุนเพื่อสำรองไว้ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีอัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 0.07, 0.08, 0.08 และ 0.04 เท่าตามลำดับ (ภาพที่ 5.2) แสดงให้เห็นว่า สหกรณ์มีการบริหารกิจการที่ส่งผลกระทบต่อทุนสำรองของสหกรณ์ โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์มีอัตราส่วทุนสำรองลดลงเหลือ 0.04 เท่า อันเนื่องมาจากการลงทุนทำธุรกิจไซโลและการขาดทุนจากธุรกิจผลิตโคสาวทองคุณภาพดี ทำให้สหกรณ์มีทุนสำรองลดลง ส่งผลให้สหกรณ์มีอัตราส่วทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 0.13, 0.13, 0.11 และ 0.12 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.2) พบว่า สหกรณ์มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2549 สูงกว่าปีก่อน และสูงกว่าสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม แต่ใกล้เคียงกับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมแสดงว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีความสามารถในการบริหารงานที่ส่งผลต่อการเพิ่มเงินทุนสำรอง เนื่องจากสหกรณ์มีการเก็บเงินทุนสำรองร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิ และในปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์มีผลกำไรสุทธิที่สูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2547 จึงเป็นผลให้เงินทุนสำรองในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 โดยอัตราการขยายตัวของทุนสำรอง ในปี พ.ศ. 2549 ของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.48 สูงกว่าอัตราการขยายตัวของสินทรัพย์ที่ลดลงร้อยละ 7.77

ภาพที่ 5.2 อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมในปี พ.ศ. 2546, 2548-2549 เท่ากับ 0.14, 0.17, และ 0.19 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.2) ซึ่งมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี ทั้งนี้ สหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์รวมสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพมีความสามารถในการบริหารงานที่ส่งผลต่อการเพิ่มทุนสำรอง และแสดงถึงความมั่นคงของสหกรณ์ที่มีแหล่งเงินทุนยามฉุกเฉิน

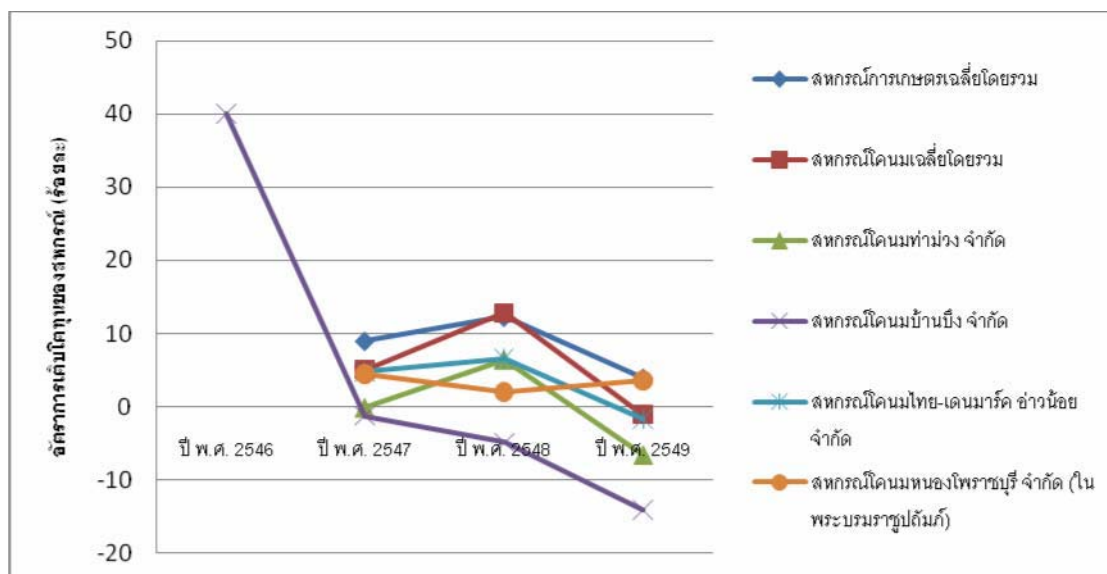
5.1.3 อัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์

อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของทุนโดยทำการเปรียบเทียบทุนของสหกรณ์ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา ว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร เพื่อดูแนวโน้มหรือทิศทางในปีต่อไป สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 5.08, 12.81 และ -1.09 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 8.96, 12.27 และ 3.91 เท่า

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับ ร้อยละ -0.20, 6.38 และ -6.67 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.3) แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีความสามารถในการเพิ่มทุนแตกต่างกัน ซึ่งสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเกิดจากการดำเนินงานในแต่ละปีของสหกรณ์ฯ กระทบกับการขาดทุนซึ่งส่งผลต่อการสะสมเงินทุนสำรองในปีถัดไปของสหกรณ์ฯ โดยตรง รวมทั้งการเพิ่มขึ้นและลดลงในส่วนของทุนต่างๆ จึงส่งผลให้ทุนรวมของสหกรณ์ฯ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลง โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯ มีทุนรวมเท่ากับ 9.94 ล้านบาทซึ่งเป็นทุนรวมที่ต่ำสุดใน 4 ปี อันเนื่องมาจากการลดลงของกำไรสุทธิจากปี พ.ศ. 2548 อย่างเห็นได้ชัด เมื่อพิจารณาจบดูพบว่าทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ ของสหกรณ์ฯ ลดลงต่ำสุดเมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้อัตราส่วนการเติบโตของทุนลดต่ำลงอยู่ในระดับติดลบ ทั้งนี้สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนในปี พ.ศ. 2547-2549 ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงทั้งสอง แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์โคนมท่าม่วงมีความสามารถในการเพิ่มทุนต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ ร้อยละ 40.02, -1.27, -4.93 และ -14.14 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.3) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยการลดลงอย่างมากของอัตราส่วนการเติบโตของทุนในปี พ.ศ. 2547 เนื่องจากผลกำไรที่ลดลงและ พ.ศ. 2549 เนื่องจากสหกรณ์ฯ โอนทุนสำรองมาชดเชยการขาดทุนจากธุรกิจผลิตอาหารหยาบ และผลกำไรที่ลดลงจากธุรกิจผลิตโคสาวท้องคุณภาพดี ซึ่งโดยรวมอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ต่ำกว่ากลุ่มสหกรณ์เทียบเคียงทั้งสอง

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับ ร้อยละ 4.83, 6.64 และ -1.73 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.3) พบว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของทุนของสหกรณ์ฯ ในปี พ.ศ. 2549 ลดลงจากปีก่อนและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ซึ่งทุนของสหกรณ์ฯ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ และกำไรสุทธิซึ่งในปี พ.ศ. 2549

ภาพที่ 5.3 อัตราส่วนการเติบโตของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียงที่ 4: จากการคำนวณ

กำไรสุทธิของสหกรณ์ลดลงจากเดิมส่งผลต่อการลดลงของทุนสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์มีความสามารถในการเพิ่มทุนลดลง และสหกรณ์ควรแก้ปัญหาด้วยการระดมทุนเพิ่ม

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตราการเติบโตของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 4.46, 1.97 และ 3.57 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.3) พบว่าอัตราส่วนนี้มีค่าสูงขึ้นเพราะทุนเรือนหุ้นที่เพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่าอัตราการเติบโตของสหกรณ์โคนมหนองโพในปี พ.ศ. 2549 น้อยกว่าอัตราการเติบโตของสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม แต่สูงกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม แสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพมีความสามารถในการเพิ่มทุนของสหกรณ์เมื่อเทียบกับกลุ่มสหกรณ์โคนมด้วยกัน

5.1.4 อัตราการเติบโตของหนี้สิน

อัตราส่วนนี้ใช้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินโดยทำการเปรียบเทียบหนี้สินทั้งหมดในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร เพื่อดูแนวโน้มหรือทิศทางในปีต่อไป สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของหนี้สินในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -12.02, 39.39 และ 8.81 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของหนี้สินในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 9.71, 17.71 และ 8.65 เท่า

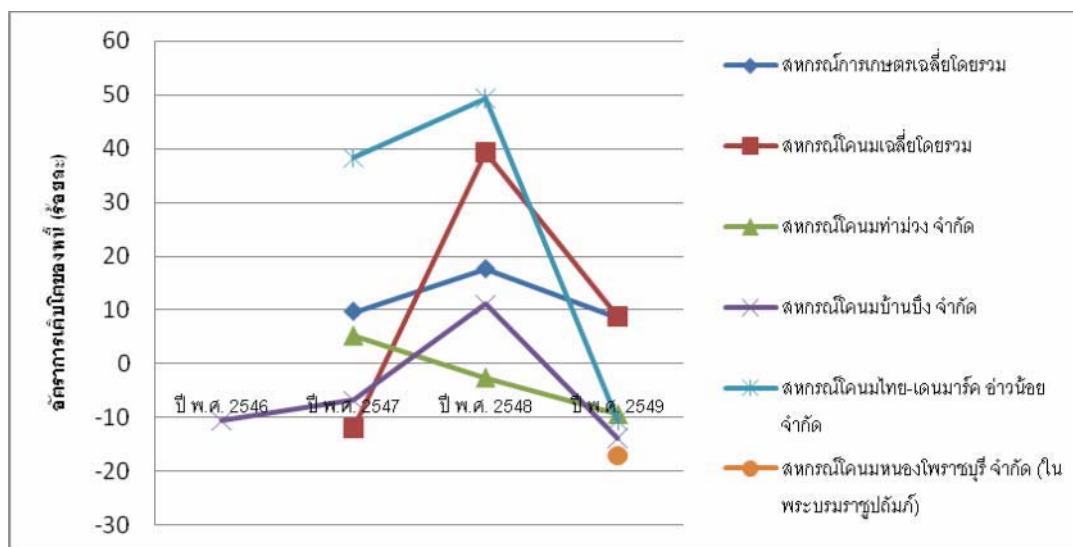
สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของหนี้สินในปี พ.ศ. 2547-2549 ในลักษณะไม่คงที่ คือ มีการเพิ่มขึ้นในช่วงปีแรก และลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นไป โดยอัตราการเติบโตของหนี้สินเท่ากับ 5.23, -2.52 และ -9.27 ตามลำดับ (ภาพที่

5.4) แสดงให้เห็นถึงการลดลงอย่างต่อเนื่องของหนี้สินเนื่องมาจากความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีขึ้นของสหกรณ์ฯ ในส่วนของเงินกู้ยืมระยะยาวซึ่งสหกรณ์ฯ ได้กู้ยืมจากกองทุนพัฒนาสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อก่อสร้างศูนย์รวบรวมนํ้ามันดิบและให้สมาชิกกู้ยืมเพื่อการเลี้ยงโคนมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 จำนวนทั้งสิ้น 10.20 ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็นเงินกู้สำหรับสมาชิกกู้ยืมเพื่อการเลี้ยงโคนมจำนวน 7.20 ล้านบาทและเงินกู้เพื่อการก่อสร้างศูนย์รวบรวมนํ้ามันดิบจำนวน 3.00 ล้านบาท ปัจจุบัน (พ.ศ.2549) คงเหลือเฉพาะเงินกู้เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของสมาชิกจำนวน 5.76 ล้านบาท ทั้งนี้อัตราการเติบโตของหนี้สินของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัดในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์ฯ มีความเสี่ยงที่เกิดจากหนี้ น้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการส่วนการเติบโตของหนี้สินในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ -10.57, -6.75, 11.06 และ -13.82 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.4) พบว่าในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯ มีอัตราการก่อหนี้ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง โดยในช่วงปี พ.ศ. 2547 – 2548 สหกรณ์ฯ มีการเติบโตของหนี้เนื่องจากหนี้สินระยะยาวที่เพิ่มขึ้นจากเงินกู้ยืมระยะยาวที่สหกรณ์ฯ นำมาลงทุนเพื่อซื้อรถบรรทุกนํ้ามันดิบ

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของหนี้สินในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับ ร้อยละ 38.27, 49.34 และ -10.48 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.4) พบว่าสหกรณ์ฯ มีอัตราการเติบโตของหนี้สินในปี พ.ศ. 2549 ลดลงจากปีก่อน และต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง อย่างไรก็ตามหากสหกรณ์ฯ ต้องการก่อหนี้เพิ่มขึ้น สหกรณ์ควรพิจารณาอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนประกอบด้วย

สหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ มีอัตราการเติบโตของหนี้ในปี พ.ศ. 2549 เท่ากับร้อยละ -17.04 พบว่าสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์มีการก่อหนี้ลดลงเนื่องมาจากสมาชิกไม่มีการขอกู้เงินเพิ่ม เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ลงทุนในสินทรัพย์ถาวรเพียงครั้งแรกเท่านั้น ทั้งนี้อัตราการเติบโตของหนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน นอกจากนี้สหกรณ์โคนมหนองโพธิ์มีอัตราการเติบโตของหนี้สินที่น้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียง

ภาพที่ 5.4 อัตราการเติบโตของหนี้สินของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

5.1.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

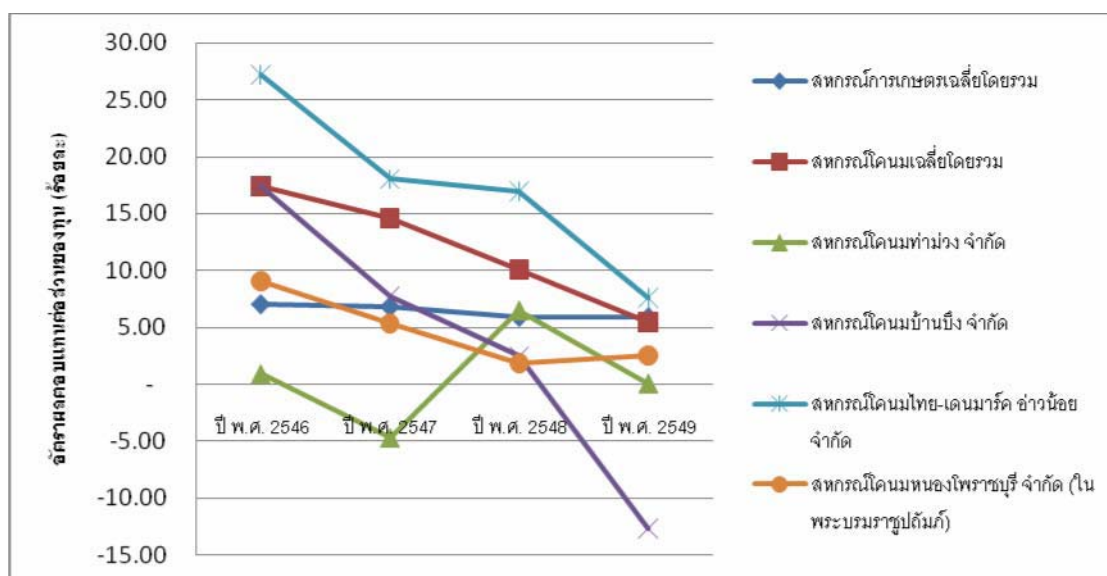
เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นว่าสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนจากเงินทุนของตนเองกลับคืนในอัตราร้อยละเท่าใด สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 17.45, 14.59, 10.07 และ 5.44 ตามลำดับ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 7.00, 6.76, 5.91 และ 5.90 เท่า ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมทำม่วง จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 0.84, -4.74, 6.48 และ 0.05 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.5) โดยในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ประสบกับการขาดทุนในธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบสูงถึง 0.91 ล้านบาท เนื่องจากเกิดการแข่งขันด้านราคากับศูนย์เอกชน ส่งผลให้ต้นทุนการขายนํ้านมดิบเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนอย่างเห็นได้ชัดจาก 75.87 ล้านบาท เป็น 83.73 ล้านบาท และถือเป็นต้นทุนขายที่สูงที่สุดในรอบ 4 ปี นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี พ.ศ. 2547 ยังเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของชุมชนและคำรักษาความปลอดภัย สำหรับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2549 ลดลงเป็นผลมาจากกำไรที่ลดลงมากจากปีก่อนเหลือเพียง 5,369.07 บาท และจากรายได้ที่ลดลงของธุรกิจ 4 ธุรกิจของสหกรณ์ โดยเฉพาะธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบซึ่งเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์มีรายได้ที่ลดลงจากปีก่อนสูงถึง 13.32 ล้านบาท จากสาเหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้อัตราส่วนของผู้ถือหุ้นของผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2547 และ 2549 ลดลง

จากปีก่อน นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการสร้างรายได้สู่ผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 17.39, 7.73, 2.49 และ -12.65 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.5) แสดงให้เห็นว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีความสามารถในการสร้างรายได้หรือผลตอบแทนลดลงเนื่องมาจากปริมาณน้ำนมดิบที่ลดลงจากการเกิดโรคพยาธิในเลื้อยระบาด และจากการขาดทุนจากธุรกิจผลิตอาหารหยาบ

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ ร้อยละ 27.23, 18.05, 16.95 และ 7.61 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.5) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อน แต่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์มีประสิทธิภาพในการใช้เงินทุนเพื่อทำกำไรให้แก่สหกรณ์ แต่เนื่องจากกำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2549 ของสหกรณ์ฯ ลดลงร้อยละ 55.89 ดังนั้นสหกรณ์ฯ ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานเพื่อสร้างรายได้สู่ผลตอบแทนให้สูงกว่าที่เป็นอยู่

ภาพที่ 5.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพยมียัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 9.04, 5.34, 1.87 และ 2.52 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.5) สาเหตุที่อัตราส่วนนี้มีการเปลี่ยนแปลงทุกปีเนื่องจากกำไรสุทธิมีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากความผันผวนของต้นทุน ถึงแม้ว่าอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของสหกรณ์โคนมหนองโพยมียเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 แต่ยังมีค่าต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นสหกรณ์โคนมหนองโพยมียควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงานเพื่อสร้างรายได้และกำไรให้มากขึ้นกว่าปัจจุบันนี้

5.2 มิติที่ 2 คุณภาพของสินทรัพย์(Asset Quality)

ตัวชี้วัดในมิติที่ 2 มีด้วยกัน 3 ตัว คือ อัตราหมุนของสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และอัตราการเติบโตของสินทรัพย์

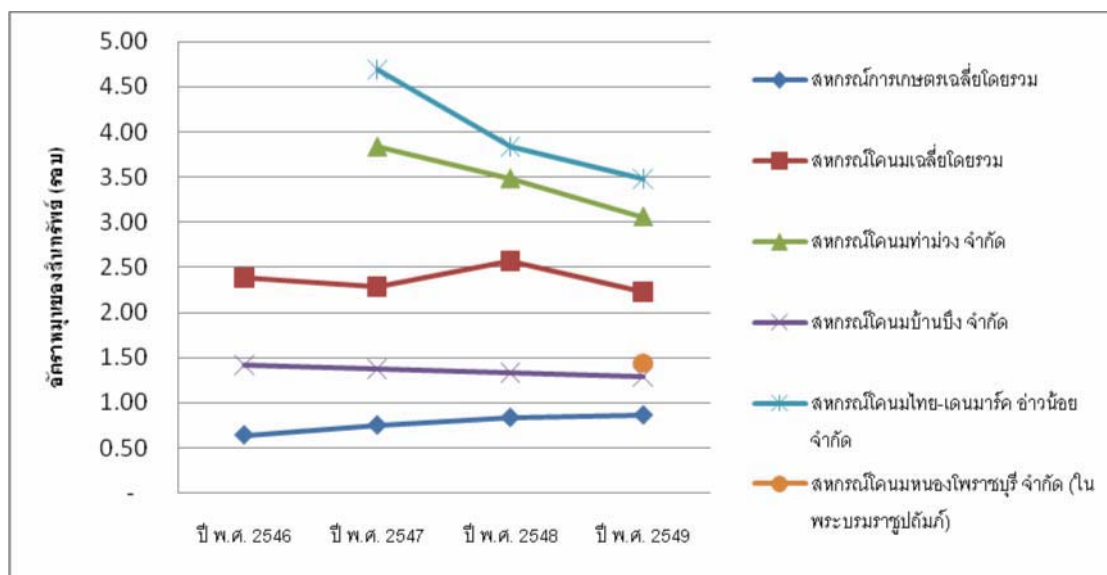
5.2.1 อัตราหมุนของสินทรัพย์

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถของสหกรณ์ในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ว่าก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใดหรือมีประสิทธิภาพเต็มที่หรือไม่ โดยมีสมมติฐานว่าสินทรัพย์ถ้าหมุนเวียนได้เร็วก็ก่อให้เกิดรายได้มาก สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราหมุนของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 2.39, 2.29, 2.58 และ 2.23 รอบ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราหมุนของสินทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 0.64, 0.75, 0.83 และ 0.86 รอบ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2547 - 2549 โดยมีค่าเท่ากับ 3.83, 3.48 และ 3.06 รอบ ตามลำดับ (ภาพที่ 5.6) ซึ่งเป็นผลมาจากการลดลงของรายได้ในแต่ละธุรกิจของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบซึ่งเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์มีรายได้จากการขายลดลงอย่างต่อเนื่องจาก 82.09 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2548 เป็น 68.77 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2549 ส่งผลให้รายได้รวมธุรกิจของสหกรณ์ลดลงตามไปด้วย ในส่วนของสินทรัพย์ของสหกรณ์มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์มีสินทรัพย์ลดลงจากปีก่อนและลดลงต่ำสุดในรอบ 4 ปี สาเหตุเพราะการลดลงในส่วนเครื่องจักรและอุปกรณ์ธุรกิจโครงการนาหญ้าสูงถึง 2.57 ล้านบาท ทั้งนี้สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ที่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียงทั้งสองแสดงว่าสหกรณ์มีการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างรายได้ดีกว่ากลุ่มเทียบเคียง เมื่อพิจารณาในงบดุลพบว่าสินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน โดยเป็นการลงทุนในส่วนของการก่อสร้างและปรับปรุงศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบทั้ง 2 ศูนย์ เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการลงทุนในพาหนะขนส่งนํ้านมดิบ

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการหมุนของสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2546-2549 ซึ่งเท่ากับ 1.42, 1.38, 1.30 และ 1.29 รอบ ตามลำดับ (ภาพที่ 5.6) พบว่า สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการหมุนของสินทรัพย์ต่ำกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมแต่สูงกว่าสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม และอัตราการหมุนของสินทรัพย์ซึ่งคำนวณจากปริมาณรายได้จากธุรกิจหลักเทียบกับสินทรัพย์มีแนวโน้มลดลง วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีการหมุนเวียนของสินทรัพย์เปลี่ยนเป็นรายได้น้อยลง ดังจะเห็นได้จากธุรกิจผลิตโคสาว ท้องคุณภาพดีที่สหกรณ์ฯดูแลอยู่ 300 ตัว แต่สามารถรีดนมได้เพียง 80 ตัว ซึ่งก่อให้เกิดการขาดทุนแก่สหกรณ์ฯ เป็นต้น

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2547-2549 ลดลงอย่างต่อเนื่องเท่ากับ 4.69 , 3.84 และ 3.48 รอบ ตามลำดับ (ภาพที่ 5.6) พบว่า สหกรณ์ฯ มีอัตราหมุนของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนแต่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด ใช้สินทรัพย์สร้างรายได้ที่มีรอบหมุนมากเมื่อเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง ทั้งนี้ อัตราหมุนของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2549 ลดลงเนื่องจากสหกรณ์ฯ มีอัตราการขยายตัวของรายได้ลดลงร้อยละ 0.46 แต่อัตราการขยายตัวของสินทรัพย์ถั่วเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.69 ดังนั้น สหกรณ์ฯ ควรบริหารสินทรัพย์ให้เกิดประสิทธิภาพและมีสภาพคล่องมากยิ่งขึ้น

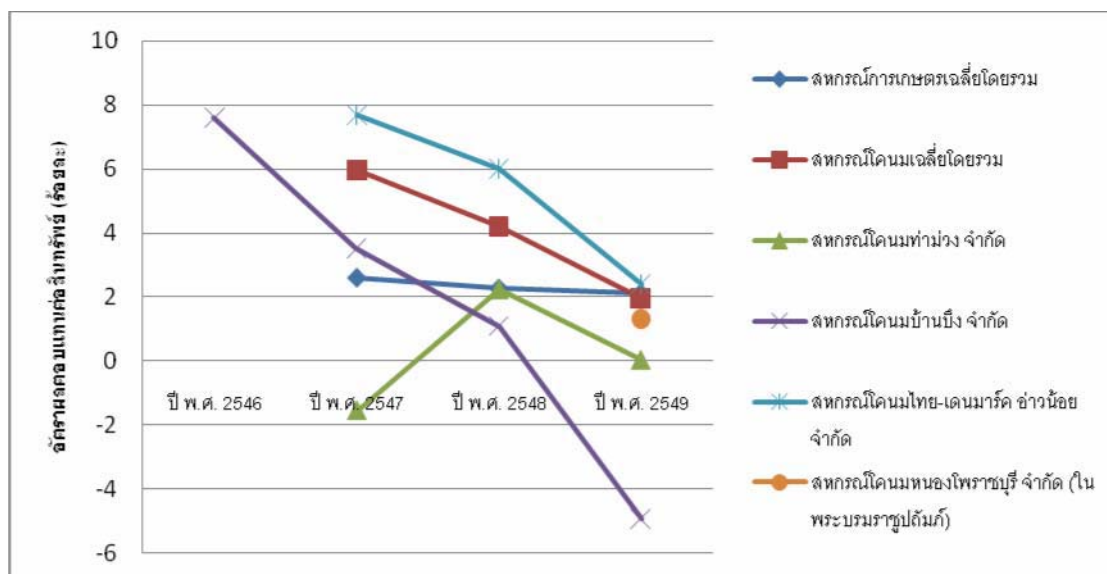
ภาพที่ 5.6 อัตราหมุนของสินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียงที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตราหมุนของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2549 เท่ากับ 1.44 รอบ (ภาพที่ 5.6) พบว่าอัตราหมุนของสินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมหนองโพสูงกว่าอัตราหมุนของสินทรัพย์ของสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม แต่ต่ำกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม ดังนั้นสหกรณ์โคนมหนองโพ ควรวางแผนการบริหารงานเพื่อเสริมสร้างรายได้และการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.2 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์ว่าสหกรณ์ได้รับผลตอบแทนจากการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดผลกำไรกลับคืนในอัตราร้อยละเท่าใด สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 5.95, 4.18 และ 1.94 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 2.59, 2.26 และ 2.11 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -1.56, 2.23 และ 0.02 (ภาพที่ 5.7) พบว่าสหกรณ์ฯ มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างผลตอบแทนของสหกรณ์ฯมีประสิทธิภาพน้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียง เมื่อพิจารณางบการเงินพบว่าสาเหตุมาจากการดำเนินงานของสหกรณ์ฯในแต่ละปีประสบกับการขาดทุน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ฯขาดทุนจากการดำเนินงานเป็นจำนวนสูงถึง 0.47 ล้านบาท เนื่องจากมีเอกชนเข้ามาตั้งศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบแข่งกับสหกรณ์ฯ โดยเอกชนรับซื้อนํ้านมดิบจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในราคาที่สูงจึงก่อให้เกิดการแข่งขันด้านราคา ซึ่งส่งผลให้สหกรณ์ฯมีต้นทุนสูงขึ้นและเกิดการขาดทุนในที่สุด สหกรณ์ฯมีผลกำไรจากการดำเนินในปี พ.ศ. 2548-2549 ซึ่งในปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์ฯมีกำไรจากการดำเนินงานสูงสุดเท่ากับ 0.69 ล้านบาทส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโดยตรงต่ออัตราส่วนดังกล่าวปรับตัวเพิ่มขึ้นสูงสุดเท่ากับร้อยละ 2.23 และในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯมีกำไรจากการดำเนินงานลดลงเหลือ 5,369.07 บาท ทำให้อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ปรับตัวลดลงอยู่ที่ร้อยละ 0.02 ดังนั้นสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ควรปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 5.7 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 7.59, 3.50, 1.08 และ -4.95 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.7) พบว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีแนวโน้มของอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่อง และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงโดยผลตอบแทนที่ลดลงของสหกรณ์ฯนี้เนื่องมาจากผลกำไรจากธุรกิจรวบรวมน้ำนมดิบที่ลดลงรวมทั้งการขาดทุนจากธุรกิจผลิตอาหารหยาดและการผลิตโคสาวท้องคุณภาพดี

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับ ร้อยละ 7.67, 5.98 และ 2.41 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.7) พบว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ใน ปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนและสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด สามารถใช้ทรัพย์สินที่มีอยู่สร้างผลตอบแทนได้ต่ำลง โดยผลตอบแทนที่ลดลงเนื่องมาจากกำไรแต่ละธุรกิจที่ลดลงจากต้นทุนการดำเนินงานที่สูงขึ้นเนื่องมาจากวิกฤตด้านพลังงาน

สหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ มีอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2549 เท่ากับ ร้อยละ 1.31 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง (ภาพที่ 5.7) แสดงว่าความสามารถของสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ในการใช้ทรัพย์สินและการบริหารงานเพื่อสร้างผลตอบแทนยังต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงทั้งสอง

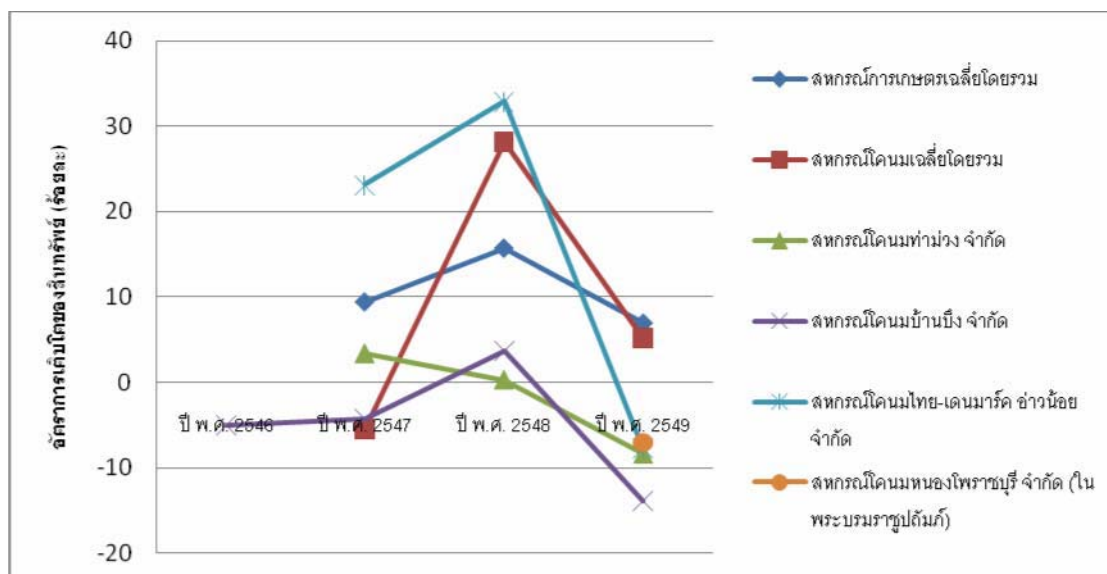
5.2.3 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์

เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ โดยทำการเปรียบเทียบสินทรัพย์ของสหกรณ์ในปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรเพื่อดูแนวโน้มหรือทิศทางในปีต่อไป สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -5.57, 28.23 และ 5.15 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 9.43, 15.71 และ 6.96 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในช่วงปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 3.44, 0.33 และ -8.38 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง (ภาพที่ 5.8) โดยในปี พ.ศ. 2549 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ของสหกรณ์ลดลงจากปีก่อนมากและเป็นอัตราส่วนที่ต่ำที่สุด สาเหตุเกิดจากการลดลงของสินทรัพย์จากโครงการธุรกิจนาหญาซึ่งเคยเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจให้บริการและส่งเสริมทางการเกษตร ได้ออกไปจัดตั้งเป็นกลุ่มสมาชิกโครงการธุรกิจนาหญา ทำการบริหารและจัดการกันเองภายในกลุ่มโดยสหกรณ์เป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดจำหน่าย จึงทำให้สินทรัพย์ในส่วนนี้ลดลงสูงถึง 2.57 ล้านบาท

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ -5.11, -4.29, 3.66, และ -13.96 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.8) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึงมีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2547 และสูงขึ้นในปีพ.ศ.2548 เนื่องจากสหกรณ์มีปริมาณสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นในส่วนของเงินมัดจำซื้อเครื่องจักรและสินทรัพย์หมุนเวียนอื่นๆ ส่วนปี พ.ศ.2549 สหกรณ์มีการเติบโตของสินทรัพย์ลดลงโดยสินทรัพย์ที่ลดลงนั้นเนื่องจากปริมาณเงินสดและเงินฝากธนาคารและปริมาณลูกหนี้ระยะสั้นลดลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ.2548

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ ปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับ ร้อยละ 23.14, 32.90 และ -7.77 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.8) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ใน ปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อน และต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด ยังต้องระดมเงินทุนเพื่อเพิ่มสินทรัพย์ การดำเนินการควรพิจารณาควบคู่ไปกับอัตราการเติบโตของหนี้ อัตราการเติบโตของทุนสหกรณ์และอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน

ภาพที่ 5.8 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตราการเติบโตของสินทรัพย์ในปี พ.ศ.2549 เท่ากับ 7.05 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง (ภาพที่ 5.8) แสดงว่าในปีที่ผ่านมาสหกรณ์โคนมหนองโพมีการขยายการลงทุนด้านสินทรัพย์ที่น้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียงซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากสหกรณ์โคนมหนองโพ เป็นธุรกิจที่ดำเนินการมาเป็นเวลานานมีการลงทุนไปมากประกอบกับแนวโน้มของธุรกิจที่ไม่สดใสเนื่องจากต้นทุนการดำเนินการของธุรกิจที่เพิ่มสูงขึ้นเพราะมีคู่แข่งเข้ามาตั้งศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบในพื้นที่และรับซื้อน้ำนมดิบจากเกษตรกรในราคาที่สูงกว่าสหกรณ์ฯ ผู้บริหารจึงขอลงทุนด้านต่าง ๆ

5.3 มิติที่ 3 ขีดความสามารถในการบริหาร(Management Ability)

ตัวชี้วัดในมิติที่ 3 มีเพียง 1 ตัว คือ อัตราการเติบโตของธุรกิจ

5.3.1 อัตราการเติบโตของธุรกิจ

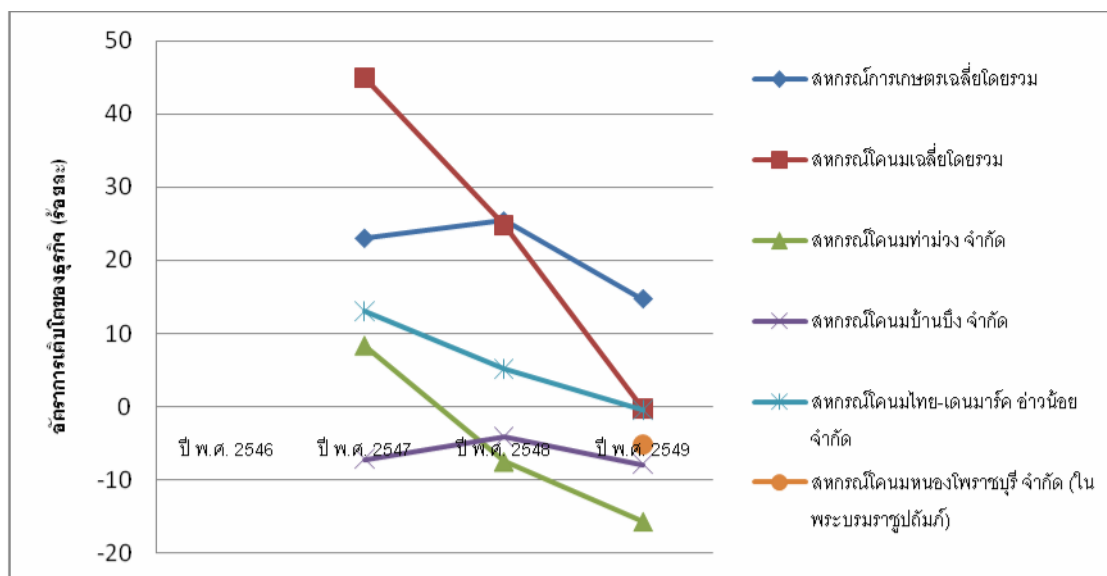
เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของปริมาณธุรกิจของสหกรณ์ โดยทำการเปรียบเทียบปริมาณธุรกิจในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร เพื่อดูแนวโน้มหรือทิศทางในปีต่อไป สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 44.90, 24.76 และ -0.36 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ย

โดยรวมมีอัตราการเติบโตของธุรกิจในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 23.05, 25.42 และ 14.68 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 8.39, -7.50 และ -15.68 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.9) ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยมีสาเหตุจากการลดลงอย่างต่อเนื่องของรายได้รวมธุรกิจของสหกรณ์ฯ โดยเฉพาะรายได้ในส่วนของธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบซึ่งเป็นธุรกิจหลักของสหกรณ์ฯ มีแนวโน้มลดลงอย่างมากและต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา จึงส่งผลให้การเติบโตของธุรกิจมีแนวโน้มลดลง ทั้งนี้สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ฯมีความสามารถในการบริหารจัดการธุรกิจลดลงและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ -7.17, -4.16 และ -7.91 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.9) อัตราส่วนนี้มีแนวโน้มลดลงโดยมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของรายได้จากธุรกิจหลักต่างๆของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 มีมูลค่ารวม 100.00 ล้านบาท ลดลงจากปีพ.ศ.2548 ที่มูลค่ารวมธุรกิจหลักเท่ากับ 108.59 ล้านบาทโดยธุรกิจที่ส่งผลต่ออัตราการเติบโตของสหกรณ์ฯมากที่สุดคือ ธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบที่มีมูลค่า 46.09 ล้านบาทในปี พ.ศ.2548 ลดลงเหลือ 29.36 ล้านบาทในปี พ.ศ.2549 หรือลดลง 16.73 ล้านบาท

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับ ร้อยละ 13.13, 5.20 และ -0.46 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.9) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2549 หดตัวกว่าปีก่อน และมีค่าต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการด้านธุรกิจลดลงเนื่องมาจากปริมาณนํ้านมดิบที่รวบรวมได้ลดลงเหลือวันละ 33 ตัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีสมาชิกเลิกกิจการและมีการคัดโคขายเพราะเกษตรกรแบกรับภาระต้นทุนที่สูงขึ้นไม่ไหวทำให้ปริมาณนํ้านมดิบที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการของกลุ่ม ดังนั้นสหกรณ์ฯจึงควรมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการในส่วนนี้โดยเป็นการสร้างจิตสำนึกของสมาชิกให้มีความรักและภักดีกับสหกรณ์ฯ

ภาพที่ 5.9 อัตราการเติบโตของธุรกิจของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตราการเติบโตของธุรกิจในปี พ.ศ. 2549 เท่ากับร้อยละ -5.22 (ภาพที่ 5.9) พบว่าสหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตราการเติบโตของธุรกิจที่ลดลงและอัตราส่วนนี้ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงเนื่องมาจากต้นทุนของธุรกิจหลักที่เพิ่มสูงขึ้นจากวิกฤตด้านพลังงานและการแข่งขันที่มีมากขึ้นจากผู้ประกอบการที่เคยนำเข้านมผงหันมาใช้ นำนมดิบเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์นมมากขึ้น

5.4 มิติที่ 4 การทำกำไร (Earning Sufficiency)

ตัวชี้วัดในมิติที่ 4 มี 8 ตัว คือ อัตรากำไรต่อสมาชิก อัตราเงินออมต่อสมาชิก อัตราหนี้สินต่อสมาชิก อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย อัตราการเติบโตของทุนสำรอง อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น อัตราการเติบโตของกำไร และอัตรากำไรสุทธิ

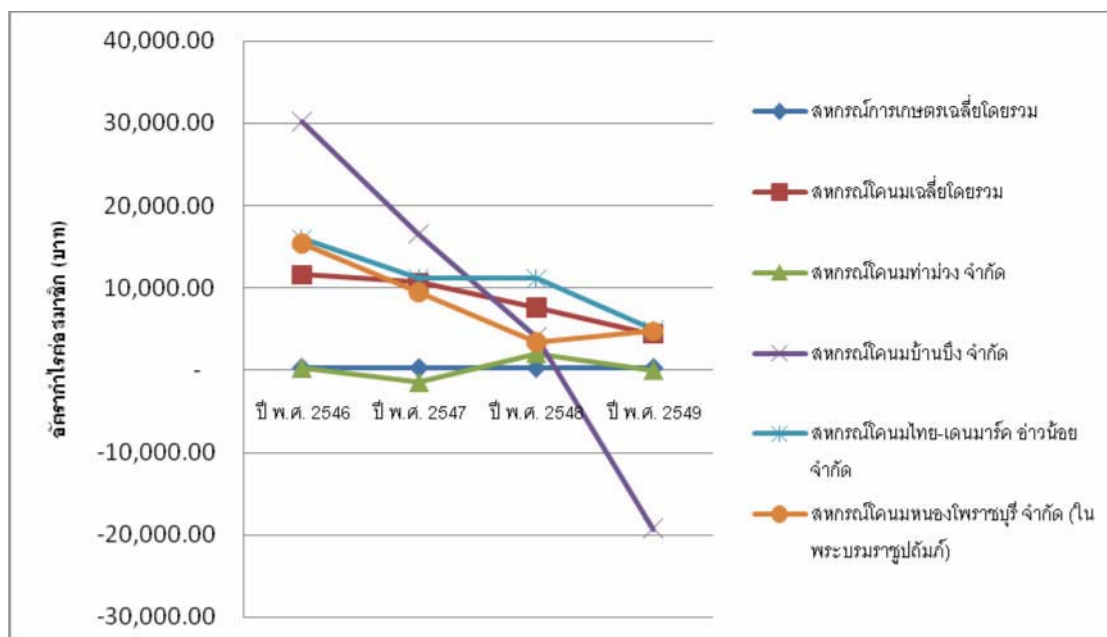
5.4.1 อัตรากำไรต่อสมาชิก

อัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่าผลกำไรจากการดำเนินงานของสหกรณ์คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าไรหากเทียบกับสมาชิกต่อคน สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตรากำไรต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 11,574.39, 10,637.01, 7,571.85 และ 4,398.12 บาท ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตรากำไรต่อสมาชิกในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 343.15, 338.87, 316.82 และ 329.48 บาท ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตรากำไรต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 246.7, -1,483.19, 2,046.33 และ 16.22 บาทตามลำดับ (ภาพที่ 5.10) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงค่าดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการดำเนินงานในแต่ละปีของสหกรณ์ฯ โดยในปี พ.ศ. 2547 สหกรณ์ฯ ประสบกับภาวะการณ์ขาดทุนสุทธิเท่ากับ 0.47 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดทุนในส่วนของธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบสูงถึง 0.91 ล้านบาท เนื่องมาจากการแข่งขันด้านราคารับซื้อนํ้านมดิบระหว่างสหกรณ์ฯ กับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของเอกชนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการขายนํ้านมดิบของสหกรณ์ฯ ปรับตัวสูงขึ้น สำหรับในปี พ.ศ. 2548 อัตราร้อยละปรับตัวสูงขึ้นเนื่องจากสหกรณ์ฯ มีผลกำไรจากการดำเนินงาน 0.69 ล้านบาท และสหกรณ์ฯ มีกำไรจากการขายนํ้านมดิบเพิ่มขึ้นจากปีก่อนเท่ากับ 0.52 ล้านบาท ซึ่งเป็นผลมาจากการช่วยเหลือด้านราคารับซื้อนํ้านมดิบจากบริษัท เอฟแอนด์เอ็ม (ประเทศไทย) จำกัด ในการปรับเพิ่มราคารับซื้อนํ้านมดิบให้กับสหกรณ์ฯ ทำให้สหกรณ์ฯ สามารถแข่งขันด้านราคากับศูนย์เอกชนได้ ทำให้ต้นทุนจากการขายปรับตัวลดลงตามไปด้วย เมื่อพิจารณาอัตรากำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและของสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นกลุ่มเทียบเคียงพบว่าสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตรากำไรต่อสมาชิกต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์ฯ มีความสามารถในการสร้างรายได้เพื่อตอบแทนกลับคืนสู่สมาชิกได้ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตรากำไรต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 30,165.90, 16,517.24, 4,018.26 และ -19,291.46 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.10) ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 ซึ่งมีสาเหตุมาจากการขาดทุนธุรกิจการผลิตโคสาวทองคุณภาพดีที่มีผลขาดทุนมาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548 และจากธุรกิจการผลิตอาหารชั้นทั้งนี้สหกรณ์โคนมบ้านบึงควรพิจารณานโยบายการดำเนินงานของธุรกิจทั้งสองส่วนนี้อย่างรอบคอบโดยเร็วเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการขาดทุนในอนาคต

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีกำไรต่อสมาชิก ปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 15,970.51, 11,099.00, 10,976.19 และ 4,906.17 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.10) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีกำไรต่อสมาชิกใน ปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนแต่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง ทั้งนี้กำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2549 ลดลงร้อยละ 55.89 เนื่องจากรายได้จากการขายและบริการลดลงและค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจสูงขึ้น

ภาพที่ 5.10 อัตรากำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตรากำไรต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 15,384.51, 9,486.63, 3,388.75 และ 4,732.36 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.10) พบว่าอัตรากำไรต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2549 เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2548 ถึงแม้จะไม่สูงเท่าปี พ.ศ. 2547 แต่เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับอัตรากำไรต่อสมาชิกของสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมพบว่าในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตรากำไรต่อสมาชิกสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพ มีความสามารถในการสร้างรายได้และผลตอบแทนให้กับสมาชิก

5.4.2 อัตราเงินออมต่อสมาชิก

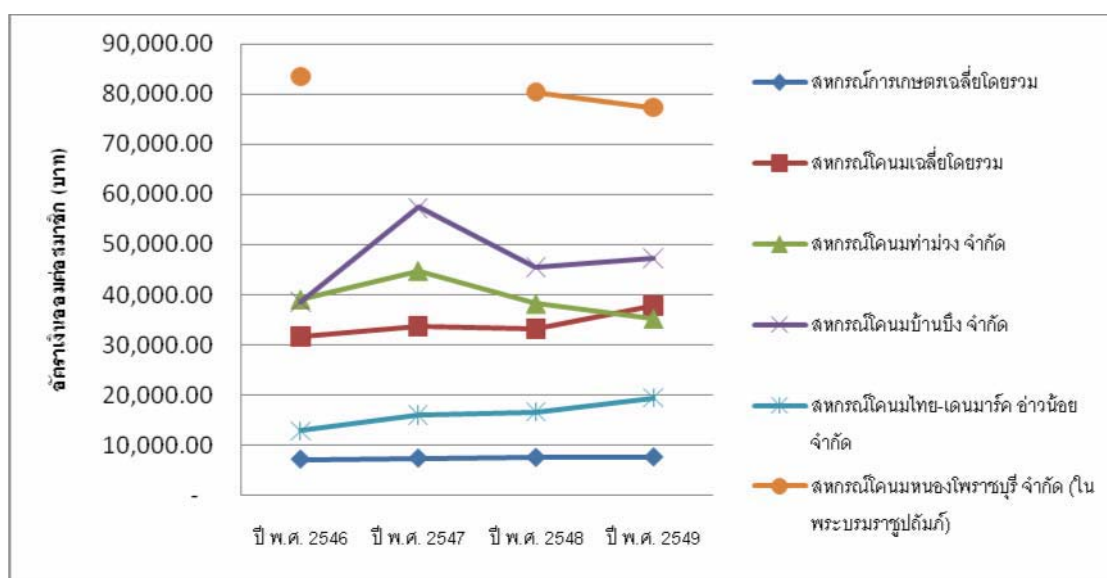
เป็นอัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่าเงินที่สมาชิกออมไว้ต่อสหกรณ์ ทั้งในรูปของเงินรับฝากและทุนเรือนหุ้นทั้งหมดคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าไรหากเทียบกับสมาชิกต่อคน สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 31,712.81, 33,640.71, 33,167.44 และ 37,723.81 บาท ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 7,181.27, 7,391.74, 7,529.82 และ 7,635.36 บาท ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 พบว่าอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันมากนักเท่ากับ 39,108.11, 44,803.13, 38,231.45 และ

35,235.65 บาทตามลำดับ (ภาพที่ 5.11) ซึ่งอัตราเงินออมที่เพิ่มเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของเงินรับฝากจากสมาชิกและทุนเรือนหุ้น จากการถือหุ้นตามส่วนน้ำนมดิบที่เพิ่มขึ้นของสมาชิก และอัตราเงินออมที่ลดลงเป็นผลมาจากการถอนเงินระหว่างปีของสมาชิกในจำนวนมาก เพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานภายในฟาร์ม เพื่อบรรเทาปัญหาต้นทุนการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น ทำให้สมาชิกมีการออมเงินลดลง ซึ่งเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2549 ที่ราคาน้ำมันเริ่มปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมหลายรายต้องประสบกับภาวะต้นทุนในการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น และเกิดการขาดทุนจนทำให้ต้องเลิกอาชีพเลี้ยงโคนมในที่สุด

สหกรณ์โคนมบ้านโป่ง จำกัด มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในปีพ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 38,539.17, 57,390.80, 45,520.55 และ 47,316.58 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.11) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546- 2549 เท่ากับ 12,841.82, 16,008.04, 16,664.88 และ 19,445.76 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.11) ซึ่งเป็นอัตราเงินออมต่อสมาชิกสูงกว่าปีก่อนและสูงกว่าสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม แต่รวมต่ำกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม เนื่องจากสมาชิกมีการออมเงินอยู่ในระดับดี ซึ่งเงินออมต่อสมาชิกคำนวณจากเงินฝากของสมาชิกและทุนเรือนหุ้น ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2549 เงินฝากออมทรัพย์สมาชิกลดลงร้อยละ 2.82 ทุนเรือนหุ้นมีอัตราขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 27.24 ส่งผลให้เงินออมต่อสมาชิกสูงขึ้น

ภาพที่ 5.11 อัตราเงินออมต่อสมาชิกของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีอัตราเงินออมต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546 และ 2548-2549 เท่ากับ 83,412.81, 80,318.73 และ 77,311.39 บาท (ภาพที่ 5.11) พบว่าอัตราเงินออมต่อสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีแนวโน้มลดลง และสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสมาชิกของสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีการออมเงินกับสหกรณ์ฯ มาก โดยเงินออมเป็นส่วนหนึ่งของเงินสะสมที่สหกรณ์ฯ หักเก็บจากเงินค่าน้ำนมดิบจำนวนร้อยละ 2 ของค่าน้ำนมดิบที่สมาชิกส่งให้กับสหกรณ์ฯ ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในวิธีการที่ทำให้สมาชิกเกิดวินัยในการออม

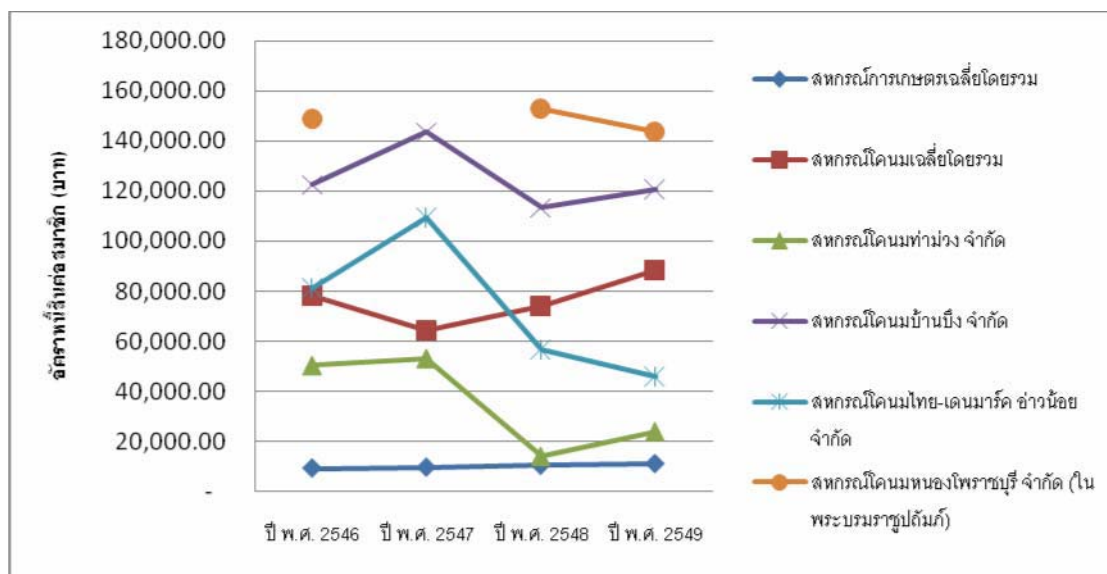
5.4.3 อัตราหนี้สินต่อสมาชิก

เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีหนี้สินต่อสมาชิกเท่าใด สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 78,070.72, 64,327.80, 74,217.21 และ 88,341.41 บาท ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 9,194.89, 9,526.04, 10,306.52 และ 10,967.61 บาท

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีแนวโน้มของอัตราส่วนหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 50,180.18, 53,006.25, 13,922.85 และ 23,822.96 (ภาพที่ 5.12) โดยสาเหตุของการเพิ่มขึ้นและลดลงของอัตราหนี้สินต่อสมาชิกเกิดจากลูกหนี้ระยะสั้นของสหกรณ์ฯ ซึ่งลดลงอย่างต่อเนื่องในช่วงปี พ.ศ. 2546-2548 และปรับตัวสูงขึ้นในปี พ.ศ. 2549 โดยลูกหนี้การค้าเพิ่มขึ้นสูงถึง 7.38 ล้านบาท จากปี พ.ศ. 2548 ซึ่งมีลูกหนี้การค้าจำนวน 4.46 ล้านบาท หรือเพิ่มสูงขึ้น 2.92 ล้านบาท ทำให้อัตราส่วนในปี พ.ศ. 2549 ปรับตัวสูงขึ้นจากปีก่อนอย่างเห็นได้ชัด แสดงให้เห็นว่าสมาชิกของสหกรณ์ฯ มีความสามารถในการชำระหนี้ลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราหนี้สินต่อสมาชิก

เปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง ในปี พ.ศ. 2549 พบว่าสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนหนี้สินต่อสมาชิกมากกว่าสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมแต่น้อยกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม ดังนั้น เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากลูกหนี้ด้อยคุณภาพ สหกรณ์ฯ ควรคำนึงถึงคุณภาพของลูกหนี้ด้านความสามารถในการชำระหนี้

สหกรณ์โคนมบ้านปึง จำกัด มีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 122,511.52, 143,522.99, 113,251.14 และ 120,658.29 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.12) วิเคราะห์ได้ว่า สหกรณ์โคนมบ้านปึง จำกัด มีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง

ภาพที่ 5.12 อัตราหนี้สินต่อสมาชิกของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคกมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 81,348.53, 109,369.97, 56,576.41 และ 45,898.12 บาท ตามลำดับ (ภาพที่ 5.12) ซึ่งมีแนวโน้มลดลงและอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าสหกรณ์โคกมเฉลี่ยโดยรวมแต่สูงกว่าสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม

สหกรณ์โคกมหนองโพธิ์ มีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกในปี พ.ศ. 2546, 2548-2549 เท่ากับ 148,594.08, 152,899.24 และ 143,488.66 บาท (ภาพที่ 5.12) แม้ว่าในปี พ.ศ. 2549 หนี้สินต่อสมาชิกของสหกรณ์โคกมหนองโพธิ์ลดลงจากปี พ.ศ. 2548 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียงแล้วยังมีค่าสูงกว่า ดังนั้นสหกรณ์โคกมหนองโพธิ์ควรคำนึงถึงคุณภาพลูกหนี้ความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากลูกหนี้ด้วยคุณภาพ

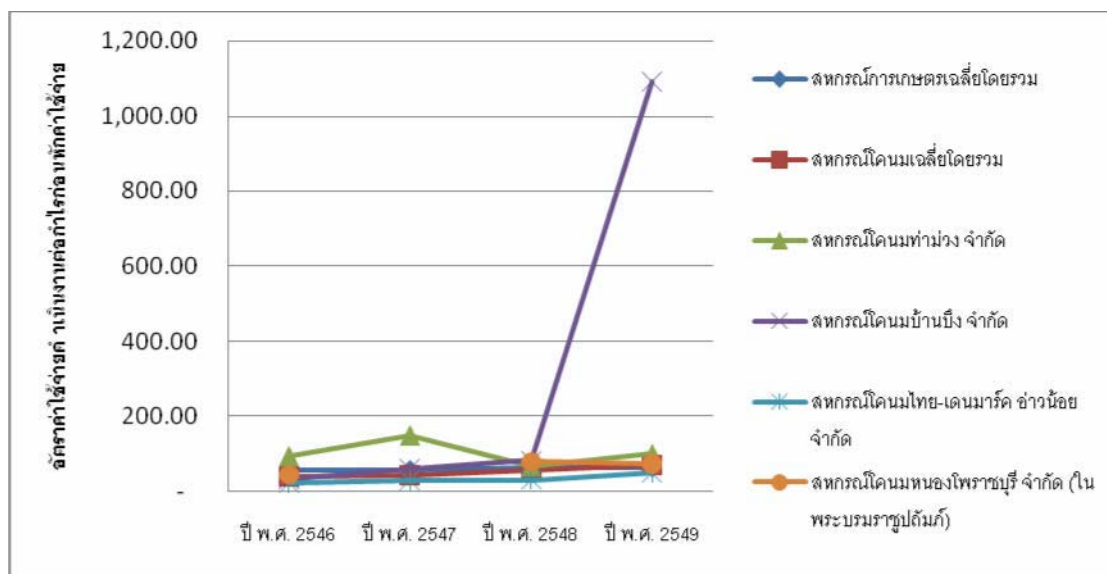
5.4.4 ราคาค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย

เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเป็นร้อยละเท่าใดของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายของสหกรณ์โคกมเฉลี่ยโดยรวมในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 39.20, 42.53, 56.62 และ 70.30 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 57.67, 58.57, 61.94 และ 62.20 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2546-2549 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงเท่ากับร้อยละ 93.58, 147.97, 67.45 และ 99.61ตามลำดับ (ภาพที่ 5.13) โดยสาเหตุหลักของการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนเกิดจากการเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ซึ่งเห็นได้ชัดในปี พ.ศ. 2547 โดยเพิ่มขึ้นในส่วนของการรักษาความปลอดภัยและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของชุมนุมฯ และการลดลงของอัตราส่วนเกิดจากการเพิ่มขึ้นของกำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2548 มีกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายเท่ากับ 2.12 ล้านบาท ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีจำนวน 0.99 ล้านบาท สำหรับในปี พ.ศ. 2549 อัตราส่วนปรับตัวสูงขึ้นอีกครั้งเนื่องจากกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานลดลงเหลือ 1.382 ล้านบาทมากกว่าการลดลงของค่าใช้จ่ายดำเนินงานซึ่งลดลงเหลือ 1.377 ล้านบาท เมื่อพิจารณาอัตราส่วนในปี พ.ศ. 2549 ของสหกรณ์ฯ กับอัตราส่วนของกลุ่มเทียบเคียง คือ สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวม พบว่าสหกรณ์ฯมีค่าใช้จ่ายดำเนินงานสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นในการดำเนินงานสหกรณ์ฯควรระมัดระวังการใช้จ่ายและควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 32.65, 60.95, 83.23 และ 1,091.99 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.13) พบว่าอัตราส่วนค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องและในปี พ.ศ. 2547 เริ่มมีค่าสูงกว่ากลุ่มสหกรณ์เทียบเคียงทั้งสอง โดยเฉพาะในปีพ.ศ.2549 ที่อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด สูงขึ้นมากเนื่องจากผลการดำเนินงานที่ขาดทุนของสหกรณ์ฯ

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 20.96, 27.72, 29.71 และ 49.86 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.13) ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นแต่อัตราส่วนนี้ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง การเพิ่มขึ้นของอัตราส่วนนี้มาจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของสหกรณ์ฯในปี พ.ศ. 2548 เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 3.77 และกำไรสุทธิลดลงร้อยละ 55.89 ทำให้อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรสูงขึ้นจากปีก่อน

ภาพที่ 5.13 อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี พ.ศ. 2546, 2548-2549 เท่ากับร้อยละ 45.88, 79.40 และ 74.20 (ภาพที่ 5.13) แม้อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานในปี พ.ศ. 2549 ลดลงจากปี พ.ศ. 2548 แต่ยังมีค่าสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพควรมีการปรับปรุงการดำเนินงานโดยควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน

5.4.5 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง

เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทุนสำรองของสหกรณ์ โดยทำการเปรียบเทียบทุนสำรองของปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 11.41, 21.83 และ 2.80 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของทุนสำรองในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 8.83, 11.82 และ 1.81 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีการเปลี่ยนแปลงอัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 0.73, -34.55 และ 10.33 (ภาพที่ 5.14) ในปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์ไม่มีการเติบโตของทุนสำรองเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดทุนจากการดำเนินงานของ

สหกรณ์ในปี พ.ศ. 2547 ทำให้ต้องนำทุนสำรองที่มีอยู่มาชดเชยการขาดทุน ส่งผลให้สหกรณ์ไม่มีการสะสมเงินทุนเพื่อสำรองไว้ในปีถัดไปในจำนวนร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิตามข้อบังคับของสหกรณ์ สำหรับในปี พ.ศ. 2549 พบว่าทุนสำรองมีการเติบโตเพิ่มขึ้นเนื่องจากสหกรณ์มีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2548 ทำให้สหกรณ์มีการสะสมเงินทุนเพื่อสำรองไว้ในปีถัดไปเพิ่มขึ้น ดังนั้นอัตราการเติบโตของทุนสำรองจึงปรับตัวสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเติบโตของทุนสำรองของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2549 กับกลุ่มเทียบเคียงพบว่าสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัดมีการเติบโตของทุนสำรองสูงกว่าแสดงให้เห็นว่าสหกรณ์สามารถบริหารงานจนมีผลตอบแทนดีขึ้น จึงส่งผลให้มีการเติบโตของทุนสำรองมากขึ้นตามไปด้วย

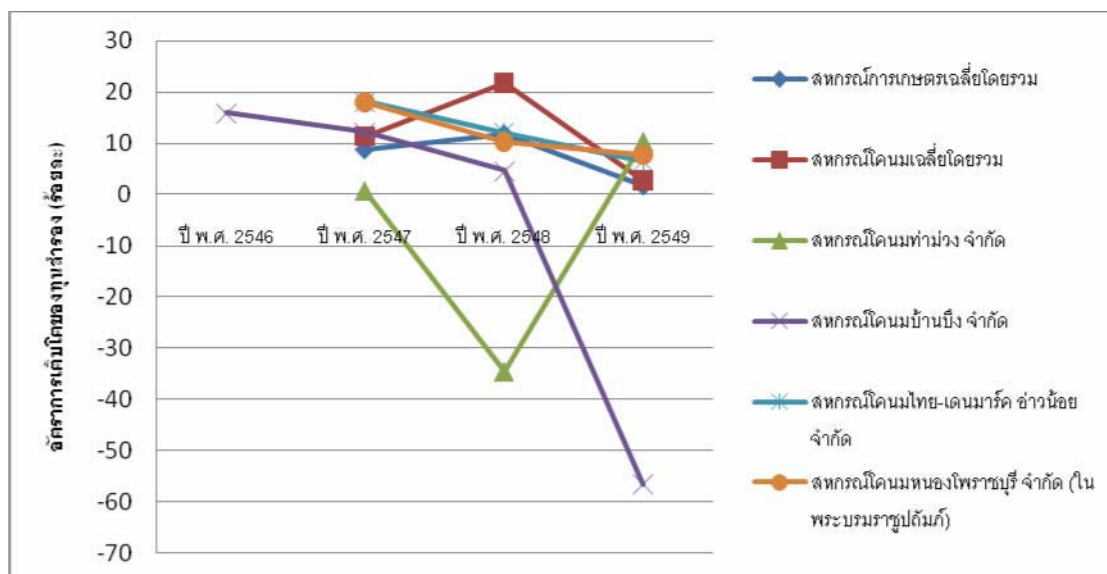
สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 15.92, 12.15, 4.55 และ -56.56 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.14) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสำรองลดลงอย่างต่อเนื่อง และในปี พ.ศ. 2549 ทุนสำรองของสหกรณ์โคนมบ้านบึงต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงเพราะสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดได้นำทุนสำรองมาทดแทนการขาดทุนเพื่อช่วยให้กิจการมีสภาพคล่องมากขึ้น ดังนั้นสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ต้องปรับปรุงผลการดำเนินงานให้ดีขึ้นเพื่อให้ทุนสำรองของกิจการเติบโตขึ้นในอนาคต

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสำรอง ปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับร้อยละ 18.17, 12.09 และ 6.57 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.14) พบว่าอัตราการเติบโตของทุนสำรองของสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีแนวโน้มลดลงเพราะกำไรของสหกรณ์ มีแนวโน้มลดลงทำให้ทุนสำรองที่ได้รับจากการจัดสรรกำไรสุทธิร้อยละ 10 ลดลง แต่อัตราการเติบโตของทุนสำรองในปี พ.ศ. 2549 มีค่าสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง

อัตราการเติบโตของทุนสำรองของสหกรณ์โคนมหนองโพช ในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 17.97, 10.33 และ 7.81 (ภาพที่ 5.14) ซึ่งมีแนวโน้มลดลงแต่มีค่ามากกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพชมีประสิทธิภาพในการบริหารงานด้านทุนสำรองส่งผลให้อัตราการเติบโตของทุนสำรองสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง

5.4.6 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น

เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ โดยทำการเปรียบเทียบทุนสะสมอื่นของปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร สหกรณ์โคนมเจ็ลลี่โดยรวมมีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 10.44, 9.28 และ 1.68 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเจ็ลลี่โดยรวมมีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 12.38, 12.18 และ 2.95 ตามลำดับ

ภาพที่ 5.14 อัตราการเติบโตของทุนสำรองของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

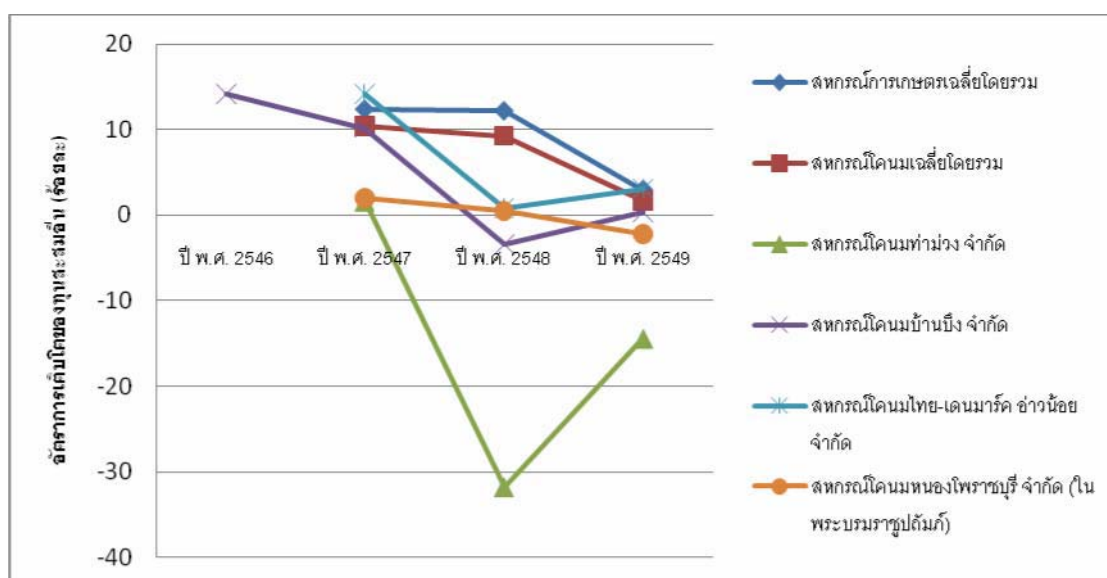
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 1.62 -31.79 และ -14.43 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.15) การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นและลดลงของทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆในแต่ละปี โดยปี พ.ศ. 2548 พบว่ามีการเติบโตของทุนสะสมอื่นต่ำสุด เนื่องจากในปี พ.ศ. 2548 ทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ลดลงจากปีก่อนจำนวน 0.38 ล้านบาท ส่งผลให้อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นลดลงต่ำสุด โดยทุนสะสมอื่นของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด ถูกใช้จ่ายเพื่อเป็นทุนสาธารณะประโยชน์ ทุนในการอบรมและทุนเพื่อพัฒนากิจการสหกรณ์ เมื่อเปรียบเทียบอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นของสหกรณ์กับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมซึ่งเป็นกลุ่มเทียบเคียงพบว่าสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีการเติบโตของทุนสะสมอื่นต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงให้เห็นว่าทุนสะสมอื่นเพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมอื่นๆ เช่น ทุนในการจัดอบรมของสหกรณ์ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น ปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 14.15, 10.14, -3.45 และ 0.36 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.15) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยในปี พ.ศ. 2549 แต่ยังต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ทุนสะสมอื่นของสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ประกอบด้วยทุนรับโอนหุ้น ทุนศึกษาอบรม ทุนสะสมเพื่อการสงเคราะห์และทุนสะสมเพื่อขยายงาน โดยการเปลี่ยนแปลงของทุนสะสมอื่นมีสาเหตุหลักมาจากการเปลี่ยนแปลงของ

ทุนสะสมเพื่อการขยายงาน โดยในปี พ.ศ.2548 สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีทุนสะสมเพื่อการขยายงานจำนวน 18.61 ล้านบาทและเพิ่มขึ้นเป็น 18.68 ล้านบาทในปี พ.ศ.2549 ในขณะที่ทุนรับโอนหุ้น ทุนศึกษาอบรมและทุนสะสมเพื่อการสงเคราะห์มีจำนวนคงที่

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับร้อยละ 14.14, 0.78 และ 3.10 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.15) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นในปี พ.ศ.2549 สูงกว่าปีก่อนและสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง โดยทุนสะสมอื่นๆในช่วง 3 ปีมาจากการจัดสรรกำไรสุทธิไว้เพื่อเป็นทุนขยายงาน ขยายกิจการสหกรณ์ฯในด้านสร้างโรงงานผลิตอาหารสัตว์และสร้างศูนย์รวบรวมนํ้ามันดิบ

ภาพที่ 5.15 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง

ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพมีอัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่นลดลงทุกปีซึ่งในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ 2.00, 0.44 และ -2.28 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.15) อัตราการเติบโตของ

ทุนสะสมอื่นของสหกรณ์โคนมหนองโพชต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นสหกรณ์ฯควรมีการวางแผนถึงความเหมาะสมในการใช้จ่ายทุนสะสมอื่น¹

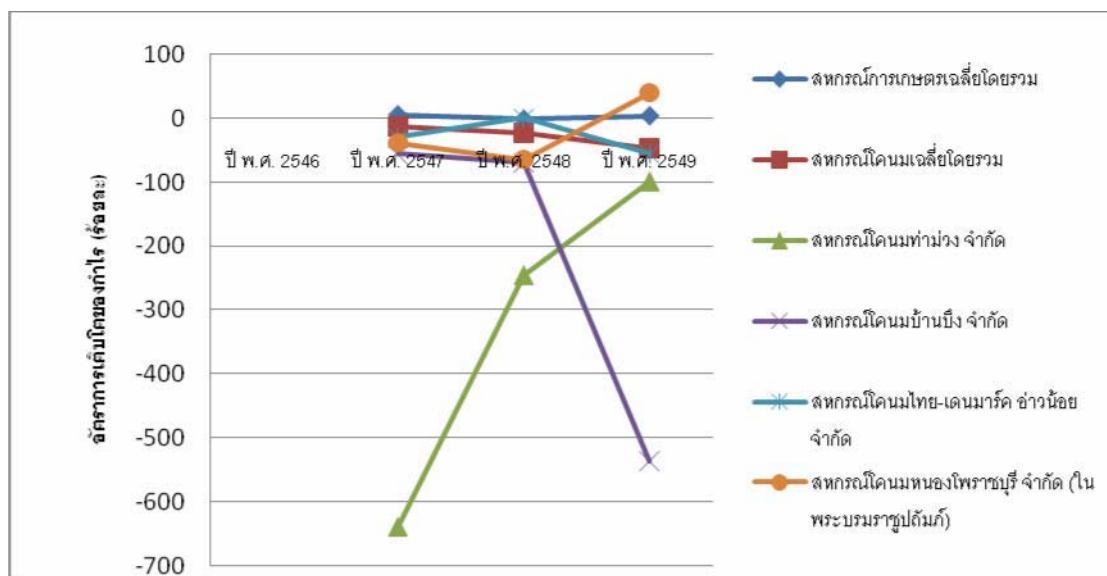
5.4.7 อัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ

เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเติบโตของกำไรสุทธิของสหกรณ์ โดยทำการเปรียบเทียบกำไรสุทธิของปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -12.16, -22.11 และ -46.60 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 5.20, -1.77 และ 3.65 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2547-2549 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่ยังคงอยู่ในระดับติดลบเท่ากับร้อยละ -638.45, -245.38 และ -99.02 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.16) เมื่อพิจารณาจากงบการเงินพบว่าในปี พ.ศ. 2546 สหกรณ์ฯมีผลกำไรจากการประกอบการจำนวน 88,145.19 บาท ต่อมาสหกรณ์ฯประสบกับภาวะขาดทุนในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 0.47 ล้านบาท โดยในปี พ.ศ. 2548 สหกรณ์ฯมีผลกำไรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 0.69 ล้านบาทและลดลงเหลือเพียง 5,369.07 บาทในปี พ.ศ. 2549 และสหกรณ์ฯมีการเติบโตของผลกำไรจากการดำเนินงานต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรของ ปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -56.00, -69.38 และ -536.25 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.16) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราส่วนการเติบโตของกำไรลดลงมาโดยตลอดและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ซึ่งผลกำไรที่ลดลงในปี พ.ศ. 2546-2547 มาจากค่าใช้จ่ายของสหกรณ์ฯที่เพิ่มสูงขึ้นและการขาดทุนจากธุรกิจผลิตอาหารหยาบ ส่วนปี พ.ศ. 2548-2549 กำไรที่ลดลงมาจากรายได้รวมของสหกรณ์ฯที่ลดลงและ การขาดทุนเพิ่มขึ้นจากธุรกิจผลิตอาหารหยาบและธุรกิจผลิตโคสาวทองคุณภาพดี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ฯมีผลการดำเนินงานขาดทุนจากธุรกิจต่างๆที่กล่าวมาเพิ่มขึ้นและจากธุรกิจจัดหาสินค้ามาจำหน่ายจึงทำให้อัตราส่วนการเติบโตของกำไรติดลบถึงร้อยละ 536.25

¹ ทุนสะสมอื่นๆ คือ เงินกองทุนที่สหกรณ์ตั้งขึ้น เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เช่น ทุนการศึกษาอบรม ทุนการก่อสร้างสำนักงาน ทุนบำเหน็จเจ้าหน้าที่ สหกรณ์ ฯลฯ โดยสหกรณ์จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีส่วนหนึ่งสมทบเป็นทุนดังกล่าว ทุนสะสมเหล่านี้หากใช้ไม่หมดไปตามวัตถุประสงค์ของทุนสะสม ก็จะเหลือเป็นเงินทุนอยู่ในสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์อาจนำไปใช้ได้เช่นเดียวกับทุนสำรอง

ภาพที่ 5.16 อัตราการเติบโตของกำไรของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิ ปี พ.ศ. 2547- 2549 เท่ากับ ร้อยละ -30.50, 0.22 และ -55.89 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.16) วิเคราะห์ได้ว่า สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนมากและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ซึ่งเป็นผลมาจากปัญหาการขาดแคลนนํ้ามันดิบ ทำให้รายได้จากการขายนํ้ามันดิบของสหกรณ์มีปริมาณลดลงและปัญหาในเรื่องของต้นทุนค่าใช้จ่ายเฉพาะธุรกิจและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงขึ้น

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตราการเติบโตของกำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2547-2549 เท่ากับร้อยละ -38.34 -64.28 และ 39.65 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.16) วิเคราะห์ได้ว่าถึงแม้ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ตลาดนมมีความผันผวนทำให้สหกรณ์โคนมจำนวนมากประสบกับปัญหาด้านทุนในการดำเนินงานสูงขึ้น ส่งผลต่อกำไรสุทธิลดลง แต่จากประสบการณ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นเวลานานทำให้สหกรณ์โคนมหนองโพรับมือกับปัญหาดังกล่าวได้ดีและจากการที่สหกรณ์โคนมหนองโพเป็นทั้งผู้ผลิตและแปรรูปนํ้ามันดิบเองทำให้สามารถบริหารจัดการธุรกิจได้ดี

5.4.8 อัตรากำไรสุทธิ

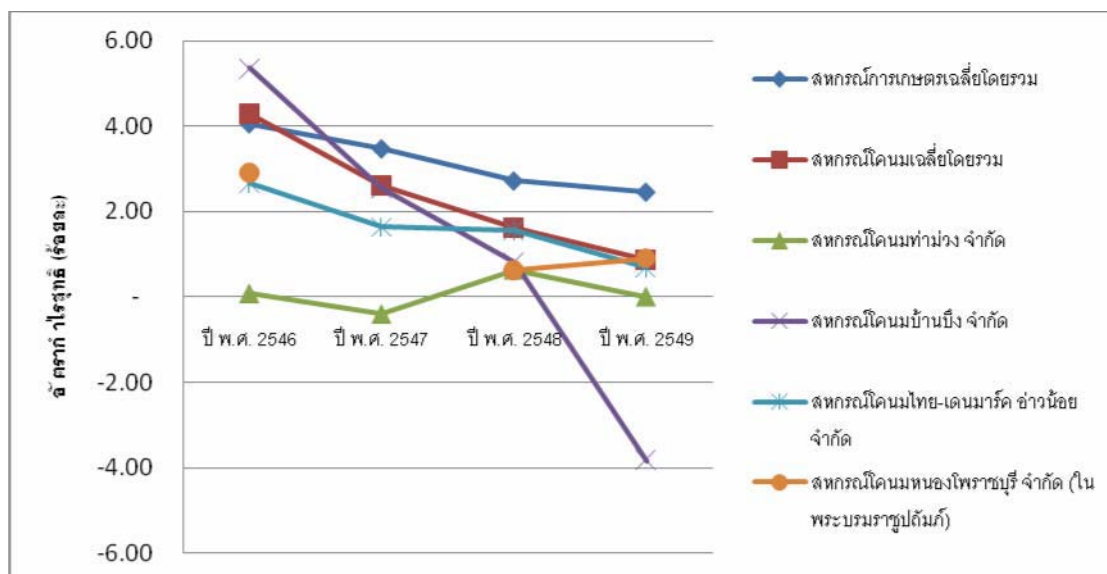
เป็นอัตราส่วนที่ใช้เพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงกำไรสุทธิของสหกรณ์คำนวณจากกำไรสุทธิเทียบกับยอดขาย/บริการ โดยทำการเปรียบเทียบอัตรากำไรสุทธิของปีปัจจุบันกับปีที่ผ่านมาว่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไร สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตรากำไรสุทธิในปี พ.ศ.

2546-2549 เท่ากับร้อยละ 4.29, 2.60, 1.62 และ 0.87 ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตรากำไรสุทธิในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับร้อยละ 4.04, 3.46, 2.71 และ 2.45 ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 0.08, -0.41, 0.64 และ 0.01 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.17) ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง เนื่องจากสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีความสามารถในการสร้างรายได้เพื่อผลตอบแทนต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการแข่งขันในธุรกิจรวบรวมนํ้านมดิบระหว่างสหกรณ์กับศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบของเอกชนในพื้นที่ ส่งผลให้ต้นทุนในการรับซื้อนํ้านมดิบของสหกรณ์เพิ่มสูงขึ้น รวมทั้งจากภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงส่งผลให้สหกรณ์ต้องเผชิญกับภาวะการขาดทุนในปี พ.ศ. 2547 และมีผลกำไรสุทธิจากการดำเนินงานน้อยมากในปี พ.ศ. 2546, 2548 และ 2549 เมื่อเปรียบเทียบอัตรากำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2549 ของสหกรณ์ซึ่งเท่ากับ 0.01 กับกลุ่มเทียบเคียงพบว่าอัตราส่วนกำไรสุทธิของสหกรณ์อยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาก แสดงให้เห็นว่าสหกรณ์สามารถสร้างผลกำไรจากการบริหารงานได้ต่ำกว่า ดังนั้น สหกรณ์จึงควรมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากเดิมและควบคุมค่าใช้จ่ายให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมที่สามารถจัดการได้ เพื่อให้สหกรณ์สามารถสร้างผลกำไรในอนาคตได้มากยิ่งขึ้น

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับร้อยละ 5.36, 2.54, 0.81 และ -3.84 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.17) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีกำไรสุทธิต่อรายได้ลดลงอย่างต่อเนื่องและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นสหกรณ์จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานให้มีผลกำไรเพิ่มขึ้นโดยเร็ว

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตรากำไรสุทธิปี พ.ศ. 2546- 2549 เท่ากับ ร้อยละ 2.66, 1.64, 1.56 และ 0.69 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.17) พบว่าอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ในปี พ.ศ. 2549 ต่ำกว่าปีก่อนและต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง ดังนั้นสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด ควรปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 5.17 อัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง
ที่มา: จากการคำนวณ

สหกรณ์โคนมหนองโพ มีอัตรากำไรสุทธิในปี พ.ศ. 2546, 2548-2549 เท่ากับ 2.92, 0.62 และ 0.91 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.17) เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549 พบว่าอัตรากำไรสุทธิของสหกรณ์โคนมหนองโพ ต่ำกว่ากลุ่มสหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมแต่สูงกว่ากลุ่มสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม ดังนั้นสหกรณ์โคนมหนองโพควรมีการควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน รวมถึงการสร้างข้อได้เปรียบในการแข่งขันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างกำไรในอนาคต

5.5 มิติที่ 5 สภาพคล่อง (Liquidity)

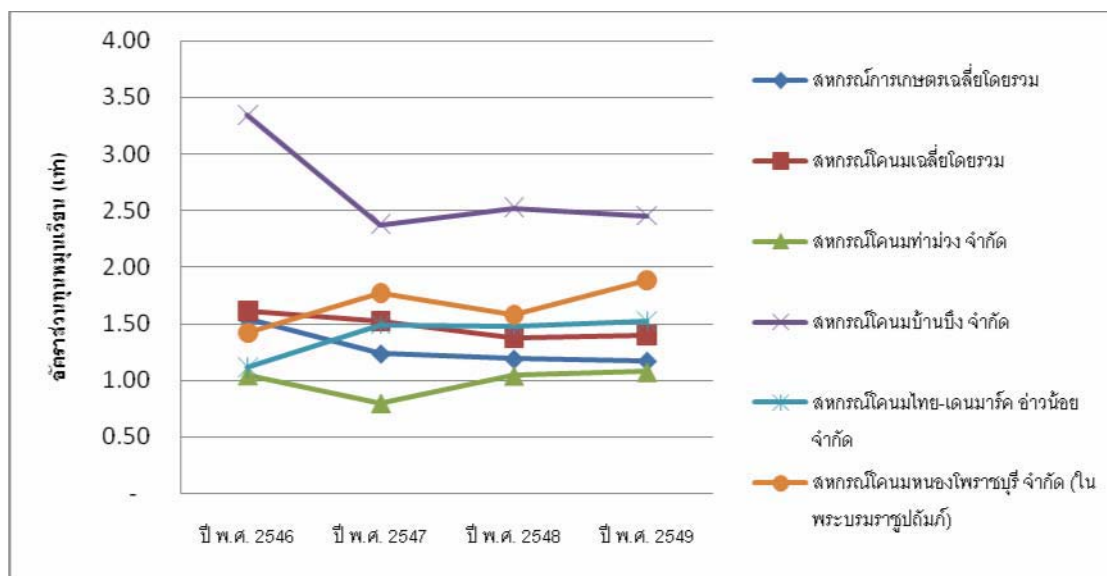
5.5.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้น เมื่อถึงกำหนด โดยบอกให้ทราบว่าสหกรณ์มีสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้นเป็นกี่เท่าของหนี้สินที่จะต้องชำระคืนในช่วงเวลา 1 ปี ซึ่งจะช่วยให้สหกรณ์ทราบถึงระดับความปลอดภัยของเจ้าหนี้ในการได้รับชำระหนี้คืนจากสหกรณ์ตามกำหนดเวลา ขณะเดียวกันผลจากความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดดังกล่าวเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายของดอกเบี้ยอีกด้วย สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.61, 1.52, 1.38 และ 1.40 เท่า ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรเฉลี่ยโดยรวมมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในช่วงเวลาเดียวกันเท่ากับ 1.54, 1.23, 1.18 และ 1.17 เท่า ตามลำดับ

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.05 0.80, 1.04 และ 1.07 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.18) โดยอัตราส่วนนี้เป็นอัตราที่แสดงให้เห็นถึงการถือครองสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายใน 1 ปีว่ามีเพียงพอต่อการชำระหนี้หมุนเวียนได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งในปี พ.ศ. 2547 พบว่าสหกรณ์มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนต่ำสุดเท่ากับ 0.8 เท่า แสดงว่ากิจการของสหกรณ์เกิดการขาดสภาพคล่องจากหนี้สินหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น โดยการเพิ่มขึ้นในส่วนนี้ของเจ้าหนี้การค้าและเงินรับฝากจากสมาชิก ทั้งนี้สินทรัพย์หมุนเวียนในส่วนนี้ของเงินสดและลูกหนี้ระยะสั้นลดลงส่งผลให้อัตราส่วนในปี พ.ศ. 2547 ลดลงต่ำสุด สำหรับในปี พ.ศ. 2549 สหกรณ์ มีสินทรัพย์หมุนเวียนในส่วนนี้ของลูกหนี้ระยะสั้นเท่ากับ 7.80 ล้านบาทซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนที่มีค่าเท่ากับ 4.69 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น 3.11 ล้านบาท มีผลให้สภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ดีขึ้นโดยพิจารณาจากอัตราส่วนทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับ 1.07 เท่า ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงที่สุดในรอบ 4 ปี แต่อัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งมาจากการเพิ่มขึ้นของหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์ในส่วนนี้ของเจ้าหนี้การค้าซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนสูงถึง 3.08 ล้านบาท ทั้งนี้อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์มีค่าต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียงแสดงให้เห็นว่ากิจการของสหกรณ์ มีสภาพคล่องต่ำกว่ากลุ่มเทียบเคียง

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 3.34, 2.38, 2.52 และ 2.45 เท่า ตามลำดับ (ภาพที่ 5.18) วิเคราะห์ได้ว่าสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดมีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนดีกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีอยู่ยังคุ้มครองหนี้สินหมุนเวียนได้ดีแม้จะมีสภาพคล่องลดลง

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.12, 1.49, 1.48 และ 1.52 ตามลำดับ (ภาพที่ 5.18) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนสูงกว่าปีก่อนและสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง โดยสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด มีการเติบโตของหนี้สินหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2549 ต่ำลงจากปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 5.11 และการเติบโตของสินทรัพย์หมุนเวียนในปี พ.ศ. 2549 ต่ำลงจากปี พ.ศ. 2548 ร้อยละ 2.43

ภาพที่ 5.18 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ทั้ง 4 แห่งเปรียบเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง ที่มา: จากการคำนวณ

อัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ ในปี พ.ศ. 2546-2549 เท่ากับ 1.42, 1.76, 1.58 และ 1.88 เท่า (ภาพที่ 5.18) พบว่าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนของสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ในปี พ.ศ. 2549 สูงกว่าปี พ.ศ. 2548 และสูงกว่ากลุ่มเทียบเคียง แสดงว่าสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ มีความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นได้เมื่อถึงกำหนดชำระ แต่หากมองในแง่ของตัวสหกรณ์เองอาจก่อให้เกิดปัญหาได้เนื่องจากอาจไม่ได้ใช้สินทรัพย์ให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์เท่าที่ควร

5.6 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์โคนมกับมิติทั้ง 5 ของ CAMELS Analysis

ผลการวิเคราะห์สหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่ง ด้วย CAMELS Analysis และจากรสสัมภาษณ์เชิงลึกสามารถแบ่งการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ออกได้เป็น 3 ลักษณะตามช่วงเวลาของการพัฒนา ดังนี้

1. **สหกรณ์โคนมช่วงเริ่มต้น** เป็นการก่อตั้งสหกรณ์โคนมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมน้ำนมดิบส่งต่อไปยังบริษัทแปรรูปน้ำนม ในงานวิจัยครั้งนี้ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด และสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด ถือเป็นสหกรณ์โคนมช่วงเริ่มต้น เพราะสหกรณ์ทั้งสองยังไม่มีกิจการที่หลากหลายเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่

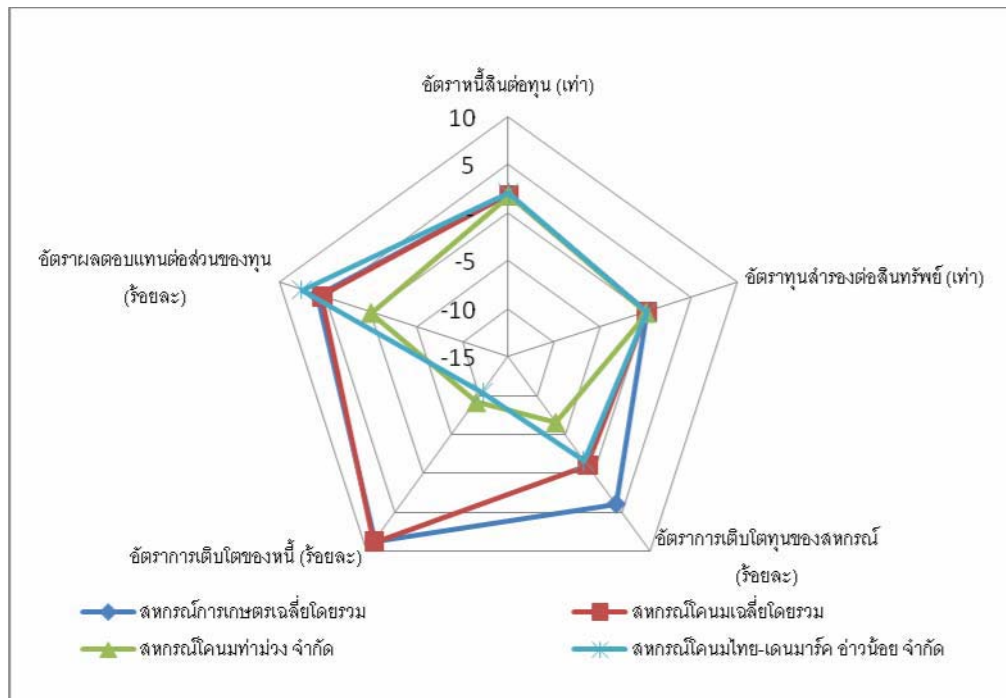
ผลิตภัณฑ์ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสหกรณ์ทั้งสองพบว่าการดำเนินนโยบายคล้ายๆกัน คือ มุ่งผลิตน้ำมันดิบที่มีคุณภาพ มีการฝึกอบรมการจัดการด้านโคนมให้แก่สมาชิก ส่งเสริมให้สมาชิกมีฟาร์มโคนมมาตรฐาน ในด้านการดำเนินงานของสหกรณ์มีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป จะเป็นการลงทุนเมื่อพร้อม

2. **สหกรณ์โคนมช่วงปรับเปลี่ยน** เป็นการดำเนินงานของสหกรณ์ที่อยู่ในช่วงการปรับบทบาทจากผู้รวบรวมน้ำมันดิบมาเป็นการเสาะหาหนทางในการเพิ่มมูลค่าให้กับสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นการออกผลิตภัณฑ์ใหม่ การผลิตวัตถุดิบเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกสหกรณ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดถือเป็นสหกรณ์โคนมช่วงปรับเปลี่ยนเพราะจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสหกรณ์พบว่าเป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล การบริหารเป็นลักษณะ High Risk, High Return มีการลงทุนสูง มีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่ทรัพยากรที่มี เช่น การผลิตไอศกรีมรสชาติแปลกๆ การลงทุนสร้างไซโลขนาดใหญ่ โครงการผลิตโคสาวท้องคุณภาพดี โครงการขายเนื้อวัวชำแหละ ซึ่งโครงการทั้งสองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีผลผลิตน้ำมันดิบที่มากขึ้นจากโคนมพันธุ์ดี หากโคนมตัวใดต้องขายทิ้ง สหกรณ์จะรับซื้อเพื่อนำมาแล่นเนื้อขายในโครงการขายเนื้อวัวชำแหละ ที่ผ่านมาพบว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึงมีปัญหาขาดทุนจากโครงการผลิตโคสาวท้องคุณภาพดี แต่จากวิกฤตน้ำมันและราคาน้ำมันดิบภายในประเทศที่รัฐบาลได้อนุมัติให้มีการปรับราคาเป็นลิตรละ 18 บาท คาดว่าผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมบ้านบึงน่าจะปรับปรุงดีขึ้นเนื่องจากเป็นโอกาสของโครงการผลิตโคสาวท้องคุณภาพดีและ โครงการขายเนื้อวัวชำแหละ
3. **สหกรณ์โคนมช่วงโตเต็มวัย** เป็นสหกรณ์โคนมที่มีแบรนด์เป็นของตนเอง มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย และมีการผลิตปัจจัยการผลิตเองเพื่อขายให้แก่สมาชิกและบุคคลที่สนใจทั่วไป ในงานวิจัยครั้งนี้ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ถือเป็นสหกรณ์โคนมช่วงโตเต็มวัยเพราะเป็นสหกรณ์ที่ก่อตั้งมานาน มีสายการผลิตที่ครบวงจร อย่างไรก็ตามสหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีข้อควรระวังในด้านมาตรฐานฟาร์มของสมาชิกเนื่องจากสมาชิกบางคนที่เลี้ยงโคนมมาเป็นเวลานานยังคงเลี้ยงโคนมไว้ใกล้กับสถานที่พักอาศัย

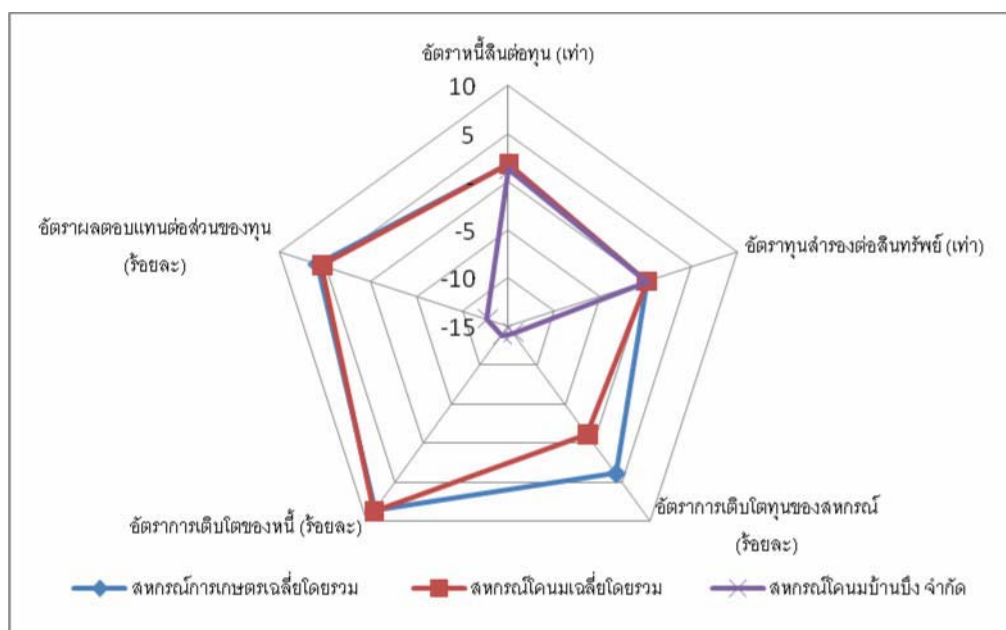
จากการจำแนกการพัฒนาสหกรณ์โคนมทั้ง 4 สหกรณ์ออกเป็น 3 ช่วงเวลา สามารถเปรียบเทียบมิติต่างๆของ CAMELS Analysis กับช่วงเวลาของการพัฒนาของสหกรณ์โคนมได้ดังนี้ คือ

5.6.1 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์กับดัชนีในมิติที่ 1 (ความเสี่ยงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง)

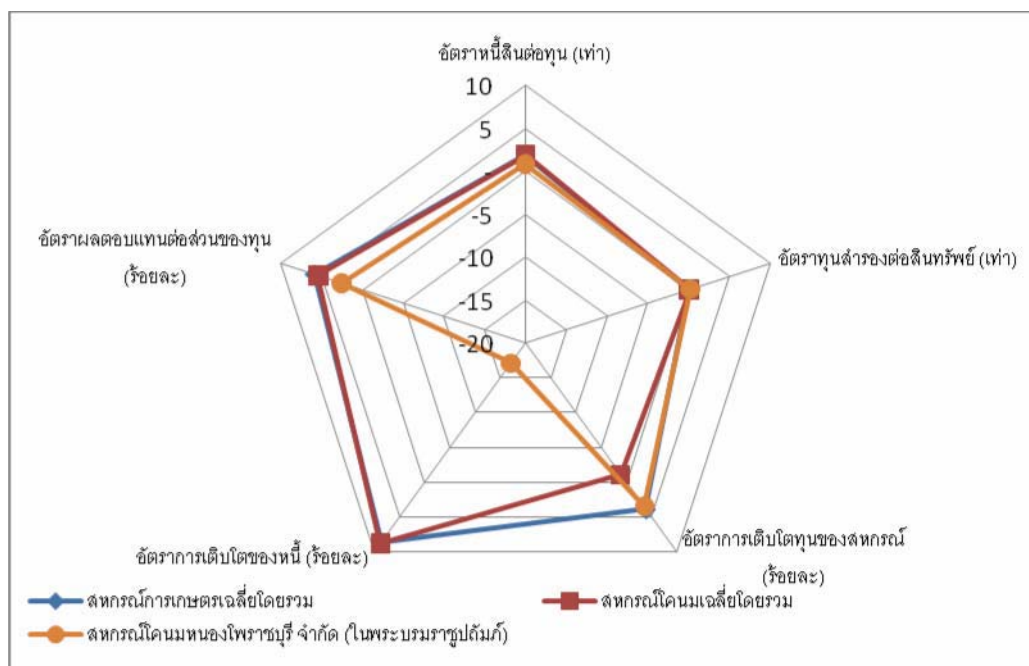
สหกรณ์โคนมช่วงเริ่มต้น พบว่าในปี พ.ศ. 2549 มีสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อย จำกัด ที่มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมากกว่ากลุ่มเทียบเคียง สหกรณ์โคนมช่วงโตเต็มวัย คือ สหกรณ์โคนมหนองโพฯ มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นใกล้เคียงกลุ่มเทียบเคียง ในขณะที่สหกรณ์โคนมช่วงปรับเปลี่ยน คือ สหกรณ์โคนมบ้านบึง มีอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นติดลบและน้อยกว่ากลุ่มเทียบเคียง (ภาพที่ 5.19-5.20) อธิบายได้ว่า สหกรณ์โคนมช่วงปรับเปลี่ยนเปรียบเสมือนบริษัทที่มุ่งงบประมาณไปในด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หากลูกค้ายอมรับผลิตภัณฑ์ ก็คงต้องใช้เวลาพอสมควรในการคืนทุน หากลูกค้าไม่ยอมรับผลิตภัณฑ์ที่เสนอขาย ปัญหาด้านการเงินก็ตามมา เช่นเดียวกับสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดที่มีโครงการผลิตโคสาวทองคุณภาพดี ปรากฏว่าในช่วงเริ่มโครงการมีโคกินเปล่ามากกว่าโคให้นม ทำให้สหกรณ์ฯ มีค่าใช้จ่ายสูง ในขณะเดียวกันโคที่เลี้ยงพร้อมที่จะให้สมาชิกลำนำไปเลี้ยงต่อ ก็ไม่มีสมาชิกคนใดรับไปเลี้ยงเพราะต้นทุนการเลี้ยงสูงขึ้นในขณะที่ราคาน้ำนมดิบตกที่ สมาชิกบางรายทนรับภาระไม่ไหวก็เลิกเลี้ยงโคนม ทำให้ภาระตกอยู่กับสหกรณ์ฯ

ภาพที่ 5.19 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 1 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพที่ 5.20 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 1 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมบ้านปิ้ง จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

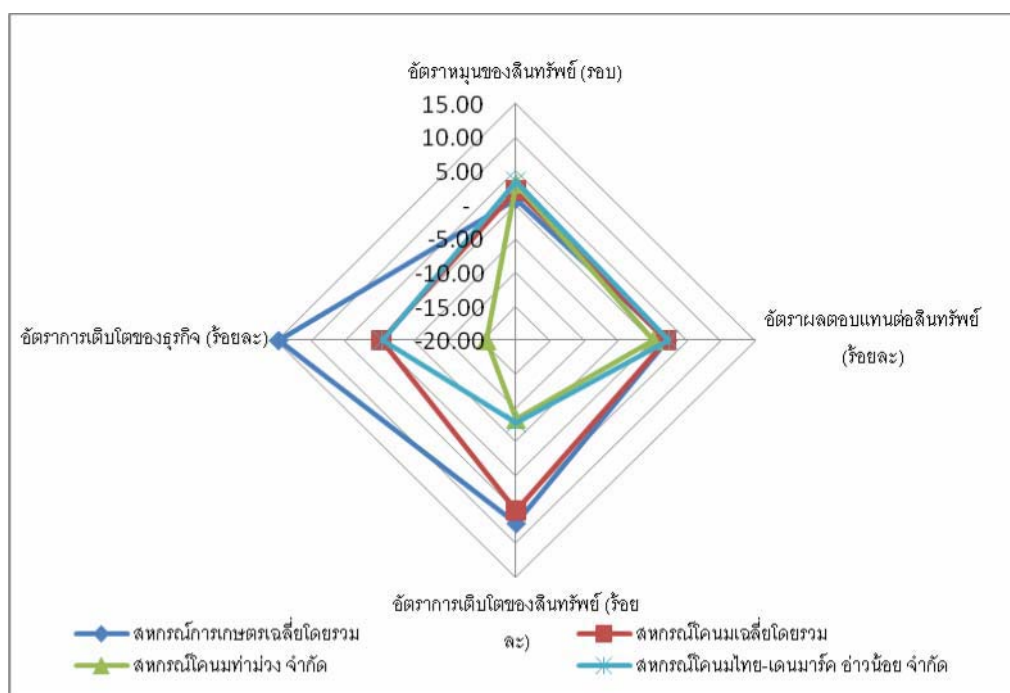
ภาพที่ 5.21 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 1 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์
โคนมหนองโพ และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

5.6.2 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์กับดัชนีในมิติที่ 2 (คุณภาพของ สินทรัพย์)

ในปี พ.ศ. 2549 การเติบโตทางธุรกิจของสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีการหดตัว
ซึ่งอธิบายตามช่วงเวลาของการพัฒนาสหกรณ์ดังนี้ สหกรณ์โคนมช่วงเริ่มต้น ช่วงปรับเปลี่ยน
หรือช่วงโตเต็มวัยอาจมีการหดตัวทางธุรกิจที่มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคู่แข่ง คือ ศูนย์รวบรวม
น้ำนมดิบของเอกชนว่าเข้ามาตั้งในพื้นที่หรือไม่ (ภาพที่ 5.22-5.24) ส่วนการเติบโตของ
สินทรัพย์พบว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมมีการขยายตัวของสินทรัพย์อยู่ที่ร้อยละ 5.15
ในขณะที่สหกรณ์โคนมที่ศึกษาทั้ง 4 สหกรณ์มีการหดตัวของสินทรัพย์ โดยเฉพาะสหกรณ์
ในช่วงปรับเปลี่ยน คือ สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดที่มีการหดตัวมากเนื่องจากผลตอบแทนการ
ดำเนินงานเป็นลบ มีผลให้ทุนสำรองลดลง

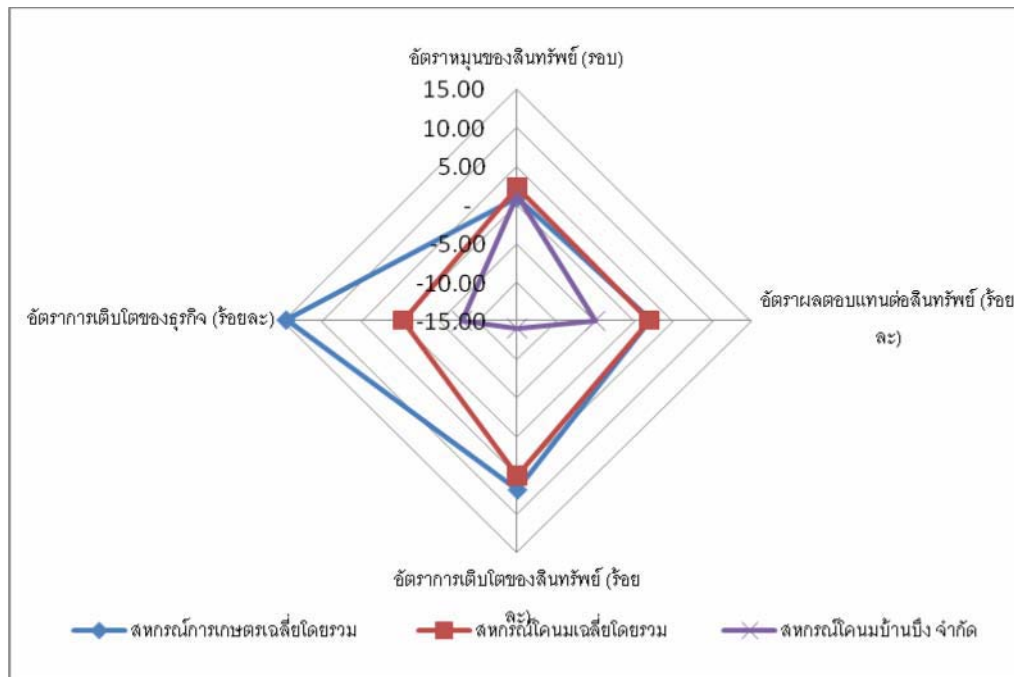
5.6.3 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์กับดัชนีในมิติที่ 3 (ขีดความสามารถในการบริหาร)

เมื่อมีผลกระทบจากภายนอก คือ การเข้ามาตั้งศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบของบริษัทเอกชน ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์โคนมที่อยู่ในช่วงใดของการพัฒนาก็ตามไม่สามารถที่จะจูงใจให้สมาชิกมีความซื่อสัตย์กับสหกรณ์ได้ แนวทางที่สหกรณ์ควรดำเนินการเพื่อลดผลกระทบจากการเข้ามาตั้งศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบของบริษัทเอกชน คือ การปลูกจิตสำนึกรักสหกรณ์โคนมโดยประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงผลประโยชน์ระยะสั้น (จากการที่สมาชิกขายน้ำมันดิบให้กับศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบของบริษัทเอกชน) และผลเสียระยะยาว (ผลประโยชน์ที่สมาชิกสูญเสียไปในอนาคต) ซึ่งอาจแสดงให้เห็นสมาชิกทราบด้วยแนวคิดของค่าของเงินตามเวลา (Time Value of Money)

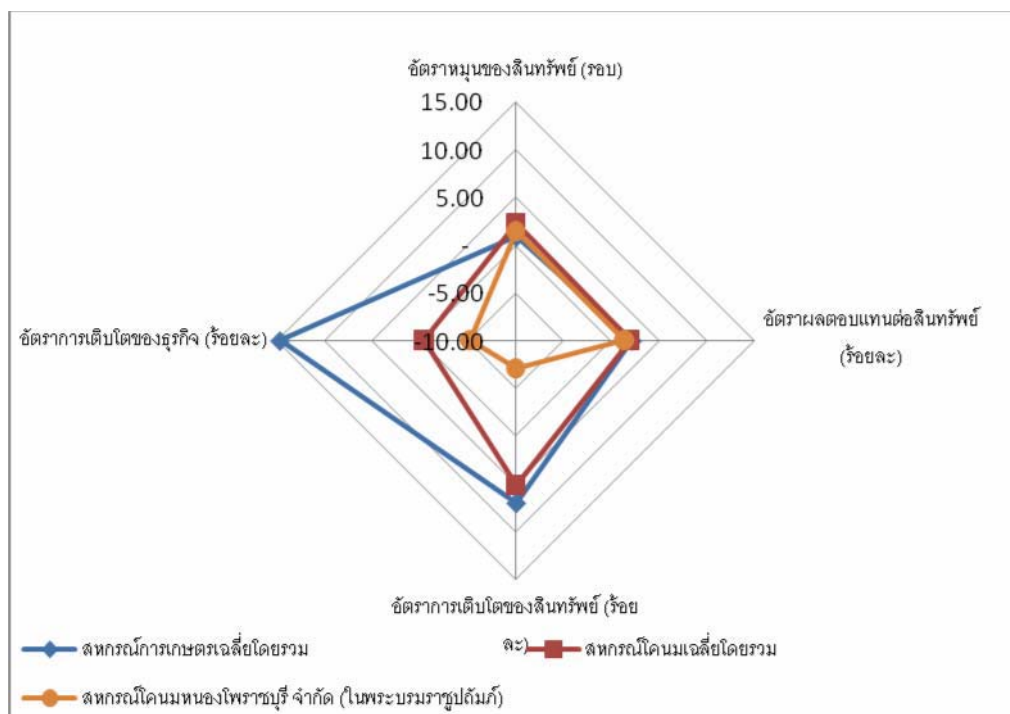

ภาพที่ 5.22 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 2 และ 3 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549

ที่มา: จากการคำนวณ

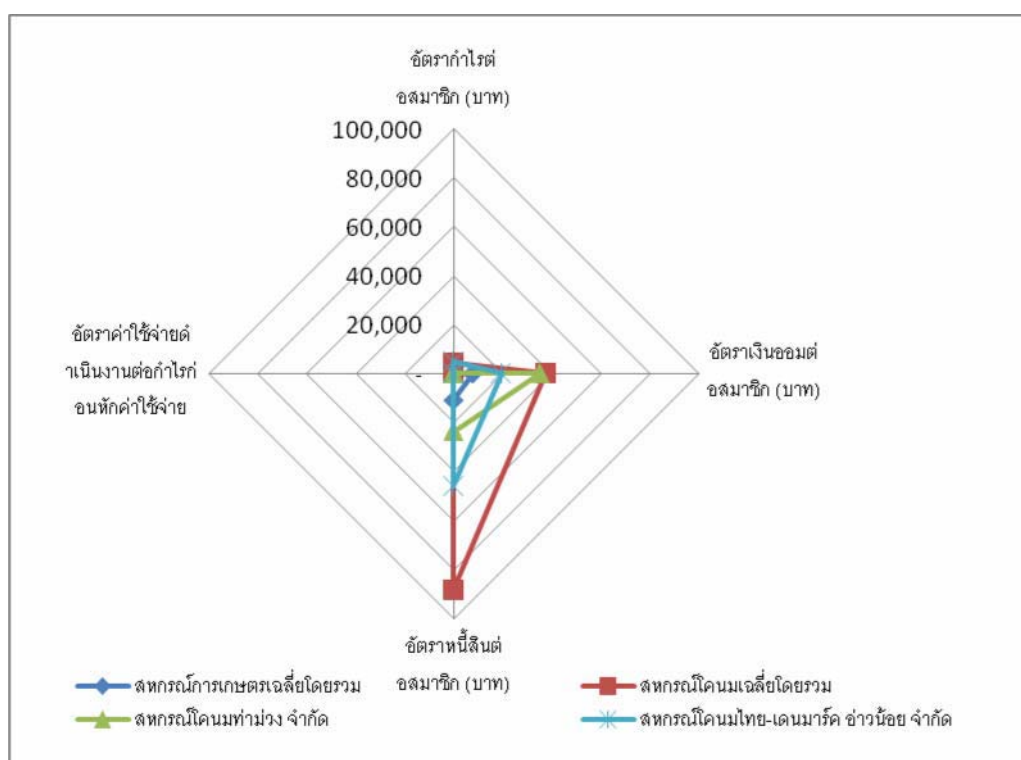
ภาพที่ 5.23 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 2 และ 3 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมบ้านโป่ง จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

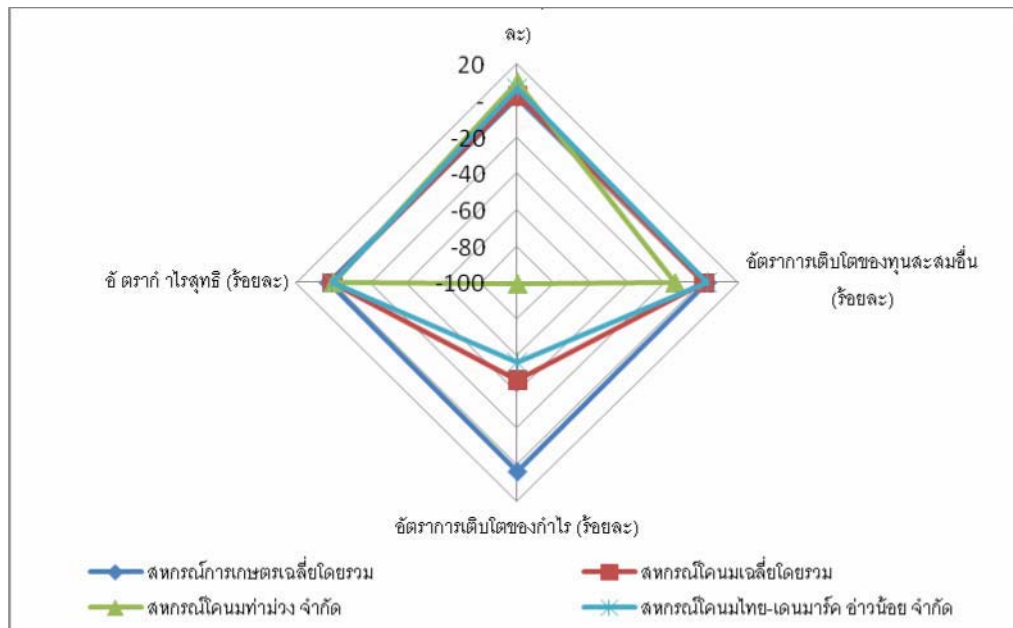
ภาพที่ 5.24 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 2 และ 3 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

5.6.4 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์กับดัชนีในมิติที่ 4 (การทำกำไร)

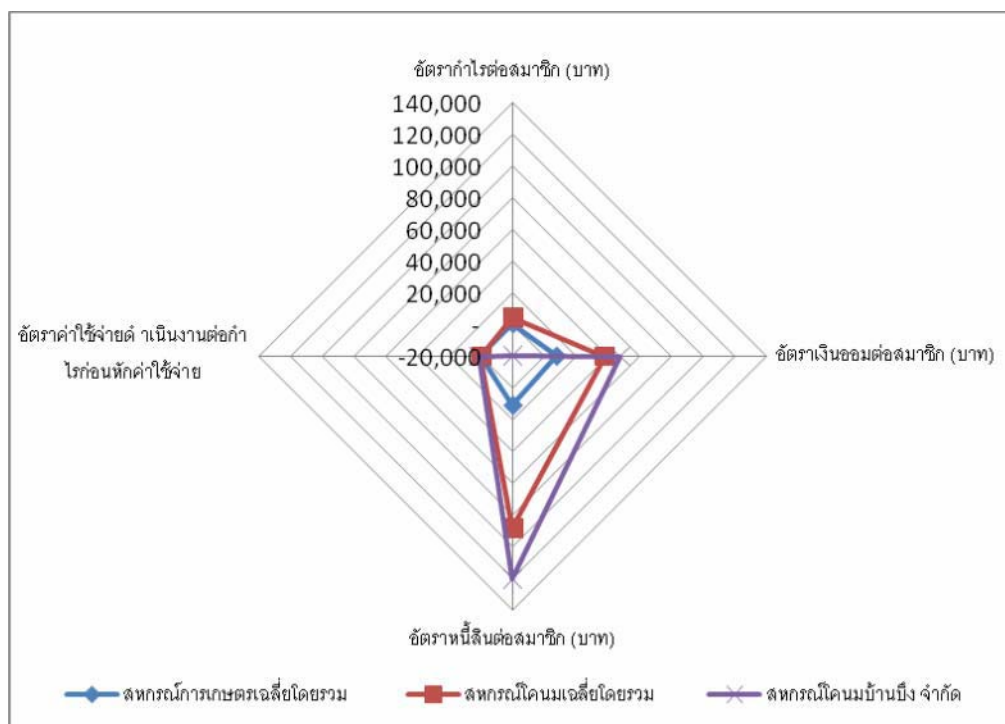
สหกรณ์โคนมช่วงปรับเปลี่ยนและสหกรณ์โคนมช่วงโตเต็มวัยมีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกที่มีค่ามากกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม ในขณะที่สหกรณ์โคนมช่วงเริ่มต้นมีอัตราหนี้สินต่อสมาชิกที่มีค่าน้อยกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม (ภาพที่ 5.25, 5.27, 5.29) อัตราการเติบโตของกำไรของสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมในปี พ.ศ. 2549 มีการหดตัวอยู่ที่ร้อยละ 46.60 และสหกรณ์โคนมที่ศึกษามีเพียงสหกรณ์ช่วงโตเต็มวัย คือ สหกรณ์โคนมหนองโพยที่มีอัตราการเติบโตของกำไรเป็นบวก ส่วนสหกรณ์โคนมที่เหลือ 3 สหกรณ์มีอัตราการเติบโตของกำไรเป็นลบ โดยเฉพาะสหกรณ์โคนมบ้านบึงจำกัด มีค่าเท่ากับร้อยละ -536.25 รองลงมา คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด เท่ากับร้อยละ -99.22 (ภาพที่ 5.26, 5.28, 5.30) อธิบายได้ว่าอัตราการเติบโตของกำไรมีการหดตัว เพราะต้นทุนการดำเนินงานที่เพิ่มมากขึ้นของสหกรณ์โคนมบ้านบึงมาจากโครงการผลิตโคสาวต้องคุณภาพดี สหกรณ์โคนมท่าม่วงมาจากต้นทุนการรับซื้อน้ำนมดิบและต้นทุนปัจจัยการผลิตที่สหกรณ์จำหน่ายให้กับสมาชิกสูงขึ้น

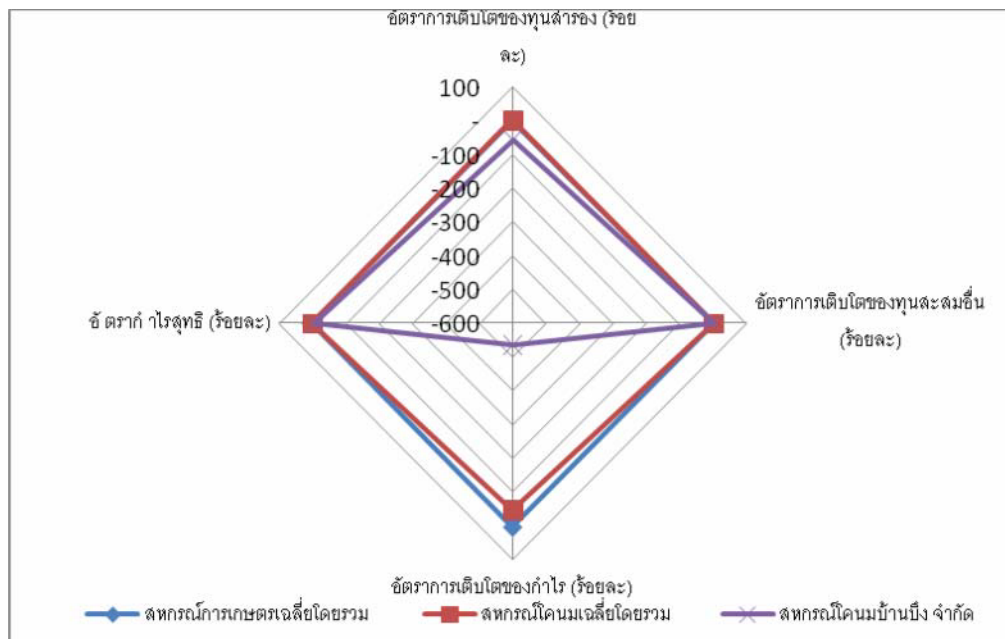
ภาพที่ 5.25 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ้วนน้อย จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549 ที่มา: จากการคำนวณ

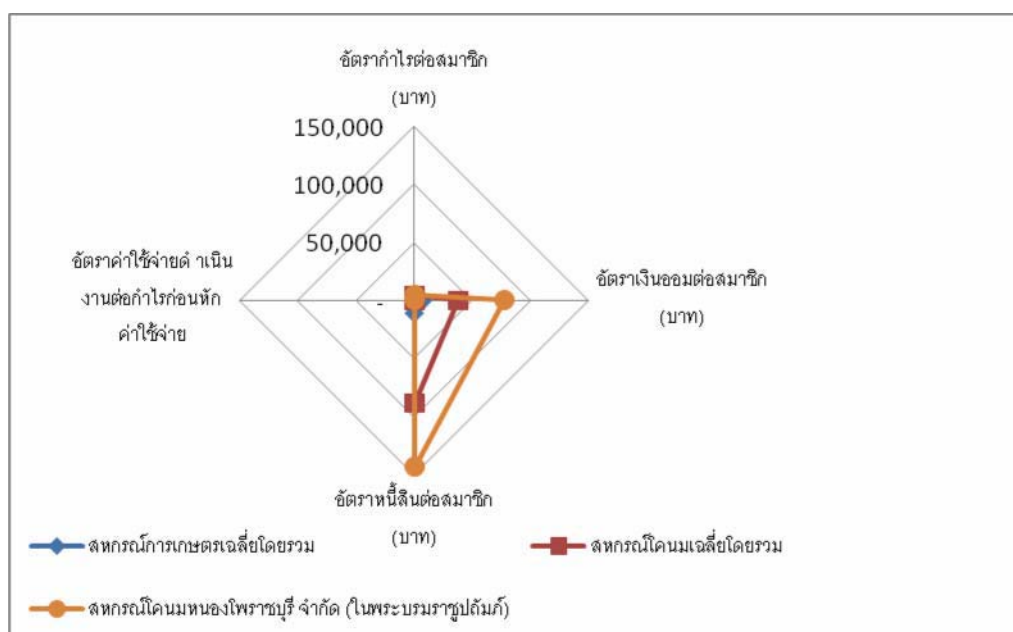
ภาพที่ 5.26 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549 (ต่อ)
ที่มา: จากการคำนวณ

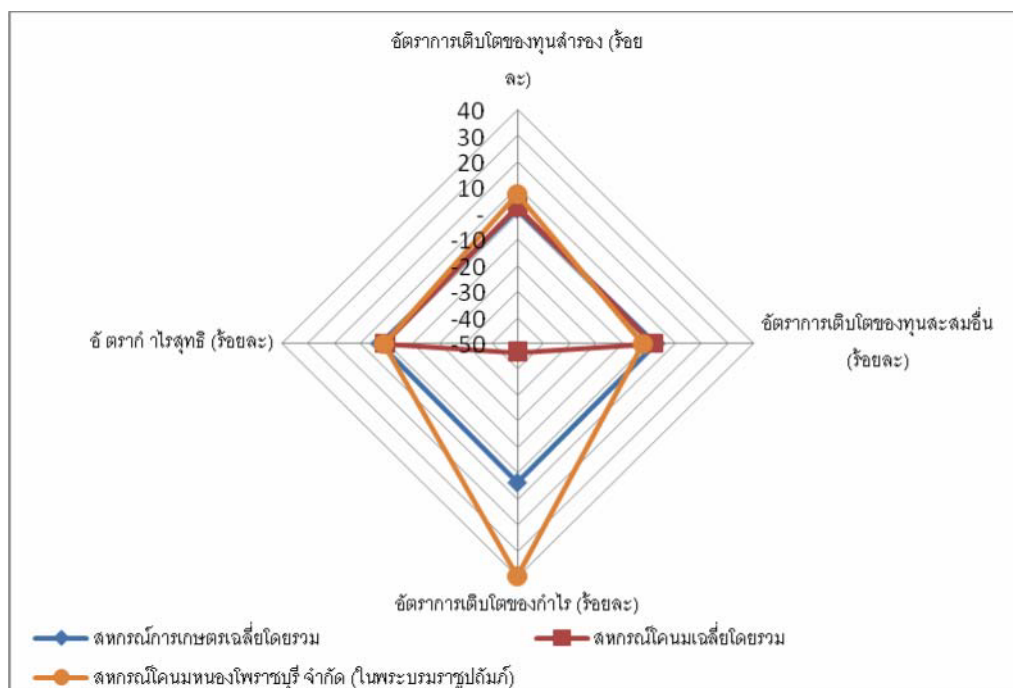
ภาพที่ 5.27 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัดและกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพที่ 5.28 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์
โคนมบ้านบึง จำกัดและกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549 (ต่อ)
ที่มา: จากการคำนวณ

ภาพที่ 5.29 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์
โคนมหนองโพ และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549
ที่มา: จากการคำนวณ

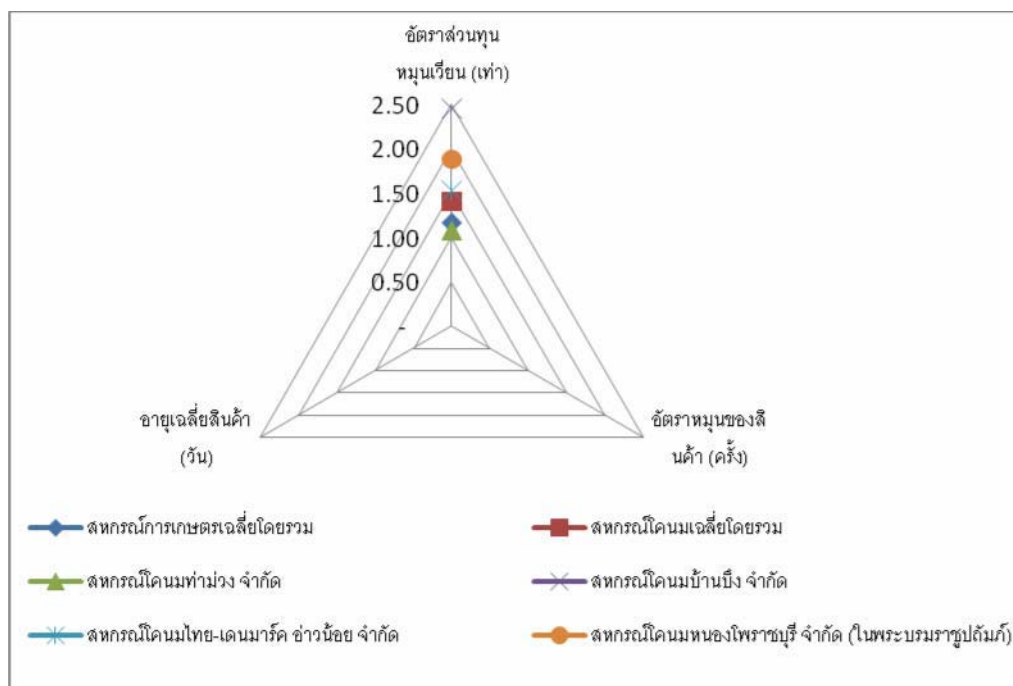

ภาพที่ 5.30 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 4 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์โคนมหนองโพฯ และกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549 (ต่อ)

ที่มา: จากการคำนวณ

5.6.5 เปรียบเทียบช่วงเวลาการพัฒนาของสหกรณ์กับดัชนีในมิติที่ 5 (สภาพคล่อง)

สหกรณ์โคนมที่ศึกษาทุกสหกรณ์ยกเว้นสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด มีอัตราส่วนทุนหมุนเวียนในปี พ.ศ. 2549 มากกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม (ภาพที่ 5.31) ซึ่งเป็นเพราะสหกรณ์ก่อตั้งมาได้เพียง 10 ปี มีสินทรัพย์หมุนเวียนเท่ากับ 47.04 ล้านบาท และหนี้สินหมุนเวียนเท่ากับ 30.87 ล้านบาท และผู้บริหารสหกรณ์มีนโยบายพัฒนาสหกรณ์บนความยั่งยืน

ภาพที่ 5.31 เปรียบเทียบผลการดำเนินงานในมิติที่ 5 ของ CAMELS Analysis ระหว่างสหกรณ์
โคนมทั้ง 4 แห่งและกลุ่มเทียบเคียงในปี พ.ศ. 2549

ที่มา: จากการคำนวณ

5.7 ผลการประเมินการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม

ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการประเมินสหกรณ์โคนมโดยใช้ดัชนีชี้วัดจาก CAMELS Analysis ทั้ง 5 มิติ มาทำการให้คะแนนโดยเทียบกับกลุ่มเทียบเคียง คือ สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม หากดัชนีใดมีคะแนนมากกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมให้คะแนนเท่ากับ 2 หากดัชนีใดมีคะแนนเท่ากับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมให้คะแนนเท่ากับ 1 และหากดัชนีใดมีคะแนนน้อยกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมให้คะแนนเท่ากับ 0 ยกเว้นดัชนีต่อไปนี้ที่ให้เกณฑ์คะแนนตรงข้ามกับที่กล่าวข้างต้น คือ อัตราการเติบโตของหนี้ อัตราหนี้สินต่อสมาชิกและอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน

ผลการประเมินการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งในปี พ.ศ. 2548 (ตารางที่ 5.1) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีผลการดำเนินงานดีกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและมีคะแนนเป็นที่ 1 รองลงมา คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด และสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ส่วนสหกรณ์โคนมหนองโพธิ์ไม่สามารถคำนวณคะแนนได้เนื่องจากคะแนนตัวชี้วัดมีไม่ครบถ้วน

ผลการประเมินการดำเนินงานของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งในปี พ.ศ. 2549 (ตารางที่ 5.2) พบว่าสหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด มีผลการดำเนินงานดีกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวมและมีคะแนนเป็นที่ 1 รองลงมา คือ สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด มีคะแนนเท่ากับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม และที่ 3 คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด และสหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด ตามลำดับ

ตารางที่ 5.1 ผลการประเมินการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2548 ของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเทียบกับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม

ตัวชี้วัด	สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม	สหกรณ์โคนมท่าม่วงจำกัด	สหกรณ์โคนมบ้านบึงจำกัด	สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค จำกัด	สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี
					จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)
อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)	1	2	0	2	0
อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)	1	0	0	0	2
อัตรากาไรสุทธิของสหกรณ์ (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตรากาไรสุทธิของหนี้ (ร้อยละ)	1	2	2	0	na
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ (รอบ)	1	2	0	2	0
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตรากาไรสุทธิของสินทรัพย์ (ร้อยละ)	1	0	0	2	na
อัตรากาไรสุทธิของธุรกิจ (ร้อยละ)	1	0	0	0	na
อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)	1	0	0	2	0
อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)	1	2	2	0	2
อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)	1	2	0	2	0
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหัก	1	0	0	2	0
อัตรากาไรสุทธิของทุนสำรอง (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตรากาไรสุทธิของทุนสะสมอื่น (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตรากาไรสุทธิของกำไร (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตรากำไรสุทธิ (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)	1	0	2	2	2
รวมคะแนน	18	10	6	20	na

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: คะแนนเท่ากับ 1 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนเท่ากับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม
 คะแนนเท่ากับ 0 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนน้อยกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม
 คะแนนเท่ากับ 2 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนมากกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม

ตารางที่ 5.2 ผลการประเมินการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2549 ของสหกรณ์โคนมทั้ง 4 แห่งเทียบกับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม

ตัวชี้วัด	สหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม	สหกรณ์โคนมท่าม่วงจำกัด	สหกรณ์โคนมบ้านบึงจำกัด	สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)	
				สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ค อ่าวน้อยจำกัด	สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรีจำกัด
อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)	1	0	0	2	0
อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)	1	0	0	2	2
อัตรากาไรต่อทุนของสหกรณ์ (ร้อยละ)	1	0	0	0	2
อัตรากาไรต่อทุนของหนี้ (ร้อยละ)	1	2	2	2	2
อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์ (รอบ)	1	2	0	2	0
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตรากาไรต่อทุนของสินทรัพย์ (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตรากาไรต่อทุนของธุรกิจ (ร้อยละ)	1	0	0	0	0
อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)	1	0	0	2	2
อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)	1	0	2	0	2
อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)	1	2	0	2	0
อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหัก	1	0	0	2	0
อัตรากาไรต่อทุนสำรอง (ร้อยละ)	1	2	0	2	2
อัตรากาไรต่อทุนสะสมอื่น (ร้อยละ)	1	0	0	2	0
อัตรากาไรต่อทุนกำไร (ร้อยละ)	1	0	0	0	2
อัตรากำไรสุทธิ (ร้อยละ)	1	0	0	0	2
อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า)	1	0	2	2	2
รวมคะแนน	18	8	6	24	18

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ: คะแนนเท่ากับ 1 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนเท่ากับสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม
 คะแนนเท่ากับ 0 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนน้อยกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม
 คะแนนเท่ากับ 2 ถ้าตัวชี้วัดมีคะแนนมากกว่าสหกรณ์โคนมเฉลี่ยโดยรวม

บทที่ 6

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ คือ 1) ศึกษาสภาพอุตสาหกรรมนมและผลิตภัณฑ์ในประเทศไทยและประเทศออสเตรเลีย 2) วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคานำเข้านมจากประเทศออสเตรเลียและประเทศนิวซีแลนด์ 3) ศึกษาการจัดการฟาร์มของเกษตรกรโคนม ผลการดำเนินงานของสหกรณ์โคนม และ 4) วิเคราะห์สถานะภาพทางการเงินของสหกรณ์โคนมเปรียบเทียบกับสหกรณ์โคนมในภาพรวม โดยสหกรณ์ที่เลือกศึกษา 4 แห่ง คือ สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด จังหวัดกาญจนบุรี สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด จังหวัดชลบุรี สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยสรุปดังนี้

เกษตรกรโคนมและจำนวนโคนมไทยในปี พ.ศ. 2549 ลดลงเนื่องจากการเลิกเลี้ยงโคนมเพราะต้นทุนที่สูงขึ้น โดยผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่อยู่ในเขตที่ 7 โดยเฉพาะในจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ และเขต 1 ในจังหวัดลพบุรี การบริโภคนมของคนไทยเพิ่มขึ้นเนื่องจากนมเป็นสินค้าสุขภาพและส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนจากภาครัฐผ่านโครงการนมโรงเรียน

แหล่งเลี้ยงโคนมในประเทศออสเตรเลียกระจุกตัวอยู่ในฝั่งทางใต้และตะวันออกของประเทศโดยปริมาณการผลิตน้ำนมดิบของรัฐบาลวิคตอเรีย รัฐแทสมาเนีย และรัฐออสเตรเลียใต้คิดเป็นร้อยละ 78 ของปริมาณการผลิตทั้งหมด โดยปริมาณน้ำนมดิบในประเทศออสเตรเลียมีมากในเดือนตุลาคม/พฤศจิกายน และการปรับปรุงสายพันธุ์โคนมอย่างต่อเนื่องทำให้มีโคนมในประเทศออสเตรเลียมีปริมาณน้ำนมดิบต่อตัวต่อปีเพิ่มขึ้นจาก 2,850 ลิตรในปี พ.ศ. 2528 เป็น 5,000 ลิตรในปี พ.ศ. 2549

จำนวนฟาร์มโคนมในประเทศออสเตรเลียลดลงจาก 20,000 ฟาร์มในปี พ.ศ. 2523 เหลือ 9,000 ฟาร์มในปี พ.ศ. 2549 ในขณะที่ฟาร์มมีใหญ่ขึ้นจากโคนมเฉลี่ยต่อฟาร์มในปี พ.ศ. 2523 เท่ากับ 85 ตัว เพิ่มขึ้นเป็น 224 ตัวในปี พ.ศ. 2549 ส่วนหนึ่งเพราะการผ่อนคลายกฎระเบียบเกี่ยวกับอุตสาหกรรมนมในปี พ.ศ. 2543 โดยภาครัฐให้เงินช่วยเหลือแก่เกษตรกรในการปรับตัวหรือสำหรับผู้ที่ต้องการเลิกเลี้ยงโคนม

ปริมาณการผลิตนมของประเทศออสเตรเลียคิดเป็นร้อยละ 2 ของปริมาณการผลิตนมทั่วโลกและการส่งออกคิดเป็นร้อยละ 12 ของปริมาณการส่งออกนมทั่วโลก โดยประเทศญี่ปุ่นเป็นตลาดที่นำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมที่สำคัญคิดเป็นมูลค่าร้อยละ 16 ของมูลค่าการส่งออกนมทั้งหมดของประเทศออสเตรเลีย ปริมาณการผลิตนมของกลุ่มสหกรณ์ในประเทศออสเตรเลียคิดเป็นร้อยละ 55 ของการผลิตนมทั้งหมด โดยสหกรณ์ที่มีขนาดใหญ่ที่สุด คือ Murray Goulburn มีปริมาณการผลิตนมคิดเป็นร้อยละ 35 ของปริมาณการผลิตนมของประเทศออสเตรเลีย การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคานำเข้านมผงจากประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์โดยใช้ข้อมูลราคาการนำเข้านมผงรายเดือนของประเทศไทยพิกัด HS

เอกสารอ้างอิง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2550) ตารางการลดภาษีของไทยและตารางการลดภาษีของ

ออสเตรเลีย. ค้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2550

<http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Home/FTAbCountry/>

[tabid/53/ctl/detail/id/21/mid/480/usemastercontainer/true/Default.aspx](http://www.thaifta.com/ThaiFTA/Home/FTAbCountry/tabid/53/ctl/detail/id/21/mid/480/usemastercontainer/true/Default.aspx)

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2548) การประยุกต์ใช้ Camels Analysis เพื่อการวิเคราะห์ภาวะ

เศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร. ค้นเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2550

http://www.cad.go.th/news_25480620.html

กรมปศุสัตว์. (2548). จำนวนโคนมในประเทศไทย ค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2550

http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly42/stat_dat.html

_____. (2549). จำนวนโคนมในประเทศไทย ค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2550

http://www.dld.go.th/ict/yearly/yearly42/stat_dat.html

กรมวิชาการเกษตร. (2550) ข่าวสารการเกษตร. ค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2550

<http://www.doa.go.th/th/ShowArticles.aspx?id=3076>

กรมศุลกากร. (2550) สถิติการนำเข้า-ส่งออก. ค้นเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2550

<http://www.customs.go.th/Statistic/StatisticIndex.jsp>

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2550) สหกรณ์โคนม. ค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2549

http://www.cpd.go.th/kaset/kaset_4 doc

กรมส่งเสริมสหกรณ์. ภาวะอุตสาหกรรมการเลี้ยงโคนมในปัจจุบัน

ค้นเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2549

<http://webhost.cpd.go.th/sps/Document/milk1.ppt>

กันยชลี คูหเจริญ (2544) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนม: กรณีศึกษา

เกษตรกรผู้เป็นสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์),

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

กาญจนา เศรษฐนันท์. (2550) การบริหารจัดการระบบโลจิสติกส์ขาข้าวของอุตสาหกรรมนม.

ประชาคมวิจัย. 12, 72(มี.ค.- เม.ย. 2550), 29-33

กรุงเทพธุรกิจ (19 กุมภาพันธ์ 2550) ผลิตภัณฑ์นมมูลค่าตลาด 3.5 หมื่นล้านบาท เด็บโต

ต่อเนื่อง คั่นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2550

http://www.bangkokbiznews.com/2007/02/19/WW02_0209_news.php?newsid=5455

คงปฐม กาญจนเสริม (2538) การประเมินผลโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมจังหวัดนครปฐม.

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

คณิรรัตน์ คำมณี (2546) ความพึงพอใจของสมาชิกต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริม

การเกษตร สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์)

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จิรสุดา แฝงกล่อม (2544) ผลการดำเนินงานทางการเงินของสหกรณ์ และผลตอบแทน

ทางการเงินของการจัดตั้งโรงงานผสมอาหารสัตว์ของสหกรณ์โคนมพิมาย จำกัด อำเภอพิ

มาย จังหวัดนครราชสีมา. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

จักรพันธ์ สุขสวัสดิ์ (2547) การศึกษาประสิทธิภาพทางเทคนิคและประสิทธิภาพต่อขนาดของ

ศูนย์รวบรวมนํ้ามันดิบที่ดำเนินการในรูปสหกรณ์ ในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร:

วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

นิริวดี ศรีสุวรรณ (2549) การวิเคราะห์การนำเข้านมผงขาดมันเนยในประเทศไทย

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บุญมี วัฒนเรืองรอง (2546) การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมตลาดของกลุ่มผู้ผลิตนม

พร้อมดื่ม รายใหญ่ กับรายย่อยในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญา

โท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปริญพันธ์ อุดมประเสริฐ (2538) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการผลิตในฟาร์มโคนม

วารสารโคนม 14, 1 (ม.ค.-ก.พ. 38) 23-31

ประสาน วงแหวน (2545) การวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนในฟาร์มโคนมของสมาชิก

สหกรณ์โคนมขอนแก่น จอมบึง จำกัด จังหวัดราชบุรี กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์

ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ปัญญา เจริญพจน์ (2544) การยอมรับเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลผลิตน้ำนมในสภาพร้อนเครียดของ

โคนมโดยวิธีการเพิ่มการให้ร่มเงาและการตัดขนในเกษตรกรรายย่อย จังหวัดบุรีรัมย์

กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พีรเทพ ชีวะโชติวุฒิ (2547) การวิเคราะห์การดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงาน

บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จำกัด กรุงเทพมหานคร: การศึกษาค้นคว้า

อิสระ ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พีรศักดิ์ จันทรประทีป และคณะ. (2535) การศึกษาการเลี้ยงโคนมและต้นทุนการผลิตน้ำนม

ของเกษตรกร. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสัตวศาสตร์ ภาควิชาสัตวบาลและวิทยาการสืบพันธุ์

คณะสัตวแพทยศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรินทิพย์ ไทยถนอม. (2549) การศึกษาการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด.

กรุงเทพมหานคร: การศึกษาค้นคว้าอิสระ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมเพชร ตัญคำภีร์ อติสร ขุนทอง สหทัยา ทรัพย์รอด อนุชาติ คำมา และสมคะเน วีระสมิทธิ์.

(2536) ผลการปฏิบัติงานประจำปี 2536 งานการจัดการฟาร์มโคนมพันธุ์แท้โฮลสไตน์.

รายงานการปฏิบัติงานประจำปี 2536. ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์เชียงใหม่ กองบำรุง

พันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. หน้า 63-84.

สหกรณ์โคนมท่าม่วง จำกัด. (2546) รายงานกิจการประจำปี 2546. กาญจนบุรี.

_____. (2547) รายงานกิจการประจำปี 2547. กาญจนบุรี.

_____. (2548) รายงานกิจการประจำปี 2548. กาญจนบุรี.

_____. (2549) รายงานกิจการประจำปี 2549. กาญจนบุรี.

สหกรณ์โคนมบ้านบึง จำกัด. (2546) รายงานกิจการประจำปี 2546. ชลบุรี.

_____. (2547) รายงานกิจการประจำปี 2547. ชลบุรี.

_____. (2548) รายงานกิจการประจำปี 2548. ชลบุรี.

_____. (2549) รายงานกิจการประจำปี 2549. ชลบุรี.

สหกรณ์โคนมไทย-เดนมาร์ก อ่าวน้อย จำกัด (2549) ระเบียบวาระการประชุมใหญ่สามัญ

ประจำปี 2549. ประจวบคีรีขันธ์.

_____. (2547) รายงานกิจการประจำปี 2547. ประจวบคีรีขันธ์.

_____. (2548) รายงานกิจการประจำปี 2548. ประจวบคีรีขันธ์.

_____. (2549) รายงานกิจการประจำปี 2549. ประจวบคีรีขันธ์.

สหกรณ์โคนมหนองโพราชบุรี จำกัด (ในพระบรมราชูปถัมภ์) (2546) รายงานกิจการประจำปี

2546. ราชบุรี

_____. (2548) รายงานกิจการประจำปี 2548. ราชบุรี

_____. (2549) รายงานกิจการประจำปี 2549. ราชบุรี

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. จำนวนโคนมและปริมาณการผลิตน้ำนมดิบ.

ค้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2550

<http://www.oic.thaigov.go.th/ginfor/default2.asp?mode=01>

สุทธิศักดิ์ แก้วแกมจันทร์ (2546) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผันแปรของปริมาณและ

องค์ประกอบน้ำนมของโคนมภายใต้สภาพการเลี้ยงในเขตร้อนชื้น กรุงเทพมหานคร:

วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เสาวลักษณ์ วิชัยดิษฐ์ (2549) การวิเคราะห์การเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงานธนาคาร

ไทยพาณิชย์ จำกัด กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์. 2549. การจัดตั้งสหกรณ์. กรมส่งเสริมสหกรณ์.

ค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2550

<http://webhost.cpd.go.th/cepo/data/coopEstab/7coop/estab.html>

สถิติอุตสาหกรรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ค้นเมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2550

http://www.oie.go.th/industry_stat/152010.html

หนังสือพิมพ์แนวหน้า. 2550. “โคบาลไทยได้เฮนมดิบราคาพุ่ง รับอานิสงส์นมผงนอกแพงहु

ฉิ/ผู้นำเข้าแห่แย่งซื้อของไทย” ค้นเมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2551

<http://www.naewna.com/news.asp?ID=82895>

หนึ่งฤทัย เรืองจิต (2545) ศักยภาพของการดำเนินธุรกิจและการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร:

กรณีศึกษาในจังหวัดขอนแก่น ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยขอนแก่น

อัครวรรณ์ แสงวิภาค มาตรการรองรับและการปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมโคนมไทยภายใต้

ข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียและไทย-นิวซีแลนด์ ค้นเมื่อวันที่ 7 กันยายน

2549 <http://www.src.ku.ac.th/web/47/อัครวรรณ์.doc>

อิสระ สุวรรณบล. 2531. การพัฒนาการเกษตรในชนบท สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.

เล่มที่ 12. กรุงเทพมหานคร.

Australia Government, Department of Agriculture, Fisheries and Forestry, Australian

Dairy Industry Deregulation. ค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2549

<http://www.daff.gov.au/agriculture-food/meat-wool-dairy/dairy/deregulation>

Chopra S, and Meindl, P. (2007) Supply Chain Management. 3rd, Prentice Hall

Dairy Australia. (2006) Australian Dairy Industry in Focus 2006.

ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2550

http://www.dairyaustralia.com.au/index.php?option=com_remository&Itemid=26&func=select&id=8

Earl, P. (2003) Australia's Dairy Reforms: Lessons from Canada. Frontier Centre for Public Policy no.16

Rabobank. (2004) The Thai Dairy Sector Under Liberalised Trade Conditions, p.18,

ค้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2549 <http://www.FTAMonitoring.org>

ภาคผนวก

มาตรฐานการรับซื้อน้ำมันดิบเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ.

2549

ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เรื่อง มาตรฐานการรับซื้อน้ำมันดิบ

โดยที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นเป็นการสมควรในการกำหนดมาตรฐานการรับซื้อน้ำมันดิบ ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการรับซื้อ และราคาซื้อน้ำมันดิบให้ใช้เป็นเกณฑ์เดียวกันกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ จึงได้ออกประกาศกำหนดมาตรฐานการรับซื้อน้ำมันดิบไว้ดังต่อไปนี้

๑. คุณภาพทั่วไปของน้ำมันดิบ ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์พิจารณาการรับซื้อ

๑.๑. เป็นน้ำมันดิบที่รีดได้จากแม่โคโดยตรงไม่มีการสกัดหรือผสมสารอื่นใดในน้ำมันดิบ

๑.๒. น้ำมันดิบที่ส่งถึงผู้ซื้อจะต้องเก็บรักษาไว้ไม่เกิน ๒๔ ชั่วโมง

๑.๓. น้ำมันดิบต้องมีสี กลิ่น รส ตามธรรมชาติ

๑.๔. อุณหภูมิของน้ำมันดิบต้องไม่เกิน ๔ องศาเซลเซียส ณ หน้าโรงงาน

๑.๕. ความถ่วงจำเพาะตรวจโดย Lactodensimeter มีค่าระหว่าง ๑.๐๒๖ - ๑.๐๓๐ ที่ ๒๐ องศาเซลเซียส หรือ ระหว่าง ๑.๐๒๔ - ๑.๐๓๔ ที่ ๑๕ องศาเซลเซียส

๑.๖. ไม่มีการตกตะกอนของโปรตีน เมื่อทดสอบด้วย Ethyl alcohol test ที่ความเข้มข้น ร้อยละ ๗๕ ในอัตราส่วน ๑ : ๑ โดยปริมาตร

๑.๗. ไม่มีการจับตัวกันเป็นก้อนโดยวิธีการต้ม (Clot on boiling test)

๑.๘. ตรวจด้วย Methylene blue test เกินกว่า ๔ ชั่วโมง หรือ Resazurin test ๑ ชั่วโมง ไม่ต่ำกว่า ๔.๕ point วิธีใดวิธีหนึ่ง

๑.๙. มีค่าความเป็นกรดไม่เกิน ๐.๑๖ ของกรดแลคติก (Lactic acid) ค่า pH ๖.๖๐ - ๖.๘๐

๑.๑๐. ต้องตรวจไม่พบสารปฏิชีวนะ โดยการตรวจเบื้องต้น เช่น วิธี Delvo test หรือเทียบเท่า หรือสูงกว่า

๑.๑๑. ไม่พบสารตกค้างที่เป็นพิษ เช่น ยาฆ่าแมลง และสารพิษจากเชื้อรา ในเกณฑ์ ปริมาณที่ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กำหนดหรือตามมาตรฐานสากล

/ ๑.๑๒. ไม่พบ...

๑.๑๒. ไม่พบสารปนเปื้อนอื่นๆ เช่น ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (Hydrogen peroxide), คลอรีน หรืออื่นๆ

๑.๑๓. จำนวนจุลินทรีย์ในน้ำนมดิบโดยการตรวจด้วยวิธี Direct Microscopic Count ไม่มากกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ กลุ่มต่อ ลบ.ซม. ซึ่งจะบังคับให้หลักเกณฑ์ข้อนี้ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ เป็นต้นไป

๒. องค์ประกอบของน้ำนมดิบ ซึ่งจะใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาด้านราคา

๒.๑. กำหนดราคาตามปริมาณของแข็งรวม (Total Solids : TS) ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ตามปริมาณของแข็งรวม ที่วิเคราะห์ได้ ดังนี้

ร้อยละของปริมาณของแข็งรวม (TS) น้อยกว่า ๑๒.๐๐	ลดลง ๐.๒๐ บาทต่อ กก.
ร้อยละของปริมาณของแข็งรวม (TS) ๑๒.๐๐ - ๑๒.๒๙	ลดลง ๐.๑๐ บาทต่อ กก.
ร้อยละของปริมาณของแข็งรวม (TS) ๑๒.๓๐ - ๑๒.๕๙	เพิ่มขึ้น ๐.๐๐ บาทต่อ กก.
ร้อยละของปริมาณของแข็งรวม (TS) ๑๒.๖๐ - ๑๒.๘๙	เพิ่มขึ้น ๐.๑๐ บาทต่อ กก.
ร้อยละของปริมาณของแข็งรวม (TS) มากกว่าหรือเท่ากับ ๑๒.๙๐	เพิ่มขึ้น ๐.๒๐ บาทต่อ กก.

๓. คุณสมบัติทางด้านจุลินทรีย์

๓.๑. จำนวนจุลินทรีย์ในน้ำนมดิบโดยการตรวจด้วยวิธี Standard Plate Count (SPC) มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคา ดังนี้

น้อยกว่า ๑๕๐,๐๐๐ โคโลนี ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๒๐ บาท/กก.
๑๕๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ โคโลนี ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๑๐ บาท/กก.
๓๐๐,๐๐๑ - ๕๐๐,๐๐๐ โคโลนี ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๐๐ บาท/กก.
๕๐๐,๐๐๑ - ๗๐๐,๐๐๐ โคโลนี ต่อ ลบ.ซม.	ลดลง ๐.๑๐ บาท/กก.
มากกว่า ๗๐๐,๐๐๐ โคโลนี ต่อ ลบ.ซม.	ลดลง ๐.๒๐ บาท/กก.

๓.๒. จำนวนเม็ดเลือดขาว (Somatic Cell Count) มีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคา ดังนี้

น้อยกว่า ๑๕๐,๐๐๐ เซลล์ ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๒๐ บาท/กก.
๑๕๐,๐๐๐ - ๓๐๐,๐๐๐ เซลล์ ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๑๐ บาท/กก.
๓๐๐,๐๐๑ - ๕๐๐,๐๐๐ เซลล์ ต่อ ลบ.ซม.	เพิ่มขึ้น ๐.๐๐ บาท/กก.
๕๐๐,๐๐๑ - ๗๐๐,๐๐๐ เซลล์ ต่อ ลบ.ซม.	ลดลง ๐.๑๐ บาท/กก.
มากกว่า ๗๐๐,๐๐๐ เซลล์ ต่อ ลบ.ซม.	ลดลง ๐.๒๐ บาท/กก.

๔. จุดเยือกแข็ง (Freezing Point)

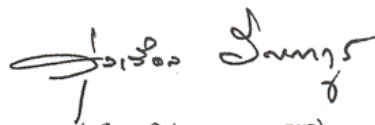
ค่าจุดเยือกแข็งโดยวิธี Cryoscopic Method ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ คือ สูงกว่าหรือเท่ากับ -๐.๕๒๐ องศาเซลเซียส จะมีการลดลงของราคา ดังนี้

/- ๐.๕๑๙...

-๐.๕๑๙ ถึง -๐.๕๑๕ องศาเซลเซียส	ลดลง ๐.๑๐ บาท/กก.
-๐.๕๑๔ ถึง -๐.๕๑๐ องศาเซลเซียส	ลดลง ๐.๒๐ บาท/กก.
อุณหภูมิสูงกว่า -๐.๕๑๐ องศาเซลเซียส	ลดลง ๑.๐๐ บาท/กก. หรือ สังกั้น

สหกรณ์/ศูนย์รวมนม

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙

(นายรุ่งเรือง อิศรางกูร ณ อยุธยา)
รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์